

Biblické humoresky *aneb* Mezi mansiony

Čtvrtá divadelní novela

Je rybník a kolem rybníku cesta.
Na břehu stojí jezevčík a chce na druhou stranu.
Nesmí však přeplavat ani běžet po cestě.
Jak se tam dostane?

Ze staré židovské anekdoty

Začíná zápis o průběhu příprav jedné jedinečné teatrologické akce

Ptáte se, čím bych býval v životě chtěl být? Ptejte se raději, čím bych být nechtěl! To vím naprosto určitě, ani přemýšlet nemusím. Kdybych něčím nechtěl být, pak rekvizitářem středověkého divadla! Proč zrovna rekvizitářem, namítnete, a proč zrovna středověkého divadla. Což středověké divadlo nezmizelo ze scény spolu se středověkem? Což nemáme už nějaký ten pátek novovek? I tak jsou přece horší zaměstnání a horší životní role! Tak třeba hned Ježíš. Nechat se ukřižovat není kdovíjaká slast, i když je to jenom na divadle, ale lidé vás aspoň mají rádi a mají s vámi soucit, i když to vlastně nejste vy, je to Ježíš vyplněný hereckým tělem a oni mu tleskají, ani uklonit se nemůžete ve své vznešenosti... Visíte na kříži za oponou, která šla dolů, jednou vás tam zapomenou a zůstane to tak až do konce světa. Povím vám tedy, jak se věci mají: nechtěl bych být rekvizitářem středověkého divadla, protože jsem rekvizitář! Pánové, dámy, vy zřejmě nevíte, co to je středověké divadlo? Středověké divadlo, to jsou mansiony! Dámy a pánové! Víte, co je takový mansion? Staročesky se tomu říkalo „chalupa“. Mansion vypadá asi jako strážní budka, o něco širší, aby se tam vešel mobiliář, spíš symbolický než skutečný, a ovšem rekvizity, spousty rekvizit! A v tom je právě kámem úrazu. Hrajeme sice jen starozákonní příběhy, *část* starověkých příběhů, abych byl přesný. Celé se to jmenuje OD ADAMA DO DAVIDA nebo tak nějak, možná i jinak, o tom definitivně rozhodnou dramaturg s režisérem. Tak. Už je to venku! Středověké divadlo se vrací na scénu! Pánové, dámy, to je v našem případě nějakých třicet mansionů! Že bychom hráli celý Starý zákon, na to ani nechci pomyslet! A bývaly takové hry, představte si. Celý Starý i Nový zákon, hrálo se po mnoho dní a možná týdny, začínalo to stvořením světa a končilo Apokalypsou... Koneckonců, takový podnik je od začátku až do konce apokalypsa! Konec světa i s rekvizitářem – a hlavně pro rekvizitáře! Náš dramaturg říká, že to nemuselo být ani tak hrozné, záleželo prý hodně na výběru scén... To jako že se hodně vypustilo! Nevím. Kde je záruka, že naopak nebude přibírat další a další scény? Že nebude rozdělovat ty, co už byly vybrány, na dvě, a ty dvě zas na dvě a tak dál geometrickou řadou? Jen si to spočítejte! Náš dramaturg je hrozný žvanil, a toho se děsím nejvíce. Začne mluvit s ujištěním, že bude stručný a omezí se na to nejdůležitější, a pak je z toho hodinová přednáška! Abyste rozuměli, vzdělávají nás v teorii středověkého divadla, to abychom prý pochopili *mantinely*, v kterých se jako tvůrci *pohybujeme*... Ale řekněte, k čemu to bude dobré? Podívám se na mansion a hned vidím, v čem se pohybuju! Nebo spíš nepohybuju, protože protíklady v tomhle případě názorným způsobem splývají, tak je to mrňavé... Scény by se měly spojovat, ne rozdělovat! Vyvívám v tomhle smyslu na dramaturga jistý tlak.

Problém bude už s prvním mansionem, protože – jak obléknout Adama? To je nemalý problém! Já vím – fíkový list! Ono se řekne: fíkový list... Ale přece Adam nemůže běhat po kostele s holým zadkem? Rekvizity a kulisy nejsou takový problém. Bude tam nějaký ten strom poznání, jablůň pravděpodobně, víc by se mi líbila švestka, ale to prý není *biblické*... I když v Bibli nic nestojí ani o jabloni. Mohl by to být fíkovník nebo granátovník? Ne, fík ne, fík byl útočištěm démonů! Pro mne za mne, ať je to třeba mirabelka. Adam s fíkovým listem, to by byl výjev z doby kamené, nemyslíte? Adam však nemá ani kamenné nástroje, maximálně by mohl použít nějaký ten

klacek na klácení mirabelek! Takhle nějak prý si představoval rajský stav Jean Jacques Rousseau: každý divoch žil zvlášť, izolovaný ode všech ostatních divochů, taky Adam je divoch, o tom žádná, poněvadž – když požije ovoce ze stromu poznání, dojde mu najednou, že je *nahý*, tak jakýpak fíkový list? Tak daleko ještě nedospěl, i když umí mluvit... Fíkový list je konvence středověkého malířství, říká režisér, aby se skrylo to nejnужnější, to nejhanbatější, na zadek nevidíte, zadek je v mansionu... Už víte, proč zrovna *fíkový* list? Ano, démon! Had je démon, vždyť on *mluví*, taky Adam mluví, antropogeneze (říká režisér) tedy už značně pokročila, Adam si vytváří první slova, ký div (říká režisér), že jeho zájem směřuje ke zvířatům, jako by tušil, že brzy přijde ten krásný den a dá si svou první kotletu. Eva nasbírá nějaké to kořáníčko, chili papričky, kmín, majorán. Sůl nemají, takže maso do popelu, popele i popela, vše je dovoleno, řeknu vám, že mne by taky vegetariánská strava dokázala vyhnat z ráje!

Dřív než režiséra jsem narazil na dramaturga, zeptal jsem se ho na Adama jen tak mezi řečí. A nestačil jsem valit oči, protože (držte se), Adam bude stát před mansionem v bělostném rouchu, to jako v oděvu mnicha, protože bílé roucho symbolizuje prvotní nevinnost, a až zhřeší (to jako že s Evou začnou rozhazovat kolem jabloně ohryzky), tak ho Hospodin opásá sukni z věníků, říká se tomu v Bibli „suknice nesešivaná“... To bych chtěl vědět, čím by ji taky sešivali, když neměli příslušné *technologie*? Ani se nedivím, že Jean Jacques Rousseau, který miloval divochy tak velice, že je dával za vzor králům (jak říká režisér; nebo to byl dramaturg?), nakonec uznával přednosti civilizace! Kdo by je neuznával? Já mám taky rád divočinu, ale vždycky se rád vrátím k svému grilu, k svému internetu. Takhle prý se to ve středověku hrálo. V dobovém (středověkém) kostýmu a před mansionem, uvnitř se hrálo jen výjimečně. Víte proč? Jasně, protože v mansionu splývají protiklady! Určitě jsem si nemyslel, že mnich (hráli přece mnichové) běhal po kostele v rouše Adamově, to by přece nešlo? Adam byl oblečený jako prostý mnich, patriarchové jako biskupové, Hospodin jako papež, to tedy bude pecka! Byly ještě jiné způsoby kostýmování, podle toho, jak pokročila doba, takže král David by měl být oblečený jako císař, ve skrytu duše doufám, že jako ten náš, rakouský! Jen si představte Šalomounův chrám u Svatého Víta, cituji:

„Uvnitř domu bylo všechno z cedru; v něm byly vyřezány kalichy květů a věncoví z květin. Kámen nebylo vidět. Uvnitř obložil Šalomoun dům lístkovým zlatem a oddělil zlatými řetězy prostor před svatostánkem obloženým zlatem. Vůbec celý dům obložil zlatem, úplně celý; také oltář, který patřil ke svatostánku, obložil zlatem. Vytvořil dva bronzové sloupy; jeden sloup byl vysoký osmnáct loket a dal se obejmout šňůrou dvanáct loket dlouhou; stejně tak sloup druhý. Udělal též dvě hlavice, odlité z bronzu, a nasadil je na vrchol sloupů; jedna i druhá hlavice byly vysoké pět loket. Na hlavicích, které byly na vrcholu sloupů, bylo proplétané mřížování s řetízkovými ozdobami. Ke sloupům udělal dvě řady granátových jablek kolem každého mřížování, přikrývajícího hlavici na vrcholu sloupu. Hlavice na vrcholu sloupů u chrámové předsíně byly zakončeny lilí čtyři lokte vysokou. Na obou sloupech bylo nahoře kolem vydutí hlavic připevněno k mřížování dvě stě granátových jablek.“

Takových úryvků zná režisér Zach spousty! Nemluví o ničem jiném než o Davidovi, to prý je postava dramatická, mocenský boj, intriky a tak, sjednocení říše, vzdorovládcí a politické vraždy, ale když mu je orákulem odepřeno, aby vystavěl Hospodinův chrám, přijde vám ho nakonec líto; leží na svém stařeckém lůžku a už ho nezahřeje ani krásná otrokyně. Pokud jde o jeho syna Šalomouna, uchvátilo mne to množství manželek! Když se jedna *ztratila*, bylo tu padesát dalších, ale *já* jsem evidentně jiný případ. Mám jenom *jednu*, a o tu nejspíš přijdu, protože manželka není *rekvizita*, kterou necháte doma jako v depozitáři, to jsem ještě neřekl: kvůli práci jsem musel opustit bydliště a rodinu! Dcera už je dost velká, což o to, ale manželka je *taky* dost velká a k tomu o dost mladší než já, což mi nedělá dobře. Abyste rozuměli: nehledám uvolnění z manželského *chomoutu*, já totiž chomout přímo *vyhledávám*! Ale tomu byste těžko rozuměli, jsme taková zvláštní rodina. Když říkám „zvláštní“, rozhodně nemyslím „špatná“. Kdo říká, že nejsme *žádná* rodina, ten vědomě lže! Ale brát práci devadesát kilometrů od místa bydliště jsem nemusel, i když na druhou stranu... Třeba se tím *provětrají* vztahy?

Vlastně bych měl popsat tuhle díru, kde se hraje, kde se teprve bude hrát, až to všechno secvičíme; do svého *chomoutova* jezdím na víkend, ale někdy taky ne, například když manželka s dcerou odjedou k babičce! Nebo na nějaký zájezd, což vyjde nastejno, protože jet k babičce vyjde nastejno jako jet na zájezd. Měl bych popsat tuhle díru, ale moc se mi do toho nechce. Nemám to tady příliš v lásce, kdo by taky měl v lásce díru v satanově řiti? I když krajina je krásná, nic proti tomuhle městečku. Je to městečko v lůně hor, stačí? Ty hory nejsou nijak vysoké, myslím nadmořskou výšku, protože jinak jsou vysoké ažaž, věž chrámu se v tom dolíku skromně krčí, zvlášť když na to hledíte shora. Jsou to hezké hory, takové harmonické. Krásně se zelenají a mají ladné křivky, žádné srázy, průrvy, skaliska a propadliny, všechno pěkně podle křivítka, jako kdyby někdo pečlivě obrousil každou hranu a pak to všechno natřel na zeleno. Stačí? Městečko je nevelké, proto říkám „městečko“. Kolik tady může bydlet lidí? Tři tisíce? Nádraží a chrám, ulice tak a tak, náměstí protažené do kopce, jak už to v horách bývá, a ke všemu ještě nakloněné na stranu. Morový sloup. Kašna. Stačí? Starý klášter a chátrající hrázděný hotel, jedno okno vytlučené, druhé zatlučené, nějaké ty obchody a žádný supermarket. Takže idyla. Kde jsem se to ocitl? Což tady potřebují rekvizitáře? Nemají dost vlastních rekvizit? Což tohle městečko není jedna velká rekvizita? To ani nemluvím o lidech! Když jdou mnichové v průvodu z kláštera do chrámu, lidé se zastavují (teď myslím turisty, domácí už si zvykli), naslouchají zvonům a zvonkům, čichají vůni kadidla a připadají si jako v jiném světě. U kostela stojí tatínek s hochem a hoch se ptá: „Tati, to je doopravdy, nebo pohádka?“ Co byste mu na to řekli? Tatínek si ho nevsímal a kluk se rozhlížel kolem sebe, jako kdyby hledal kameru a filmové štáby. Jo, štáby už dorazily, chlapče. Tady je ta země zaslíbená. Kde by mne bylo napadlo, že právě tady začnu nový život? Že tu na zbytek života zapustím kořeny, jak se říká? Každého, kdo by mi něco takového navrhl, bych srazil klackem jako mirabelku!

Co to je středověk, to každý ví. Kdo neví, ať se podívá na Wikipedii. Mám obavy, že většina čtenářů (mých zápisků, abychom si rozuměli) se nepodívá na Wikipedii, ale tolik snad ví každý, že středověk je období mezi starověkem a novověkem; co je starověk a novověk, to každý ví. Starověk, to je Homér a Athény, starověká demokracie, však víte, novověk začíná 1592. Když G. W. F. Hegel (proč si dávali tolik jmen? Gotfried Wilhelm Friedrich!) dorazil při psaní svých *Dějin filosofie* na práh novověku, vykřikl (říká režisér): „Konečně země!“ Přesně jako Kolumbus, čímž chtěl naznačit, že scholastika je rozhoupaná hladina mozku. Středověk, přátelé, to je Ivanhoe! V knihovně pro děti a mládež jsme se prali o Ivanhoea, to jméno jsme vyslovovali, jak se píše... Ivanhoe! Vyráběli jsme si meče z klacků a latí a štíty z překližek a pokliček od prádelních hrnců, kdo vlastnil něco, co se trochu podobalo přilbě (přilba je brň, která drží při lbi), byl pánem tvorstva a Ivanhoe! Prožil jsem si středověk se vším všudy, ať mi nikdo nic nevypravuje. Byli jsme udatní a krutí, šplhali jsme po hromosvodech, abychom dobyli staré půdy, a dokázali jsme být nesmlouvaví až do prvních zranění (pád z hromosvodu do hlubin vodního příkopu a zraněné oko), kdy nás rodiče rozehnali do našich domovských krajin. Snil jsem o vlastním pancíři a zabral pohraniční pevnůstku jako svůj hrad, mého příkladu následovali další, bylo jich tam dost, těch pevnůstek. Kolik nám bylo? Různě. Mně tak devět deset, nevím přesně. Dodnes si vybavuji jednu větu z Ivanhoea (ale je to *souvětí*, říká režisér), stála pod ilustrací, na které byla vyobrazená síň kláštera; byla to pro mne *klíčová věta*, i když to nebyl žádný kůň v trysku a vztyčená kopí, žádná Rebeka, krásná Židovka, na holky bylo ještě brzy. Byla to věta: „*Mnich zakrojil do paštiky a nemeškaje, seznámil se s jejím obsahem.*“ Že si pamatuji právě tuhle (tuhle a žádnou jinou), ukazuje na mou mírnou povahu, protože opravdu nejsem žádný bojovník; bojovník se přece nestane rekvizitářem? A taky na mou slabost pro paštiky, i když to, co považoval za paštiku Scottův mnich a co jsem za paštiku považoval já, byly podle všeho dvě zcela rozdílné *substance*! Když říkám „klíčová věta“, mám na mysli něco jiného, co se týká mé role tady v městečku, kde si hrajeme na středověk. Že si tak dobře pamatuji větu o paštice, je pouhý předpoklad mé cesty k srdci té nejzajímavější osoby, s níž jsem se kdy potkal, a zároveň s duší celého tohoto podniku.

První mansion: Hovoří Adam

O tom, co bylo na Počátku, nemám apodiktickou jistotu; vím jen tolik, co mi řekl můj otec. Věřím tomu. Někdo mne přece musel přivést na svět? Že by ale vytvořil i Nebe a Zemi, tomu věřit nemohu! Odpusť, otče, že o Tobě pochybuji. Jsi-li vskutku vševědoucí, nemůže tě to nijak zvlášť překvapit. Jsi-li všemohoucí, neohrožuje tě to přece. Jsem ostatně jediný, kdo o tobě může takhle hovořit. Já jediný jsem tě znal osobně!

Ostatně se nemám zač stydět. Nebyl jsem to snad já, kdo dal jména všem zvířátkům? A vymyslel jsem krásná slova, co slovo, to originál! Plameňák. Ostříž. Ryba a velryba! Mnohá však upadla v zapomnění. Byla to bohužel ta nejkrásnější! Mé dílo si v ničem nezadalo s dílem mého otce. Všechno jsem stihl během jediného dne, není divu, že jsem pak usnul jako špalek a spal a spal.

Když jsem se probudil, ležela vedle mne Eva. Prý ji vytvořil z mého žebra, ale to jsou povídačky! Přece jsem nenabyl rozumu tím, že jsem snědl nějaké jablko? I kdyby bylo z nevímjakého stromu! Dobrá. Přimhouřil jsem levé oko a řekl: když z žebra, tak z žebra! Myslím, že mi byl vděčný za to, že na něj nedotírám dalšími otázkami. Věděl totiž stejně dobře jako já, že mám všechna žebra tam, kde jsem je měl předtím, to až později, po mé smrti, začal systematicky zpochybňovat empirická data! Ale to nic.

Uznejte: jednou tvrdí, že stvořil oba současně, podruhé je Eva z žebra! Jednou je to šestý den a jindy osmý, jeho tvrzení jsou evidentně nekonzistentní! Zprvu mi nešlo na rozum, proč mi říká Adame, zatímco té, co spala vedle mne, prostě „žena“? Když jsem dával zvířatům jména, neměl jsem čas na to, abych se jim díval pod oháňky! Proto říkáme samcům a samicím všech druhů stejně, zebra je prostě zebra, nešlo s tím už nic dělat. Jen jsem nechápal, kam se podějí všechna ta zvířátka, až se začnou množit? Musejí také přece někam mizet?

To jsem ještě neuvažoval o vlastních mláďatech. Žádné „dítě“ dosud neexistovalo! Kde by mne bylo napadlo, že Eva je simpliciter něco jako samice? Že bude chodit s břichem u země jako zebra? Slova „samec“ a „samice“ jsem vytvořil podobně, jako můj otec vytvořil „muženu“. Rád si totiž, jako on, hraji se slovy. Tenkrát, když jsem objevil tajemství dvou těl, mi bylo smutno. Nejsem celý „člověk“, nýbrž jen část tohoto! Ve chvílích, kdy se mnou není žena, jsem docela sám! Samec je smutné slovo. Znamená, že muž je sám.

Má žena byla nenechavé stvoření! Já byl naopak spíše zasmušilý. Nebyla to sice zrovna tudnomyslnost, ale neměl jsem vůbec chuť na žádná jablka; jestli jsem si kousl, bylo to jen proto, abych měl klid! Strom poznání? Ale jděte! Nevěděl jsem snad až dost? Nebyl jsem přece jedním z těch hovad, kterým jsem dával jména! Mluvil jsem od narození a slova se stala mým osudem. Modlit jsem se začal až mnohem později, venku. Ruce jsem přitom měl sepjaté mezi koleny. Tak vznikly rituály.

Na počátku stvořil bůh Nebe a Zemi. Už tady vznikají nejasnosti. Byl bůh, o němž se hovoří, můj otec? Bůh stvořil nebe a zemi, ale já oslovuji svého stvořitele Hospodine. Pokud jsou oba jeden a týž, byl by můj otec nejen Hospodin, byl by to bůh a bůh by byl mým otcem, a pak – já sám bych byl bůh! Nebo ne? Zebry přece rodí zebry? Odkud tohle všechno víš? ptal se mne. Odpověděl jsem, že od chvíle, kdy jsem se podíval zebrám pod oháňky. Odcházel úzkou pěšinou mezi fíkovníky a nemohl uvěřit, že jsem to věděl dřív, než se narodilo první mláďe. O tom, co à priori nemá začátek ani konec, jsem raději pomlčel.

Vím, že mu nešlo o problém jeho vlastního původu, vždyť pokud byl opravdu bohem, měl v tom apodikticky jasno! Ale mohlo to být i jinak: odkud by věděl o svém původu, když žádný nemá? Aha. Odpusť, vševědoucí, že o tobě pochybuji! Běží mi to hlavou jako svítek, který nemá konce! Odkud prý vím, že jsou nějaké svítky. Tak, napadlo mne to. Stačilo podívat se na rákos! Někdo kouká do rákosí celý den a nic ho nenapadne. Nekonečný svítek, ano. Otec, který je svým vlastním otcem, přece není nekonečný svítek?

Proč se mne vlastně ptal, odkud vím, že jsem nahý? Což to nevěděl i beze mne? Což nevěděl, že to vím, odkud to vím a proč? Což Hospodin chodil po Ráji nahý? Aha. Mohl jsem se vymlouvat, i to věděl, ale styděl jsem se za to, že bych měl být něco jako zebra! Rovněž nemohu uvěřit tomu, že zkoušel mou pravdomluvnost. Kdyby byl totiž vševědoucí, nebyl by mne vůbec stvořil! Hlína, dejme tomu. Ale pokud mne stvořil z hlíny, proč chce, abych mu říkal otče? Jablko byla jen výmluva, to je sic hr.

Jak mohl vůbec doufat, že zůstanu navěky prach a hlína? Což ve mně nebyl jeho dech? Nechce se mi věřit, že zkoušel můj rozum jen proto, aby si ověřil, že jsem se mu nepovedl! Ostatně, syn se zřídka kdy povede! Co přede mnou zatajuješ? Je pravda Počátku tak hrozná? Mlčíš. Vždyť není-li hrozná pro tebe, jak by mohla být hrozná pro mne? Jsem tvůj syn! Ne nemá tvář! Chci tvou hroznou pravdu, otče! Dej mi apodiktickou jistotu.

Trhl sebou; nebylo zvykem v Ráji o něco prosit! Všechno bylo na příděl. Odcházel úzkou pěšinou mezi fikovníky a říkal si: Zajímavé, zajímavé. Co je na tom zajímavého? Ani se nedivím Evě, že hledala zábavu jinde! Ten přitroublý had, zvíře otravné a nudné, byl proti našemu otci skvělý společník! Stvořil snad můj otec i tohoto kripla u mých nohou? Hej, ty tam! Ty s tou placatou hlavou! Nebýt mne, neměl by ani jméno. Můj otec je otcem hadů.

Nemám nic proti zvířátkům: také ona potřebují otce! Že ale tohle zvíře mluvilo, mělo mi být od začátku podezřelé! Vždyť co je to za zvíře, které mluví? Něco tady nehraje. Do jablka jsem kousl jen proto, abych měl konečně klid. Ne od své ženy: že mne sváděla k hříchu, je nesmysl! Chtěl jsem mít apodiktickou jistotu, tak je to. A pak se mé oči otevřely. Pochopil jsem, že Strom života je stejná povídačka jako Strom poznání. Chudák had! Opakoval po otci bona fide všechno, co mu nabulíkoval! Had nemá vzhled ani vhléd. Mrkl jsem napravo, mrkl nalevo a polkl ohryzek. Vzpříčil se mi v krku a už tam zůstal.

Vševědoucí byl zalezlý mezi fikovníky. Proč se neukázal hned, jak Eva utrhla první jabko? Proč se nevyřítit už v okamžiku, kdy jsem polkl první sousto? A proč ne dřív, dávno předtím? Vždyť přede mnou jedla Eva a už pouhý záměr porušit zákaz se strictu senso rovnal jeho překročení! Měl číst naše záměry. Nechal nás v nejistotě do večera, pak teprv nám všechno řekl. Byl patetický, jako každý, kdo si není jistý sám sebou. Nebyl jsem překvapený; vlastně jsem to čekal. Teprve později jsem pochopil, o čem mu vlastně šlo, a že k tomu neopotřeboval žádné svědky.

Oba jsme to čekali. Oba jsme věděli, že jde jen o čas. O celý čas, rozumíte? Jestli mi rozumíte. Ale vy rozumíte. To vy jen tak děláte, že nerozumíte! Předstíráte, protože nevědět a nerozumět, to je to pravé ořechové! Jak dobře vědí zebry, které mimochodem sežraly všechno, co popadalo z kdejakého stromu. Tak poslouchejte: prošel jsem Ráj křížem krážem, ale žádný Strom života jsem nikde neviděl! Všechno to byly jen prostředky na dlouhověkost, rozumíte? Jsou toho plné drogerie.

Kdyby si byl otec (můj otec!) nehledal záminku, bylo by mi to milejší! Mohl si mne přece zavolat a říct na rovinu, jak se to má s tím stvořením? Rozumu jsem na to měl až dost. Nebo je právě tohle příčina, že tak zarytě mlčí o Počátku? Nemohu uvěřit tomu, že stvořil celý vesmír! Ausgerechnet zrovna on, můj otec? Vždyť nebyl o mnoho větší než já, nemohu uvěřit tomu, že on byl tím bohem! Byl to tvor jako já, dokonce mužského rodu! Věc ale měla jeden háček: nešlo se mu podívat pod oháňku! Ne proto, že žádnou neměl. Jestli mi rozumíte: ani já neměl matku! Seděli jsme s Evou v roští a styděli se za vlastní myšlenky. Oba jsme věděli, že nahota je pseudoprobém. Přišel k roští a volal nejistým hlasem: Adame, kde jsi? Jako by to nevěděl, rošťák.

Viděl jsem Otce jako první z lidí, ale dřív než já ho viděl had! Stvořil k svému obrazu mne, nebo hada? Odpusť, Otče, že se takhle rouhám! Bůh není had a had není bůh, jako žádný z nich není člověkem! Proč tedy hovořit o podobě? Viděl jsem svého otce každý den, a přesto bych nedokázal říci, jak vlastně vypadal: neviděl jsem mu pod oháňku! Dnes je vzpomínka na něho natolik smytá a rozostřená, že pochybuji o tom, že bych ho kdy byl vlastně spatřil! Víím jen tolik, že se mi zdál neuvěřitelně krásný. Byl starý a hebký jako žena, i když byl takový vousatý. Nevím, jestli mi rozumíte. Byl to pro mne bůh! Klečím na zemi s rukama sepjatýma mezi kolena a potichu

si říkám: ty mezi keři fíkovými uprostřed Ráje, pusť mne k sobě! Neuvěřitelně krásný Bože, jehož krása se nevejde do žádné rytiny! Kde se ukrýváš?

mlčí. Co mu zbývá? Dávno není v jeho silách, aby promluvil! Jestli mi rozumíte. A vy rozumíte! Až moc dobře rozumíte. K východní bráně usadil cherubíny jako stráž. Mávají plamennými meči a pouštějí strach. Šli jsme s Evou na východ od Ráje a žvýkali šťovík. Občas jsem vrazil do trnitého keře, ale vcelku nám nic nechybělo. Rodila v bolestech, pravda, ale to i zebry. Pak jsem se udeřil do čela o veliký strom. Sahal až k nebi a mně se náhle rozsvítilo: aha, východní brána! Říkal přece: východní brána? A co má být, opáčila Eva a vyplivla šťovík. Jak to, co má být? Přece kde je *východní* brána... Už chápeš?! Usmála se vyjeveně: Nojo, vlastně, řekla. Mysleli jsme už tehda strukturálně. Eva se válela po zádech a řvala smíchy. Pak jsme šli s lehkým srdcem stále na Západ a naši hoši s námi. Ale to už je jiná kapitola.

První vsuvka: Otec Rebe

Stáli jsme před budovou kláštera, dnes hotelu zrekonstruovaného z peněz Evropské unie a krajanských spolků, Ackermannsgemeinde, rovněž Witiko, bez nich by v těchto místech dodnes stála ruina, romantická sice, ale přece jenom nakonec ruina, která by tak dlouho romanticky chátrala, až by ji byli strhli, nabrali na lžíce bagru a odvezli na skládku, kde by ji řidiči osobních automobilů roztloukli zednickými kladivky na garáže. V takovém případě by tu nejspíš stál postmoderní hotel z panelů a rustikálních přízdob, něco na způsob stavebnice lego přízdobené tu i onde jako narozeninový dort pro radost dětem, což by u tohoto městečka, stojícího blízko západní hranice českého státu, nemuselo vadit, ale každý uzná, že takhle je to lepší. Přinejmenším to (nebo něco podobného) tvrdí kulturní staromilci; jaký je názor novomilců, přísně vzato nevím, protože ti nejsou příliš slyšet. Nejspíš je jim to jedno, zatímco staromilcům nikoli, těch je všude plno a všemu rozumějí, což není tak složité, když krásné a dobré je všechno, co je staré (říkají tomu „patina“), ať už jsou to sochy nebo obyčeje, dům nebo ruina, kamenná deska nebo kniha. Architektuře nerozumím, a proto se zdržím hlasování, čímž nechci tvrdit, že jsem novomilec, to pravděpodobně nejsem, i když vlastně nevím, proč tomu tak u mne je. Je to zvláštní pocit, ubírat se s cigaretou v dlani po křížové chodbě, sem a tam, tam a sem, *krásný* pocit, abych byl upřímný, atmosféra je tu natolik odlišná ode všeho, co znáte, ode všech těch chodeb, podloubí a dvorů, kterými jste prošli, že by tomu člověk snadno podlehl a padl na kolena, i když zase neví proč, a brání se tomu, ale neví proč... Je to opravdu zvláštní, s ničím nesrovnatelný pocit, když klečíte na kolenou pod křížem, o vašich myšlenkách nemluvě, protože *závěry* z toho, že tady *klečíte* na kolenou a tam nahoře je vesmír, temný a neprosvícený, neboť to je zemský povrch, jenž jímá paprsky a láskyplně je rozptyluje mezi viditelné věci a do našich oken, a mezi vámi a takto *nadefinovaným* vesmírem visí na kříži narezlými hřebíky *přitlučený* člověk jako nějaký netopýr na vratech zájezdního hostince, tyhle pocity a tyhle *závěry* jsou pro mne opravdu zvláštní. Jestli to je Bůh, nebo není, je mi celkem jedno, ať si to je třeba i Bůh, ať si to je netopýr přitlučený na vrata, co z toho vyplývá pro mne, co pro vesmír? Představte si *vesmír*, plný bezprostorově a mimo čas ukřížovaného Boha, který je syn a otec zároveň, to všechno na průsečíku plus minus nekonečno, což znamená (chápete?) zároveň ukřížování syna i otce, protože jejich souvěčnost nic jiného *nepřipouští*... Víte, co je souvěčnost? Tak vidíte. Náš režisér to ví! A tak chodím se zvláštními pocity křížovou chodbou s cigaretou v dlani jako v časech puberty, kdy jsme chtěli kouřit na ulici, ale aby nás pokud možno nikdo neviděl, zvláště ne otcové, protože by nám nafackovali; přinejmenším můj otec by svůj výchovný záměr bez váhání naplnil. Mají tady sice hotelovou kuřárnu, ale protože venku vládne vlahé prosluněné jaro, přejdu raději před hotel, přejdu před klášter, slyším zvony, sezvánějí, barokní kostel se chystá na mši. Kouřím. Když člověk nekouří sám, není to vždycky příjemné, příjemnější je kouřit a přitom snít, hledět do oblak nad věží kostela, dívat se k nebi a hledět do hor, oblaka se mísí s dýmem, který ze mne stoupá jako z kaditelnice, ale když je těch kaditelnic víc, hrozí riziko,

že budete *pracovat* i v pauze; toho zlovyku se hledím zbavit. Rekvizity jsou jenom rekvizity, na ty je času dost, na druhou stranu se při kouření zase leccos dozvíte. Kují se pikle a tak, to je taky jeden z důvodů, proč jsem se zapálenou cigaretou schovanou v dlani odešel z kuřárny a odebral se před hotel na čistý vzduch, i když to jistě není důvod hlavní. Ale vedlejší ano, to musím po pravdě přiznat, i když na druhou stranu, co je pravda...

„Pane režisére, kdo je tamhleten v tom tmavém obleku?“

„Vy ho neznáte?“

„Nikdy jsem ho neviděl.“

„Vidíte ten kolárek?“

„Ano, a co má být?“

„To je doktor otec Rebe.“

„Otec Rebe? Nechápu.“

„Ani já. On totiž financuje tenhle podnik!“

„Chudák! A to jako ze svého?“

„Ani ze svého, ani z církevního.“

„A to znamená co?“

„Že drží v ruce evropské peníze!“

„A on je žid? Jakože *rabbi*?“

„No, je to možné. Od té doby, co papež poprvé vlezl do synagogy, je třikrát ročně v Jeruzalémě! Možná se chce usmiřovat s oběti holocaustu. Ale možná si jen tak cestuje.“

„A předtím tam nikdo nebyl? Myslím papeže v synagogách.“

„Ne. Taky spustil rehabilitaci Galilea Galilei.“

„Otec Rebe?!“

„Ne, otec Rebe naplňuje papežovu směrnicí, že máme číst veškerou vědu očima kreacionismu.“

„A to je jako co?“

„To by byla dlouhá řeč.“

„Takže on je ve skutečnosti rabín?“

„Ale ne! Rebe znamená německy réva.“

„Otec Réva... To zní sympaticky.“

„Sympatický, to on zas je.“

„A on je doktor analogie?“

„Chtěl jste říci theologie?“

„Zřejmě ano.“

„To jméno k němu sedí. Vyzunkl by templářské sklepy!“

V tu chvíli jsem netušil, že právě *tohle* nás dva, mne a Rebeho, sblíží. Sblíží víc, než mi bude ve finále milé! Ne že bych zrovna vypíjel templářské *sklepy*, nemám za sebou pilný trénink, jaký podstoupil otec Rebe v římském semináři, kam prchl před zlem komunismu a kde měli seminaristé povoleny dva litry denně, ach, ta Itálie, slunná renesanční Itálie a její víno! Což neznámá, že otec Rebe vypil každý den dva litry, i když na druhou stranu to ani neznámá, že třeba nevypil tři... Dva litry, to bych asi říkal psovi bratře, padal na kolena bez vyzvání a kříž by mi připadal jako ta nejkrásnější věc na světě, padal bych v kapli i na ulici, musely to být miliardy sudů, které seminaristé vypili od založení theologické fakulty, nebudu to komentovat... A proč ne? Nemám čas! Ať si to okomentuje každý sám za přítomnosti Boha, ať už je to Ježíš, Bůh-otec nebo třeba samotný Bacchus, protože mi je jasné jedno, že totiž komentátoři se rozdělí na dva *tábory*, a co potom s tím? I beztoho dobře vím, jaké ty budou názory! Nedělá mi žádný problém pít a přitom odsuzovat alkoholismus (ne alkohol, všimli jste si té jemné *nuance*?), protože jde o jediné, jako ostatně ve všem, totiž udržet zdravou, rozumnou *míru*. Ale jestli to jsou katolicky doporučené dva litry, to opravdu nevím. Na jedné straně názorů vyjádřených v naší pomyslné anketě stojí abstinenti, na druhé alkoholikové. Mezi oběma množinami pak abstinující alkoholici a s alkoholem

koketující abstinenti, sváteční pijáci a kvartální abstinenti, kvartální pijáci a sváteční abstinenti, denodenní pijáci vyjma pondělí a středy a celotýdenní abstinenti vyjma pátek večer, však to znáte: nekonečné kontinuum přechodů a možností... Kde se nacházím v tuhle chvíli já, opravdu nevím.

Stejně tak nejsem znalec vín, a kdybych tvrdil, že ano, lhal bych, na druhou stranu ale nejsem ani naprostý laik nebo sprostý *konzument*, který podle židovské anekdoty rozlišuje víno červené a bílé, studené a teplé a suché a mokré, já *neříkám*: pane vrchní, dvě deci bílého, takový pitomec z pivnice opravdu nejsem! To mne ostatně sblíží s otcem Rebe. Až zjistí, že můj jazyk má blíž k jeho chlupatému jazyčku než k hrubým jazykům konzumentů Sklepmistra brázdících s nákupními vozíky Kaufland, což se stane náhodou, až mi vyprahne (spíš mozek než patro, abych pravdu řekl, protože víno nepijeme *na žízeň*), budou pro mne důsledky této proměny citelné, neboť koho si otec Rebe oblíbí, na toho zdaleka haleká latinským jazykem hlasité pozdravy! A pak že náhody nehrají v našich životech žádnou roli. Abych byl upřímný, život jsou především náhody! Takový je můj názor, však ještě uvidíte proč. Náhodou jsem potkal svou budoucí ženu a náhodou se můj otec seznámil s mou matkou, náhodou přežil bobmardování, protože si zrovna odskočil krást brikety, a když sečtete jen tyhle dvě náhody (ani sčítat je nemusíte), narodil jsem se *vlastně* náhodou, a byla to náhoda, že má žena počala v ten den, kdy se tak stalo, protože bylo krajně nepravděpodobné, že se právě my dva sejdeme za hrozitánského deště v jedné stodole, dva až dosud cizí lidé, které svedla náhoda, protože srážkové rozhraní se toho dne zachovalo v rozporu s předpovědí počasí, která vyhnala výletníky do hor, takže když začalo pršet, hnalo je to pod přístřeší, ale v naší stodole jsme se potkali jen a pouze my dva... Objektivně vzato nám může být jedno, kde a kdy jsme *Natálku* počali, ale Natálce to jedno není, i když se takovými obskurantními problémy nezabývá, jenže: kdyby nezačlo pršet (a my dva, já a moje budoucí žena jsme se nerozhodli pro výlet, pro určitou trasu a nešli bychom zcela určitou rychlostí), nebyla by se Natálka narodila, a tak je to s každým z nás... Představa, že jste se mohli nenarodit, je poněkud děsivá, protože to je víc *než* smrt, nekonečně víc! Nebo nekonečně méně? I když – ale nechme toho, dokud je čas. Čas, ten se přece nezastaví jen proto, že se někdo nenarodil?

„A s kým to tam stojí? To je nějaký Ind či co?“

„To je jeho Filipínek.“

„Jeho Filipínek? Co tím myslíte, proboha?“

„Někdy vám to povím. A když ne já, tak někdo jiný.“

„Jeho Filipínek? Jeho vlastní Filipínek? Proč já nemám Filipínce?“

„Abych byl upřímný, ani bych vám to nepřál!“

„Ne? A proč ne?“

„Znáte mýtus o Prométheovi?“

„Rámcově. A co má být?“

„Filipínek je něco jako orel.“

„Jste skutečně mistr náznaku! To už na vás působí ten středověk? Všechno tu vypadá tak středověce!“

„Ano. To je v pořádku! Od té doby, co mi pan doktor vysvětlil, že je nutné do sexu integrovat vědomí smrti, aby se mu vrátil jeho původní, transcendentální smysl...“

„Proboha! Co je zas tohle?“

„To vám dobře vysvětlí naše vrátná!“

„A řekne mi taky něco o Filipínách?“

„Filipínek je exulant! Vychází na světlo jen výjimečně, dnes máte jedinečnou možnost prohlédnout si ho, protože za chvíli zmizí a už ho možná nikdy nevidíte!“

Režisér se zamračil a udusil nedopalek. Měl ve zvyku pohrávat si s herci, a dělal to tak dlouho a rád, až přestal rozlišovat, kdo je a kdo není herec a zda stojí na jevišti nebo v kuřárně. Pak odešel směrem k chrámu, který tvoří těžiště jeho estetického zájmu, i když stále není jasné, zda se bude hrát v chrámu nebo v klášteře, obojí je možné, obojí má své důvody, důvody *theatrologické*, abychom si rozuměli, jde totiž o odbornou a historickou stránku *věci*. Může se ovšem hrát i venku,

také to lze zdůvodnit historicky, protože ve *středověku* se hrálo v kostelích, v kláštorech i na ulicích, ačkoli, pravda, v klášteřích se hrálo uvnitř kostela a ve městech, což přišlo později, nejprve v *blízkosti* kostelů, což nás vede k myšlence, že *mansiony* (už víte, co to je), umístěné podle prostorových možností toho kterého kostela mezi sloupy hlavní *lodi*, pokračovaly při velmi dlouhých hrách ven z kostela na náměstí či na ulici, ne, třicet mansionů se do našeho chrámu jenom stěží vejde, zvláště když vezmete v úvahu závěrečný *široký* mansion (tak mu říkáme), patřící králi Davidovi... Je to spíš chrámek než chrám, taková *zmenšenina* skutečného barokního chrámu, jaký znáte z Říma nebo ze Salcburku, chlebánek *krčící* se pod oblohou klenoucí se za pásmo hor jako maketa, jako kulisa, skrze kterou (není to zázrak?) projdete do skutečného kostela jako do světa za zrcadlem. Až když jste uvnitř, uvědomíte si, že není tak malý, jak se vám zdálo, když jste ho viděli shora pod věncem hor a pod nebesy. Pokud jde o jednotlivé mansiony, rekvizity v nich se mohou i průběžně *měnit*, tak se to dělalo i ve středověku... V mansionu, kde se *zrovna* dohrálo (herci volně přecházeli od mansionu k mansionu; mezi mansiony se nachází biblický čas, který Bůh, autor Bible, přeskočil; asi se tam nic důležitého nedělo), se *zatáhl* závěs a rekvizitář vyměnil rekvizity, takže když herci došli na samý konec řady, vrátili se k prvnímu mansionu, který se *odkryl* a pokračovalo se, což by se teoreticky vzato mohlo opakovat do nekonečna... Vždyť před kostelem už nebyl posvátný prostor, byl tam *sekulární* prostor, nějaké to náměstí či co, možná hřbitov, hrálo se přece i na hřbitovech – proč ne, když tam bývaly *veliké* krásné hrobky? Třeba bychom i my dnes mohli hrát na hřbitovech. O *metodě* „dokolečka dokola“ s nikým nemluví, protože *pokud* taková věc nikoho nenapadne, je pravděpodobnost, že se vylíhne v hlavě režiséra, o něco menší. Byl by to nepěkný chaos v průběhu představení: Adam skončí a já tam umístím místo Jozue Gedeona, co potom? Ne, každému takovému *návrhu* (blbý nápad!) se postavím s *veškerou* autoritou a argumenty rekvizitáře! Protože je jenom otázkou času, kdy *to* režiséra napadne, pokud *ho* to už dávno nenapadlo, protože našeho režiséra *napadne* všechno, dokonce i věci, jaké nikoho nenapadnou, a pak má to divadlo k něčemu vypadat, pak se má dostat z krize... Ale třeba by si nikdo té záměny ani nevšiml? Vždyť kdo už dneska ví, kdo to byl Gedeon! Každý vám řekne, že hraje za Slavii.

Druhý mansion: Kain, syn prvního člověka

Usadil jsem se v zemi Nódu poblíž zahrady Eden. Tak říká tatík Ráji, ve skutečnosti nešlo o žádnou zahradu. Dokud jsem se do věci nevložil já, nebyly žádné zahrady! To, čemu Hospodář říkal zahrada, nebylo nic jiného než ohrada: uvnitř pár křovisek a ovocných stromů, za plotem plevel! Plevel jsme na své pouti světem mohli poznat zblízka všichni: otec, matka i bratr. Pokud to ovšem doopravdy byla zahrada, jsou mé zásluhy o to větší, neboť jsem to já, kdo na této zemi, zaplevelené a neúrodné, realizoval předobraz Ráje.

Město, které jsem založil v zemi Nódu, jsem na počest prvorozeného syna nazval Enoch. Často slyším zlomyslnou otázku, kdože vlastně v tom mém městě bydlel, ale to nekomentuji. To už by se mne mohli zrovna ptát, kde jsem přišel k manželce? Enoch už je sám otcem a dědečkem a jeho vnuk má rovněž vnuka, jemuž je jméno Lámech. Nechci se o něm moc šířit, ale mám ho ze všech svých potomků nejraději. Je celý po mně! Nezná přetvářku, a když ho někdo rozčílí, nejde daleko pro první ránu. Oběť to většinou nepřežije. Kainovci nic nedělají polovičatě! Jsem už stár a sedím uprostřed svého města, obklopen láskyplnou péčí potomků, a vzpomínám na zašlé dobré časy.

Nebýt mne, pomřeli bychom všichni hladí! Šet by se ani nebyl narodil, to je můj bratr. O hodně mladší bratr, abych byl přesný, Hospodář ho mému otci nadělil náhradou za Ábela. Nemám nic proti tomu. Ale nebýt mne, dodnes by všichni Adamovi potomci požírali zrní z divoce rostoucích klásků: to až já jsem zaryl větev do země a zrní nesežral, prosím, nýbrž zasel! Mysleli si o mně, že jsem se pomátl na rozum, pak se ovšem nestačili divit. Jak jsi na to mohl přijít, kroutil

hlavou tatík, a tatík nebyl žádná kapusta: *in illo tempore* přemistroval v zahradě Eden samotného Hospodáře!

Divili se, klepali mi na rameno, ale ruku k dílu nepřiložil žádný. Nejméně chuti do rytí v zemi měl můj bratr Ábel. Prý že musí pást ovce! Nevídáno: ovce se pasou samy, stačí k tomu jeden lepší pes! Ale tatík si zas jednou zahrál na moudrého a řekl: Rozdělte si práci, hoši, Ábel bude pást a ty budeš orat! Vykřikl jsem: A proč ne naopak, otče, načež se Adam zatvářil potměšile a řekl: Žádný by to neuměl tak jako ty, synku! A poklepal mi na rameno. Já se zatetelil, nechtěl jsem jen tak a zničehonic ztratit historický primát. První zemědělec, to nezní špatně? Všichni, abyste věděli, jste naživu jen díky mně, Kainovi!

Nedivte se, že jsem pak viděl rudě, když se Ábel potuloval po mezích a předstíral, že pracuje! Túbal, ano, ten tvrdě pracoval, vynalezl tavení mědi a pak i železa a můj pluh teď zajížděl do hlíny jako nůž do másla! Ani Júbal se zrovna nepoflakoval, i když pořád jenom drnkal na citaru nebo funěl do flétny, ale aspoň nám zpříjemňoval chvíle odpočinku. Avšak Ábel? Ábel stál a civěl! Jaké ten mohl trávit chvíle odpočinku, když odpočíval celý den? Pak přijde k mému poli a zapálí oheň, bylo po žních, proč ne. Taky jsem zapálil, ale můj čmoud nestoupal k nebi. Nevím proč, byl to všechno prvotřídní tovar!

Kdyby mne nebyl provokoval, nic by se nebylo stalo. Teď nemyslím Ábela; myslím Hospodina! Jsem povaha vášnivá a prudká, jak se sluší na zemědělce, žádný pasák beránků. Nedivte se, že mne rozčílilo, když jsem viděl, jak nadřzuje tomu svatouškovi: dým ze skopových odřezků jásal k nebi, kdežto moje dobré zrní čadilo a dým se plazil nad strništěm. Hospodinovi evidentně nechutnalo celozrnné pečivo! „Proč jsi tak vzplanul?“ šeptl mi do ucha, když zpozoroval, jak mne to hněte. „proč tak zesinala tvoje tvář?“ Nevím, čím jsem si zasloužil takové jednání; ostatní se mohli po plackách utlouct! A ke všemu mi řekne: „Budeš-li konat dobro, přijmu i přídavnou oběť!“ To už byl vrchol. Jaká „přídavná“ oběť? Ábel stál a civěl na mne, s kým že si to jako povídám, a zlomyslně se šklebil, jako kdybych utekl z blázince! Vzal jsem ho dlaní naplocho. Z nosu mu vyhrkla krev a umřel.

Zahrabal jsem ho rychle, ale nejspíš ho postrádali, i když nevím proč, protože ovce se pásly i bez Ábela. Nejspíš ho čekali k večeri. Hospodář bezodkladně rozběhl vyšetřování. „Kde je Ábel!“ udeřil na mne. „Co já vím,“ opáčil jsem, „je snad nesvéprávný, abych ho pořád hlídal?“ Hospodář nic nedal na má tvrzení a začal zkoumat stopy. Stopy, to bylo jeho! V zahradě Eden to bylo všude samá stopa. Šel po Ábelově stopě jako pes a došel na okraj mého pole.

„Setkali jste se,“ řekl vyšetřující soudce, „na okraji Kainova pole! Můžete to snad popřít?“ „To nepopírám,“ opáčil jsem, „setkali jsme se tam mnohokrát, co je na tom divného?“ „Kdy jste svého bratra viděl naposledy?“ „Předevčírem,“ řekl jsem. „Lžete! Ještě včera přinesl zápalnou oběť Hospodinovi v blízkosti Kainova pole! Přiznejte se, přiznání je polehčující okolnost!“ „No, tak jo,“ řekl jsem, „přiznávám se. Necháme ho tam, nebo ho chcete pohřbít jinde?“ Dali hlavy dohromady, ale na čem se usnesli, nevím. Písemné záznamy o tom nic neříkají, píše se jen tolik, že můj bratr Ábel leží v zemi, kterou *zakrvácel*... Přisahám, že to byla jenom krev z nosu, nechtěl jsem ho zabít.

Machroval jsem, přiznávám. Proč ne? Věděl jsem přece, že mne nezabijí! Tenkrát neexistovalo něco jako trest smrti, a taky bylo málo lidí, nesmělo se jimi plýtvat. Vždyť kdo by jim pěstoval obilí, kdyby mne zabili? To až po potopě přijme Hospodář příslušná opatření, ale to už nebude na světě nikdo z Kainovců. Ani Lámechovi se tehda nic nestalo, a přitom zabil hned dva: chlapa za své zranění, a pak ještě pacholík kvůli jizvě, aby se dobře hojila. Tenkrát nikdo nenastavoval druhou tvář, pokud nad ním zrovna nestál chlap se sekýrou. Vyslechl jsem Hospodářovy řeči o krvi, která volá do nebe, a zakvílel: „Má vina je větší, než je možné odčinit! Každý mne teď na setkání může zabít!“ Vzal to i s navijákem a já z toho vybruslil s Kainovým znamením. Byli jsme tehda na světě všehovšudy tři.

Kainovo znamení? Z toho se nestřílí! Šétovci neměli žádné „znamení“, a zůstali všichni pod vodou jako my! Až na Noema, pravda. Jak může být Hospodář takhle nedůsledný? Jen proto, že Šétovci začali vzývat jeho Jméno! To by mu bylo podobné: vždycky dal až moc na řečičky! I

Kainovci přinášeli oběti svému Hospodáři, ale jméno nevzývali, proč také? Copak je Hospodář jméno? Hospodář je Hospodář a vyžaduje zrní a tuk z ovcí! Kainovci založili města, vynalezli řemesla a umění, a k čemu jim to všechno bylo? To máme za to, že jsme se nepřítáčeli! Že jsme se nikomu nevlichocovali. Pak se řekne: litujte zlých činů! Ne, tomu neuvěří ani malé dítě. Natož ten, který vynalezl zemědělství! To ke mně byste se měli modlit, mně stavět oltáře, ne tomu břídilovi, který vás vyhnal ze zahrady zarostlé plevellem.

Druhá vsuvka: Setkání s duchovnem

Zůstal jsem po rozmluvě s režisérem stát s dírou v hlavě. Ne že bych byl nějak zvlášť zvědavý člověk, to prosím nikoli, vlastně se o nikoho příliš nezajímám, tím nechci říct, že se nezajímám o nic, ale nezajímám se příliš o lidi, co kdo dělá a nedělá a zda přitom hřeší nebo prospívá lidstvu, takové věci mne opravdu zajímají až na posledním místě... Problém je v tom, že mám dobrý sluch! To je můj jediný, největší problém. Až příliš, příliš dobrý sluch, tak dobrý, že mi to je na obtíž! Mám vynikající sluch, mám – jak se lidově říká – uši jako netopýr. Slyším všechno kolem sebe v širém okolí, slyším i to, co *nechci* slyšet, a v tom je veškerá má trýzeň... Představte si třeba, že sedíte v autobuse a čtete si, pohoda, sem tam sklouznete pohledem na krajinu, přemýšlíte si tak volně o všem a o ničem, když vtom vzadu za váma začne někdo, kdo před minutou přistoupil, hovořit silným hlasem – ani nemusí být nijak zvlášť silný, protože vy to slyšíte jako v zesilovači, každé slovo jako z pouličního rozhlasu! Ostatním to, zdá se, nevádí, nemají „uši jako netopýr“. Když ale máte sluch jako já, máte *po čtení*, ať děláte, co děláte, s tím nic nenaděláte, a tak je to vždycky a pořád, v každém autobusu, v každé tramvaji, v každém vlaku, v každém letadle a na každé lodi, tak je to v parku, v knihovně i na poště! Přesněji řečeno, tak by to bylo pořád, kdyby nějaká *dobrá hlava* nevymyslela špunty do uší, ten člověk by zasloužil Nobelovu cenu... Protože já nedokážu číst ani při zapnutém rádiu, stačí nevinná neutrální hudba, nějaké barokní koncerty nebo co, a jsem z toho úplně vedle, *což teprve* mluvené slovo, chápete? A může to být *třeba* maďarština, z níž znám jediné slovo, totiž pálinka, a jsem vyřízený, mám po čtení a nemohu, nemohu číst! Když říkám, že slyším v širokém okolí věci, které nechci slyšet, znamená to, že slyším i to, co vědomě nevnímám. Tak třeba jdu a přemýšlím si, zapadlý do svých myšlenek jako do snů, jako do vody, například myslím na mansiony a problémy související s výměnou rekvizit, a někdo něco šplechtne a já to uslyším po deseti vteřinách, po dvaceti krocích, kdy už to celé odeznělo... A mám po myšlenkách, myšlenky jsou přetržené, rozkrájené a rozdrčené napadř, ale přece nebudu chodit po ulici se špunty v uších? Nabízeli mi walkmana, ale já nechci walkmana, já chci svůj klid, takový, jaký panuje v křížové chodbě kláštera... Šel jsem přes náměstí a proti mně nějaké slečny, patrně středoškolačky, bylo půl třetí odpoledne a všude kolem houfy mladých holek, automaticky jsem se jim vyhnul, a když jsem je už *dávno* minul (ohlédl jsem se překvapeně; bylo to dobrých dvacet pětadvacet metrů), uslyšel jsem, jak jedna z nich právě před deseti vteřinami řekla: Tak řekni, žes ho *jen* kouřila! A měl jsem díru v hlavě. Protože jsem zaslechl něco, co jsem nechtěl, rozumíte? Přitom nejsem *ani* za mák zvědavý! Být zvědavý znamená, že si díry do hlavy děláte sami, že vyhledáváte kopáče děr do hlavy a hned taky hledíte tu díru něčím zaplnit, kdežto já nic takového nedělám a nevyhledávám, nikoli, všechny otázky k režiséru Zachovi, věřte mi, byly jen *konverzační* kulisa, ale on mi otevřel díru v hlavě a v té díře se vznáší otec Rebe a hned vedle něho Filipínek a Prométheus, běženec a ohňonoš... I když Prométheus je jen taková metafora, jak by řekl náš režisér. Nejhorší jsou ty díry, které probudí mou zvědavost, *což* se nutně stane, pokud se v nich ocitne někdo blízký, někdo, o koho zakopáváte na každém kroku, na každém rohu, pokud *tím* subjektem je například *někdo* z vašich spolupracovníků! Ani příbuzný to nemusí být. Napadlo vás někdy, jak je „spolupracovník“ ohavné slovo? Takže mám díru v hlavě.

Potkal jsem ho celkem brzy nato, takže (bohudík? Bohužel?) má díra v hlavě se začala pozvolna zaplňovat, utěšeně zaplňovat, řekl bych, jinak řečeno začala bytnět a nabývat, a čím je

plnější, tím je úplnější, větší a větší, až je velká jako má vlastní hlava, velká jako rajský dvůr a celý tenhle klášter i s kostelem a celé tohle údolí, a už jsem v ní spolu s otcem Rebe a všemi jeho náležitostmi, i se svým vlastním rodným číslem a kompletními nacionále! Nešlo ho nepotkat, byl všudypřítomný. Byl současně na dvou i třech místech zároveň, a to, prosím, není žádná metafora! Prostě to tak bylo. Vždy a všude rozzářený a vyzařující, vždy pohotově, smál se všemu a čemukoli, třeba tomu, že se s váma zrovna potkal... Někdo by to považoval za neuctivé, byli takoví, ano, ale mně to neuctivé nepřišlo, a taky bych ho byl hájil proti nařčení, že nassával, že, jak se říká, nosil placatici v sutaně, protože *tohle* byla jiná záře a jiný úsměv, docela, docela jiná záře, jiný smích a jiný úsměv! Viděli jste někdy opilce, aby vyzařoval? Občas, ano, opilec *se* občas rozzáří, občas snad i něco vyzařuje, uznávám, ale co by to mohlo být, nevíte vy ani on sám, je to *mystický* opar kořalky, která zbavuje trápení a soudného rozumu, protože rozum, jestli jste si všimli, bývá opilcům na obtíž! Proto taky vedou ty deficientní *řeči*. Někdy bývá rozum na obtíž nejen opilcům, prostě rozum bývá občas na obtíž každému *z nás*, tak třeba hned mně samotnému, když přemýšlím o příčinách euforie pátera *Rebe*, který byl vždycky naspídaný vniřní energií, kterou bral neznámo odkud. Že by mu ji dodával *jeho* Filipínek? Otec Rebe zářil a vyzařoval nepřetržitě, vstávaje lehaje, zářil po celý den a také v noci, protože ne vždy uléhal večer k odpočinku, a i když někdy zasedl k vínu (u vína se my dva seznámíme, ale on se seznamoval se všemi a zdaleka ne jen u vína; prostě chtěl každého znát a poznat), nebylo na něm vidět ani ty nejmenší známky opilosti, i když své si vypil, o tom žádná! Tohle *bylo* duchovní vyzařování, duchovní úsměv a duchovní smích, takhle by se byl smál Kristus, kdyby se byl smál, ale proč by se byl nesmál? Jen proto, že to někdo zapomněl poznamenat v Bibli? Protože otec Rebe (to potichu, šeptem, nahlas bych takovou věc neřekl) v sobě nosil Krista, jeho jistotu a sílu, o tom žádná! Uvedu příklad. Je pouť, *svatá pouť*, abyste byli v obraze, a otec Rebe má sloužit mši. Nemůže se však dostat vozem k sakristii, protože v cestě si rozložil svůj stánek vietnamský trhovce a předstírá, že nerozumí zbla česky, anglicky ani znakové řeči, což je k vzteku, uznáte... A tu si otec Rebe vzpomene na Bibli a scénu v chrámu, odkud Ježíš vyhnal penězoměnce, a vstoupí doň Kristova síla. Stánek z hliníkových trubek ještě není zaplněný bezbožným zbožím, a tak jej otec Rebe uchopí oběma rukama, zdvihne nad hlavu a odhodí stranou jako *nějaké* pírkó. A zatímco trhovce nařiká *nad* rozhozenými trubkami, vstoupí otec Rebe do svého kombíku a projede volnou cestou do chrámu. A to všechno s úsměvem, vyzařuje široko daleko svou duchovní převahu! Nekecám, viděl jsem to na vlastní oči.

Měl jsem ho rád. Kdo by ho neměl rád? Ano, byli takoví, kteří ho třeba i nenáviděli (např. ti, které vyhodil z práce v hotelu), ale o těch jsem v dané chvíli *nic* nevěděl. Měl jsem ho rád ne kvůli tomu, co jsme spolu a společně vypili; byla to duchovní *cesta*, moje první setkání se skutečným duchovnem! A nepřestal jsem ho mít rád navzdory všemu, co jsem o něm *později* nazjišťoval, co se mi o něm podařilo *zvědět* navzdory tomu, že jsem o nic takového neusiloval, ach, vy má netopýří ušiska! Proklínám vás! Ale teď k našemu setkání. Setkání je nevhodné slovo, spíš jsme se potkali, ale to je *ted'* jedno... Od té chvíle mne otec Rebe počal naplňovat, díra v mé hlavě volala po duchovní potravě a já jím byl od prvního okamžiku tak zaujatý, jak bych to sám od sebe nikdy nečekal! Při mém nezájmu o lidi a všechno, co se kolem hovoří a co proti své vůli zaslechnu, bych *to* nečekal. Neřekl jsem snad, jak *mne* to rozčiluje? Že mne to rozčiluje, protože mne to rozptyluje? O co šlo. Nahlédl jsem do vinárny, říkalo se tomu sklípek nebo taky alkovna. Ale ve sklepě to zrovna nebylo, i když ani na úrovni okolního terénu; museli jste sestoupit po několika schůdcích (bylo jich pět, ale nízkých). Místnost, nevelká a bez oken, ale s ventilátory a klimatizací, měla něco jako barový pult s několika stoličkami a tři stolky, každý se třemi židličkami, protože čtyři by se tam nevešly. U baru, zády k přisedšímu (to jest ke mně), někdo seděl. Šel jsem blíž, ale ne kvůli přítomnému hostu, nýbrž abych si prohlédl viněty lahví. Byli tam Jim Beam a Metaxa s třemi a pěti hvězdičkami, Rulandské šedé, jakostní i pozdní sběr, Veltlínské zelené a ryzlink vlašský i rýnský a ještě pár lahví červeného, Merlot myslím a Frankovka, Vavřínecké a podobně, co se tak v Čechách běžně pije... A když už jsem tam tak stál, dal jsem si minerálku. Byl teplý den. Snažím se dodržovat pitný režim. Ten *někdo* zády a teď *bokem* ke mně byl otec Rebe. Poznal jsem

ho, až když ke mně obrátil tvář. Na sobě měl kalhoty a tmavé sako, kolem krku jako Kainovo znamení *všudy přítomný* kolárek; to byl jediný signál, že nejde o osobu světskou. Ptal jsem se obsluhy na televizi. Je tady někde televize? ptal jsem se. Odpoledne se (totiž) hraje ligový zápas! Páter se obrátil ke mně a zeptal se, odkud jsem a komu fandím. Řekl jsem mu *to*. Odvětil, že hráče naší základní sestavy zná v Římě každý kluk. To jsem netušil. Opravdu? Nejenom každý kluk, i každý seminarista, *řekl*. Nevěděl jsem, že seminaristé hrají fotbal; že smějí hrát fotbal, abych byl přesný. Odvětil, že si vyhrnou sutany nad kotníky a čutají s vervou, jakou by snad ani u světských osob nikdo nečekal! Otec Rebe (to už jsme se jeden druhému představili) mne poučil, že křesťanští misionáři mají velkou zásluhu na celosvětovém rozšíření fotbalu. To jste nevěděl? Ne. Angličtí (anglikánští) misionáři (ale katolíci na sebe nedali dlouho čekat; Italové a Španělé, však *je* znáte!) roznesli fotbal všude, kam je zanesl Duch svatý... Kopaná je křesťanská hra! To jste nevěděl? Ne. Vy jste nikdy neviděl, jak se fotbalisté při vstupu na trávník křížují? Viděl. Drtivá většina fotbalistů jsou věřící křesťané, bráno celosvětově. Ne. Ale ano! Prostřednictvím kopané vlévali misionáři do domorodců aktivního ducha! Samozřejmě křesťanského. Fakt. Fotbal, pane, je *bytostně* demokratická hra! Tak to řekl páter Rebe. Na kopání potřebujete jenom dvě nohy a hadrák, ale můžete hrát i s protézami a plechovkou od fazolí, a víte, fascinující na tom je, že provádíte jemnou motoriku nohama, které jsou přece od Boha *určené* k motorice hrubé – když někoho nakopnete, to přece ještě není fotbal? Ne. Tak jsme se seznámili. A protože byly horké dny a oba jsme pokud možno dodržovali pitný režim, sešli jsme se v nejbližší době v alkovně častěji. Příště už budeme pít víno, což nás sblíží ještě víc než fotbal.

Třetí mansion: Noe a šestisté narozeniny

Nemám nic společného s Kainem: je to jen vzdálený příbuzný! Ke všemu žil tak dávno. Kain je ten, který zavraždil mého prastrýce Ábela kvůli nějakému sporu na poli. Já sám jsem potomek Šétův, který se narodil Adamovi jako útěcha za Ábela. Stalo se tak z vůle Hospodinovy, čímž se Adamův rodokmen očistil; Kainovci jsou jenom slepá větve! Není divu, že Hospodář hledal mezi námi, Šétovci, když se rozhodl, že nevyhladí zrovna všechny. Z Kainových potomků nepřicházel v úvahu žádný, to dá rozum.

O Kainovce nejde, je to všechno jedna pakáž! Ale co ostatní z naší větve? A že jich nebylo málo! Je mi vás líto, synové a dcery Adamova třetího syna, je mi líto vašich synů a vnuků a pravnuků jejich vnuků, potomků Enóšových a Kénanových a Mahalalelových a Jeredových a Henochových a Metúšelachových a Lámechových, jenž byl mým otcem, líto všech Šétovců, jejichž semeno přišlo nazmar! Také Adam, dosud při síle, plodil nové a nové potomky, bylo mu teprve sto třicet a měl před sebou dalších osm set let života.

Upřímně řečeno, překvapilo mne, že si Hospodář vyhlédl mezi tolika lidmi zrovna mne! Že si vyhlédl vůbec někoho, jako by země nebyla zkažená i se vším svým tvorstvem? Teď nemyslím výhradně člověka. I zvířata se tak nějak zvrhla! Bylo to najednou všude samý predátor a jeden požíral druhého, dobrodušnost vyšla z módy. Kde jsou časy Henochovy, jenž chodil s Bohem? Není to tak dávno, ale Henoch se nedožil moc vysokého věku. Hospodáři se v něm tak zalíbilo, že si ho vzal k sobě na nebesa! Pak se diví: komu by se chtělo na nebesa v třistapětašedesáti?

Je pravda, že můj otec Lámech do mne vkládal jistě naděje. Už to jméno! Noe znamená „odpočinutí“. Ostatně už od časů Henochových se vědělo, že se mezi Šétovci rozmohly podivné způsoby. Měl jsem jim ulevit, ale jak se to stane, jsem opravdu nevěděl! Je to ironie. Koho by napadla taková věc? Mohl bych také „odpočívat“ navěky v hlíně! Nemáme to lehké, já a Hospodin. Vždyť pokud, jak on říká, je každý výtvar od nejtělejšího mládí zlý, hledejte někoho spravedlivého! Ano, překvapilo mne to, ale zároveň i potěšilo, proč to nepřiznat?

Ostatně: taková odpovědnost! Být poslední spravedlivý je hrozná odpovědnost. Poslední *Jeho* spravedlivý, abych byl přesný; protože i on je hrozný. Od jisté doby bažiroval na přesných

formulacích, však víme proč! Říkám vám: když s někým uzavíráte smlouvu, dobře si ji přečtěte! Protože když tam stojí, že vás protistrana nevyhladí vodou, znamená to „to“ a nic víc než to! Když slíbí, že nevyhubí všechno živé, věřte mu doslova! Vzpomeňte si na mne: koho by napadlo, že zůstanu jediný ze všech? Kde bere jistotu, že to mé svědomí unese? Kain, ano, ten by to unesl bez problémů.

Nakonec jsem to uhrál i na své syny. Šém, Jefet a Chám mohli se mnou vstoupit na loď, a naše manželky ovšem. Co bychom si počali bez manželek? Nebyl jsem zrovna ve své kůži, když mi přikázal stavět uprostřed pevniny loď, všichni mne měli za blázna! Ale ony je ty žerty přejdou. Ani jsem se moc nevyptával a stavěl, zaléval asfaltem a smolil o všechno pryč. Mělo to tři patra, ale jen jediné okénko a dveře, ostatně i to se nakonec ukázalo až dost. Domluva s ním byla těžká. Napřed mi uloží, abych tam nahnal po páru od všeho živého na zemi a ve vzduchu, a týden před vyplutím si vzpomene, že od čistých druhů tam má být sedm párů! O rybách nemluvil, tak nevím: přežily potopu, nebo nepřežily?

Je pravda, že jsme všelijací, my lidé. Ale měl by si udělat pořádek především mezi těmi svými nebešťany! Nebo ho už ani oni neposlouchají? Kdo to kdy viděl, pářit se s lidskými dcerami? To je totéž, jako kdybych já přilehl k oslici! Žádný div, že se mu to přičilo, i mně se takové věci hnusí. Ale proč to museli odnést Šétovci? Což nemohl zrovna tak dobře vyhladit nebešťany? Ale následky padnou vždycky na ty dole, to si dobře zapamatujte! Je pravdou, že křížením s nebešťany vznikaly zajímavé živočišné druhy. Někteří jim říkali „zrůdy“, jiní „bohatýři dávnověku“. Ty spláchla voda, ale na nebeský establishment nedosáhla, i když nakonec nebylo vidět ani Ararat.

Bylo mi tehda zrovna šest set. Uzamkl jsem archu (tak on říkal mé lodi: archa! Bylo to vznešené) a slyšel, jak do střechy zabušil déšť. Byl to úder, až se celá prohnula, žádné ševelení. Nebeské propusti se otevřely a obrovská propastná tůň nás zalila. Horní vody se opět spojovaly s dolními, cítil jsem, jak to nadnáší mou loď, cítil jsem, jak to pohupuje a hází jejím tělem, a kdyby nás to zaneslo blíž k Araratu, mohla naše plavba rychle skončit. Ale Pán to měl nejspíš pod kontrolou. Díval jsem se okénkem a viděl, jak mizí i ta nejvyšší pohoří. Mohutné hlubé vody stály na zemi sto padesát dnů.

Když se situace poněkud ustálila, vypustil jsem krkavce. Krkavec se vrátil, i holubice, když jsem ji vypustil poprvé. Neměly ty chudinky kam usednout! Ale jednoho dne se krkavec nevrátil a mohl jsem vypustit jeho družku, zakroužila nad hladinou a neomylně se vydala směrem, kde zmizel její manžel. Holubice se ještě nějaký čas vracela, ale pak přiletěla s olivovou snítkou, tehda jsme všichni klekali na palubu a zdvihali oči ke stropu. Pak jsme se objímali a divoce křepčili, zásoby se tenčily a my si dělali naděje, že tu někde poblíž roste olivový háj.

Tenkrát mi to nepřišlo divné, to až později přišly pochybnosti. Tehda jsem si v návalu radosti nepoložil otázku, kde jsem vlastně sebral sazenice révy, která měla už brzo vydat tak bohaté plody! Víte, nač narážím. Tenkrát jsem měl tendenci vykládat všechno jako boží zázrak! Ale pokud tady opravdu někde poblíž stál olivový háj – rozumíte mi? Říkám: pokud! Netvrdím, že to tak bylo! To opravdu nevím. Odkud bych to věděl? Vím jen jedno: Hospodin je velký! Všude kolem plavaly mrtvoly zvířat a lidí, ale jestli to byli Kainovci nebo Šétovci, nedalo se celkem poznat. Zápach z nich šel ze všech stejný.

Zbudoval jsem Hospodinovi oltář, vzal ze všech čistých zvířat i ptactva nebeského a založil zápalnou oběť. Když si spočítáte živočišné druhy, umíte si představit, kolik z nich vyteklo krve? Ryby náš Pán nerad. Ale to neznamená, že bych je nemohl jíst já, člověk! Rovněž se zákazem nekonzumovat krvavé maso jsem se vypořádal se ctí. Na všechno živé padla bázeň a děs: spížírna člověka straší zvířata i ve snech, jestli nějaké mají! Hospodin ustanovil trest smrti a některá další opatření týkající se druhu člověk, mezi jiným to, že nedojde k další potopě. Což mne neuklidnilo. Ale kde se vzala olivová snítka, o tom raději nepřemýšlím! Začínám být opatrný, má žena říká „paranoický“ – ale věřte někomu, v takových dobách? Že jsem se při první příležitosti opil, jak zákon káže? To nic, z toho se nestřílí! To je to nejmenší, můžete mi věřit. Ostatně to Nejvyšší nijak nekomentoval.

Třetí vsuvka: Krev ve víno

Když pijete víno, neznamená to ještě ani zdaleka, že *js*te vinaři. Když do sebe kopnete dvojku, nejste ještě milovníci vína. Je to jako s kopáním a fotbalem: kopnout někoho do zadku, to ještě není kopaná, i když se fotbalisté s chutí nakopávají do citlivých míst, o tom žádná! Že si prohlížím viněty a nechám si od barmana podat tu či onu flašku, to také ještě není známkou odbornictví. Kdyby mi na vinětu napsali, že to je „cabinet“, vyznuku jakostní víno, *aniž* cokoli poznám, něco takového prý prováděli v Teplářských sklepích... Říkali ve zprávách! Ale o to teď nejde. Prostě se jen trochu vyznám v popiskách a základních termínech, takže vím, že protikladem „suchého“ není „mokrý“, ale „polosuchý“ a „polosladký“, ale jaký je mezi těmi dvěma rozdíl, to už nevím. Kdyby mi někdo místo Sv. Ludmily podstrčil Sv. Vavřince, nejspíš bych nic nepoznal. O víně mluvím jen proto, abych nemusel přemýšlet o divadle. To je těžké, při mém zaměstnání (že to *není* povolání, o tom dávno nepochybuji; nejsem ješitný jako všichni ti „mistři světla“ a „mistři zvuku“; „mistr rekvizit“ *zní* přízemně; je to řemeslo, a ne umění), takže si dám *dvojku* bílého... Bohužel se ukázalo, že do sklenic rozlévají jen „sudové“ (ty sudy bych ostatně nerad viděl!), takže jsem se zatvářil *poněkud* zhnuseně (neúmyslně; šlo o mimovolný výkon) a požádal o celou sedmičku. Jo, a špunt mi nechte tady, protože to nevypiju všechno na jedno posezení. V dobrých podnicích vám nepřinesou otevřenou láhev ani neodnesou špunt na vývrtce. Barman mi nabídl, že mi mou sedmičku postaví stranou, což jsem s povděkem přijal. To jsem ještě nevěděl, že za nějakých dvacet minut tu bude otec Rebe *jako* s keserem a z mé sedmičky zbyde jen vlhké dno. Takže jsem byl mravně povinován přijmout pozvání k *jeho* sedmičce (tenhle revanšismus se mi dost zamlouvá), ale ne na dnešek, ani na zítra, to páter nemůže, ale na pozítří (ale to je pátek? No co, pojedu domů posledním spojem), pili jsme bílé (z důvodů tepla), v pátek večer budeme pít suché červené (studené), *ano*, v semináři se hraje fotbal a pije se víno, radostný život, chtěl jsem se zeptat, jak to mají seminaristé se ženskými, ale neodvážil jsem se, takhle napoprvé. Jednou se určitě zeptám, umiňoval jsem si, ale víc než odpověď bývalého seminaristy (teď vysvěceného kněze) mi *řekne* osobní historie otce Rebeho... Ale o té mi nebude vyprávět on. Nebude mi ji vyprávět *nikdo*, i když to, uznávám, zní dost neuvěřitelně.

Až přijdu v pátek, bude otec Rebe sedět u stolku s nějakou ženskou kolem čtyřicítky, brunetka s asymetrickým mikádem; přeliv malinko do zrzava, sukně nepřilíší dlouhá, postmoderní katolička... Třetí židlička bude pro mne, ostatně bruneta za chvíli odejde. Pila kávu. Vídal jsem ji tu občas, ne zas tak často, misijní *pracovnice*, řekne mi otec Rebe, až *nás* bude představovat. A ona dopije, řekne „dík za kafe“ a „kam vám mám dodat *ty* obtahy“, a otec Rebe udá místo a rozloučí se. Začneme neutrálně o víně. Bylo mu na mě sympatické, že jsem odmítl „sudové“, no, rozdíl mezi pozdním sběrem a krabicovým *ještě* poznám, řekl jsem, jakou máte profesi, zeptal se, řekl jsem, že rekvizitář, a když už došlo na to nejhorší (*myslím* divadlo), optal jsem se ho rovnou, kde se bude hrát. Venku, nebo v kostele? Podíval se na mne udiveným rozzářeným zrakem a řekl, že *přece* na prostranství před chrámem. Umíte si představit (řekl), jak by to *uvnitř* vypadalo? Co tím myslel, nesdělil (mohl to být svinčik na podlaze stejně jako příliš uvolněné chování ateistických *diváků* a padesát jiných věcí), ani jsem se na to neptal, protože se mi *rázem* ulevilo a honem jsem naléval z jeho láhve. To znamená, že připravím všechny mansiony předem a během představení budu mít Lehára! Nějakých třicet budek lehko stlučeme, zamíchám se mezi diváky (myslel jsem si tehdy, ale než dojde k premiéře, co se všechno neuděje? V každém případě budu mít až po krk středověkého divadla a raději půjdu do alkovny, abych se, pokud možno, přenesl zas do *novověku*), budu pozorovat, jak se vyjímají mé rekvizity v neosvětlených mansionech (musejí mít světlé nebo vzhledem k pozadí kontrastní barvy; osvětlení svícemi rovněž přichází v úvahu), a sledovat reakce diváků, i když brutální scény (o něž v Bibli není nouze) bohužel (nebo bohudíky?) neuvídíme, no,

však on dramaturg *mnohé* dobrousí... Středověká mentalita je středověká mentalita, to se nedá svítit!

Co nás sblíží s mentalitou středověku? Je toho víc, než byste hádali, ale především víno! Barbaři, kteří vtrhli do Evropy (jsme jejich potomky, žánní heléni *ani* Římané), se naučili pěstovat révu, až k tomu přidají umění vařit pivo, bude naše civilizace definitivní! Mezitím naši předkové přestanou praktikovat lidské oběti, jejichž místo zaujme symbolická poprava Boha (které prý předcházela historicky skutečná poprava Ježíše), ale nejen to, nýbrž veřejné popravy zločinců to křesťanům, jimž koluje v žilách divoká krev pohanů volající po krvi, bohatě vynahradí, rovněž veřejná mučení, ovšem... Všechna ta lámání v kolech a *čtvrčení*, narážení *na* kůl a tak, to všechno představovalo přirozenou kulisu světa, kterému záleželo výhradně na spáse duše. Inkvizitor byl přesvědčen (tvrdí můj páter), že upálením (pozemské peklo) zachrání duši kacíře a hříšníka před daleko horším ohněm, kterým zahoří (by zahořel, pokud by nezasáhla křesťanská terapie), řeknu *vám*, že bych raději vylezl na sloup a strávil tam zbytek života na jedné noze *než* tohle... Ale nechme ohňů a mučení! *Takže* víno. Když připočte mezi zásluhy křesťanů rozšíření fotbalu, jsme celkem kompletní, aspoň v tom nejdůležitějším. Otec Rebe, abyste věděli, je rád, že církev přišla o svou *světskou* moc, protože *to* je nová šance pro náboženství! Samozřejmě pro křesťanství, které, ať si říká, kdo chce, co chce, přece jen představuje nejvyšší *formu* mravnosti, dokonalý étos, zakotvený v objektivně platném transcendentálním zákoně (říká můj páter), i když ekumenismus samozřejmě ano, o tom žádá, ale celkově je třeba držet *určitou* linii... A křesťanskou linii drží především Exekutorský úřad a Katechismus. Upalovat nikoho nemíníme. Je třeba se domluvit především s věřícími ostatního *světa*. Vy jste ateista, zeptal se potom, nestydíte se za to (proč bych se styděl), přesvědčený ateista je Bohu milejší než vlašný věřící (odkud *to* ví), nemůžete za to, že se mýlíte, i když jste *osobně* přesvědčený, že se nemýlíte, a to je podstata celé věci. Takže nevím, že se mýlím, no, to je pěkné. Co když je to naopak? To je právě ta existencionální sázka! Řekl otec Rebe. Dobře. To víno je dobré. Také člověk je dobrý. Ale neví o tom.

Ani šelmy nevědí, že jsou dobré. V Edenu se tygři a lvi pokojně pásli vedle srn a laní, vedle kraviček, špičáky se jim vyvinuly (otec Rebe nevylučuje evoluci z *rámce* stvoření, Boží kreace; odtud „kreacionismus“, z lat. creacio, tvorba, tvoření, stvoření; také volba) až v důsledku *prvotního* hříchu... To jsem nevěděl, že i zvířátka byla vyhnána z Ráje. Deus otiosus (plurál: dei otiosi), ale křesťanský Bůh *není* nečinný, nýbrž koná i na nebesích, i z oblak *koná* křesťanský Bůh. Konativní. Denominativní. Trinitární. Transcendentní, nebo transcendentální (otec Rebe to příliš nerozlišoval)? To druhé *zní* jako název zubní pasty. To byl vtip. Dáme si ještě jednu? To nebyl vtip. Dobře. Platím já. Ne, platím já! Chutná vám? Ale ovšem. Myslím, že už je jasný důvod, proč jsem se s otcem Rebe tak sblížil, skamarádil (nebo zkamarádil)? To je přece rozdíl; transendentální difference, řekl *bych*), ano, důvodem byla zdvořilost, ano! Ano, zdvořilost, slušnost, vzájemný respekt dvou lidí odlišného *světonázoru*, i když já *se* nejspíš mýlím... Ale o to tu teď nejde! Nýbrž o to, abychom spolu a společně dokázali žít, o tu *toleranci*, řekl bych, nebojte se Exekutorského úřadu, řekl, šla mi z toho všeho hlava kolem. Proč bych se zrovna já měl *bát* exekutora? I když člověk někdy neví. Pozoruhodné je ovšem to, že jsem příště (a příště a pak zas) opět přišel do alkovny, že se mi ten člověk nějak, nevím jak, dostal pod kůži; vínu rozuměl, fotbalu nerozuměl, ale to mne nijak netrápilo. Když na to přijde, vyslechne mne ochotně. Je na to cvičený! Až na to přijde, pozve mne k sobě domů *na* televizi, na stůl dá flašku a odejde za svými (jako vždy neodkladnými) záležitostmi, protože on dokázal být zároveň na dvou a více místech současně, jako nějaký bůh, zářivý Apollón... Ještě pohovoříme o divadle, myslím naše *středověké* divadlo s mansiony, samozřejmě, ale o tom vám povím někdy příště. Vyvalil toho na mne tolik, že se mi hlava docela zatočila, to jsem ještě nevěděl, že zdrojem jeho informací není vzdělanost, ale režisér Zach, možná spíš Stach, dramaturg (o tom později), takže až budu hovořit o divadle, nejenže to nebude z mé hlavy, ale nebudu ani vědět, odkud to mám a kdo to vlastně říkal. Záleží na tom? Což se člověk nemůže vzdělat z anonymních zdrojů? Vypotácel jsem se z alkovny přioptitý a obohacený o spoustu nových pojmů a představ, hlavně ale o skutečnost, nepochybnou a apodiktickou, že se

bude hrát venku! Juchu. Kde by mne bylo napadlo, že než dojde k premiéře, bude tenhle neudolatelný člověk po smrti a zazděný v chrámové kryptě? To by mne ve snu nenapadlo! Vypotácel jsem se z alkovny do teplé předlelní noci a nechal plavat všechny problémy. Renesanci, toleranci i inkvizici. Domů pojedou ráno. Bude výslech, o tom žádná, ale *to* unesu, z toho *se* nestřílí, za to se neupaluje, *aspoň* doufám...

Čtvrtý mansion: Chámová vina

Když jsme tehda po potopě vylezli na suchý břeh (bylo to ukázněná evakuace: pár po páru, napřed zvířata a po nich lidé), zažíval jsem velikou euforii, ale otec zůstával zachmuřený. Pořád mumlal něco o nějakých olivách a že kde jsou olivy, bude i vinice, ale nikdo ho moc nevnímal. Jak také, když z nás tryskala taková radost? Nikdy příště už jsem neměl poznat takovou radost, ale to jsem tenkrát nemohl vědět. Kdybych to byl věděl, asi bych se tolik neradoval? Ostatně, břeh nebyl tak docela suchý, byl velmi mokrá, abych řekl pravdu, to už tak bývá, po potopách. Všude plno mrtvol a tak, tahali jsme je na velké hromady a chtěli je spálit, ale ony ne a ne se vznítit. Nakonec jsme ty největší nečistoty zahrabali do jam.

Je to prazvláštní a podivné, zahrabávat mrtvoly a radovat se přitom, ale tak už to na světě chodí. Co dělat? Asanovali jsme nejbližší okolí a krajinu a cítili se jako na počátku dějin! Ono to s člověkem udělá svoje, když mu sám Nejvyšší řekne: Všechno teď záleží na vás, jen a jenom na vás. Jestli to náhodou nevíte, tak se celé dnešní lidstvo rozdělilo na větve podle Noemových synů! To už je něco, nebo ne? Mně, Chámovi, přitom připadla obzvlášť skvělá role, a pokud by nebylo otce... Z mé krve vzešli takoví skvělí jedinci, jako byl Nimrod, co jsou proti tomu Gomer a Mágog? Slyšel někdy někdo jejich jména? V Šémově větvi to nebylo lepší, jména mohu s klidným vědomím vypustit.

Ale u nás? Jen považte: Babylón, Erech, Akad! Ninive a země Féničanů! Sodoma a Gomora, všechno prvotřídní města! Bohatství a kultura. Sociální struktura. Infrastruktura! Čím jsme si zasloužili otcovo prokletí? Proč Jefet dostal svolení bydlet ve stanech Noemova nejstaršího, a já nikoli? Proč měla má krev otročit bratrům? Jen proto, že jsem objevil otce v choulostivé situaci? Tomu by snad neuvěřilo ani malé dítě, nebo spíš: pouze ono! Kdybych ho nebyl objevil já, objevil by ho jiný. Také nevím, jak by bratři mohli otce zahalit, nebýt mne? Kdybych jim nebyl býval řekl, že se odhalil, jak by ho mohli zahalit, aniž by na něj pohlédli? A vůbec: jak to otec mohl všechno vědět, když byl zpitý pod obraz boží a spal jako špalek?

Další záhada: vinná réva! Na loď, pokud vím, nebyly žádné sazenice, až na olivu, ale tu přinesla holubice až před vyloďením. Odkud ji vzala, tím se nikdo nezabýval, měli jsme tehda docela jiné starosti! Ale já viděl, že se otec zachmuřil, jako by neměl radost z toho, že nad námi poletuje holubička se zelenou ratolístkou, bylo to tak krásné, tak dojemné. A pak najednou: vinice! A pak najednou: šlapat hrozny! Všechno šlo ráz na ráz. Otec se zpil do němoty mladým vínem a upadl do opileckého spánku. Všichni si mysleli, že to je z radosti nad záchranou, ale já věděl, že ho něco hnětlo. V každém případě se svalil jako špalek, a jak se válel na kůžích, suknice se mu vyhrnula a... Abyste rozuměli: tehda se nenosilo spodní prádlo!

Vycouval jsem z otcova stanu a nevěděl, co mám dělat. Přiznám se, že mne to rozhodilo, vždyť co kdyby tam místo mne vlezly ženské? Ale protože jsem byl nejmladší a hloupý, místo abych otce zahalit a nechal si to pro sebe, běžel jsem za bratry, co že jako uděláme? Mrkli na sebe a couvali do otcova stanu, hleděl jsem na ně s otevřenými ústy a nechápal nic. Když jsem pochopil, bylo pozdě. Příliš pozdě, vlastně mi všechno došlo až po krachu s tou věží! Když se otec probral z mrákoty, nechal si mne zavolat a pustil se do mne, pes by ode mne kůrku nevzal! A taky že ne: od těch dob od Chámových potomků nevezme nikdo kůrku! Otročit jim ale nebudu: vždyť jak by se moje města vešla do jejich stanů?

Nemohu říci, že by se mi vedlo nějak zle, v takové Sodomě se vedl příjemný život. Bratři dál bydleli ve stanech a namlouvali si, že města velká jako Ninive kočují, zatímco oni obývají střed světa. Byl každou chvíli jinde, ten jejich střed, ale vždycky tam, kde zrovna stál jejich stan, byli v tom neudolatelní. Mohl bych to hodit za hlavu, a taky jsem to měl udělat! Vždyť komu přál nebeský Hospodář víc než mně a mým potomkům? Ale bratři tvrdili, že jsem odpadl od pravé víry, a to mne zle hnětlo! Což jsem nepřinášel obětiny ze všech prvotin jako oni? Což jsem jako oni neobětoval Nejvyššímu svého prvorozeného? Celá země byla tehda jednotná v řeči a činech, každý si to může přečíst v Bibli.

Ale člověk je bytost, která prahne po pravdě: nejsme jen břicho a genitál! Jsme tázající se bytosti, a já opravdu měl nač se tázat. Tak třeba: odkud se vzala otcova vinice? Nebo: jak se otec dozvěděl, že jsem viděl, jak se válí s vyhrnutou sukni? Když už jsme u toho, ani to s tou olivou nebylo jen tak! Ta holubička ji přece musela někde schvátit, a že šlo o zázrak, tomu věří jenom ten, kdo věřit chce, ale žádný jiný! To by ovšem znamenalo... Ani pomyslet na to nechci! Ale jsou to důležité otázky a odpovědi na ně mají dalekosáhlé důsledky. Abyste mi rozuměli: pro lidstvo jako celek! Nepůjdu se pít po pravdě do stanu svých bratrů. Půjdu a zeptám se Hospodina! Postavím vysokou, převysokou věž, až do nebe! Až se dotkne oblaků, řeknu: Ty, jak to tenkrát všechno bylo? Řekni! Ale pravdu!

Čtvrtá vsuvka: Medvěd na divadle

Středověké divadlo je divočina. To jste nevěděli? Stačí si *připomenout* potopu, to je třetí mansion. Škoda, že nemohu použít scénické efekty, třeba videoprojekci! Video tehda nebylo. Ale *to* víte, to je každému jasné. Víte, co by to s diváky dělalo, až by viděli vodstva vzpínající se pod vrchol Araratu? Především návštěvníci ze zátopových oblastí by tyto efekty prožívali zvláště *hluboko*, jen si představte: slyšíte hučení, a než se vzpamatujete a uvědomíte si, co by to tak asi mohlo být, už se zvedá králičárna a auto i s garáží, putující na vysoké vodě do bezdomoví, pak sedíte v pojišťovně a čekáte, až vyvolají vaše *číslo*... Ale o tom jsem nechtěl mluvit. Režisér říká, že by to byl anachronický *přístup*. Tím nemyslí videoprojekci jako takovou a v úzkém smyslu, ale většinu mašinistických efektů, včetně propadliště. Kam by se taky herec v kostele propadal? Stál na „placu“ (latinsky „plate“, německy „Platz“; tak se místu, kde mluvil herec, říkalo v Čechách už ve středověku) a pod *placem* je pevná podlaha, mohl by maximálně sestoupit do krypty (krypta se používala jako vstup do pekla; někdy ji přizdobili jako dračí tlamu, obzvláště účinné!), ale sestup není propadnutí, to ví každé dítě. Už i já. Aby mohlo být sestrojeno propadliště, k tomu potřebujete vyvýšené jeviště, ať už pevné (později vám popíšu, jak taková jeviště vypadala), nebo na voze (později vám popíšu, jak takový vůz vypadal). Ani velká voda a bouřka se v kostele nenapodobovala. Což je škoda, protože víte, jak by se to rozléhalo? Naproti tomu léhat *se* mohlo, takový anděl mohl přiletět z kůru nebo třeba z ochozu, ale mohl *také* vzlétnout z kněžiště nebo z některé postranní kaple, protože o andělovi nikdy nevíte, odkud *přiletí*. Ale tohle ví každý student teatrologie (říká režisér; teď to vím i já), středověk disponoval daleko rozsáhlejší a dokonalejší mašinérií než řecké divadlo (někdy o tom řeknu víc), ale daleko nejdokonalejší mašinérii měli Římané (také o tom příště). Pokud jde o novověk, umění barokních *inženýrů* je udivující: vlny, bouře (hřmění i s blesky), propadliště a vznášení, potopa a lidé *unášeni* vodou, přitom kompletní změna kulís během deseti vteřin! Ale my jsme v kostele (budeme na nádvoří, ale *to* jen kvůli turistům), protože naše divadlo se *odvolává* na první krůčky křesťanského divadla, které jsem tu (slovy režiséra) rámcově popsal.

„Jestli si představujete, že středověcí inženýři okoukali umění mašinérie od Římanů, jste na velkém omylu! Římské divadlo skonalo *někdy* kolem roku pět set šest set, a divadlo křesťanů vznikalo až po půl tisíciletí, a to zcela autonomně, z vlastních vnitřních potřeb a zdrojů, skromnými

krůčky z kláštera do kostela a z kostela ven. Bylo to *takové* zmrtvýchvstání, ale v jiném *těle*, jak se tehda učilo o vzkříšení.“

„To se, pane režisére, učí dodnes.“

„Ano. Ale tehdy na to věřili.“

„Otec Rebe na to věří.“

„Vy tomu věříte?“

„Věřím, že tomu věří.“

„Otec Rebe je existencialista. *Křesťanský* existencialista, pokud víte, co to znamená.“

„Ne, to nevím.“

„Četl jste Běsy?“

„Otec Rebe je běs?“

„Vždyť se na něj podívejte!“

„A co má být?“

„Píše se tam: Když Stavrogin věří, nevěří, že věří. Když nevěří, nevěří, že nevěří. To je křesťanský existencialismus.“

„Tomu nerozumím.“

„Však vy rozumíte. Ale je vám to jedno.“

„Ale to zas ne. Já pilně studuji otce Rebeho!“

„Vy ho studujete?“

„Ne tak docela, ale velmi mne zajímá! Mám v hlavě díru.“

„Teď zas nerozumím já vám.“

„To je jedno. Mám ho svým způsobem rád!“

„To já také... svým způsobem.“

Víc jsme si toho tenkrát neřekli. Típli jsme vagany a šli si každý po svých. Já do kulisácké dílny, kde už stály *první* mansiony, Adam, Kain, Noe a Chám; ty první tři tak *nějak* znám, čtvrtý mi není povědomý... Aha, vynořil se po potopě; tím se to vysvětluje. Když jsem procházel recepcí, všiml jsem si, že tu došlo ke změně. Včerejší vrátná, *připomínající* jeptišku (bekyni, abych byl přesný; víte, co je taková bekyně?), jak byla vychrtlá a bledá, čím to, že jeptišky nikdy nejsou *žádné* krasavice? Ve středověku, *to* byla jiná, nedivím se, že *se* kníže Oldřich neudržel! Nebo to byl Břetislav? Byl to Břetislav. Protože Oldřich měl přece Boženu! Ale Jitka si s ní v nejmenším nezadala. Krasavice. A už to jelo! Na kůň a smečka kumpánuův, meč přetínašťa řetěz vytaženého padacího mostu, středověk, *to* byla divočina! Dnes seděla (stála) v recepci *místo* bekyně nějaká ta „Božena“ nebo „Jitka“, dívka maximálně pětadvacet, krásná, ale posmutnělá, *symptomaticky* pobledlá; to říkám jen tak, abych se blýskl... Usmál jsem se na ni (automatismus) a ona se také usmála (mimovolní odpověď), zase jsem se blýskl. Nebo ne. To je jedno. Vyzvedl jsem si klíč od zadního dvora, kde *mám* skladiště, kde oni mají *skladiště*, abych si nepřivlastňoval věci, které nejsou mé, tam pracuju, zhotovuju rekvizity, to dá rozum. Kouřit se tam ovšem nesmí! Proto si někdy vynesu práci na dvůr. Kuřák nejraději *kouří* při práci, to dá rozum. Při kouření se nejnanejději soustředíte. Narovnáte se v kříži, poodstoupíte, vydechnete kouř, přimhouříte *jedno* oko... A rázem vidíte věci jinak! Jednou vám o té holce řeknu víc, je to zajímavé děvče. Ani bekyně, ani mniška, i když k tomu neměla daleko, abych byl přesný: myslela si, že k tomu má daleko, ale v podstatě neměla! Ale to je jedno. Až někdy jindy! Jde mi z toho mráz po zádech, zvláště s ohledem na mou rodinu, protože i v tomhle případě přisviští anděl Páně neznámo odkud na mopedu... Nebo možná spíš ďábel, ale to je jedno, nebudem *se* pitvat v metaforách!

Ale římská mašinérie mi nejde z hlavy. Římané byli strojní inženýři, o jakých se nám ani nesnilo! Představte si amfiteátr, kde se zakrátko bude konat zápas člověka s medvědem! Mohl by to *být* také lov, ať už lovil člověk nějaké zvíře *nebo* zvíře člověka, taky zápasy gladiátorů, ovšem. A teď, představte si, zničeho nic, vyjede z propadliště *plošina* a na ní člověk, ozbrojený nebo neozbrojený, podle *toho*. A hned nato, šupito presto, vyjede klec s medvědem *a* otvírá se, ale to ještě ani zdaleka není všechno! Zápolení se zvířaty (rovněž zápasy gladiátorů) *byly* kulisované *a*

podbarvené hudbou, vešlo se tam třeba i padesát tisíc lidí do hlediště, tak to teda bylo *derby*! Něco jako Celtic – Rangers, a aréna měřila kolem osmdesáti metrů na padesát, někdy i víc! A teď si představte, že se tam hraje divadlo! Jmenuje se to *Smrt Orfeje* nebo tak něco, a vy tušíte, *ne*, vy to víte, protože přece nejedete do divadla, ale do arény, že to nebude jen tak, že si *dneska* užijete... A taky že jo! Osoby a obsazení (v Římě se už vyvěšovaly plakáty, protože Římané byli vzdělaný národ): jako Orfeus nějaký ten Maximus Prudinus, otrok odsouzený k smrti, pak Erydika a další postavy, jako v Offenbachovi, ale! V roli thráckých žen vystoupí medvěd, skutečný živý *medvěd*, který odsouzenec rozsápe zaživa, na to je medvěd *expetr*. Někdy se konaly i veřejné popravy *šelmami*, ale to nebylo divadlo. Taky se tam používaly stroje, ale odsouzenců bylo spousty, taky těch šelem, protože to by jeden lev prostě nezmohl... To muselo diváka doopravdy vzrušit a strhnout, myslím, že vím, o čem mluvím! Byl jsem jednou (opravdu *jen* jednou) na zápasech bojových psů, řekli byste, že vám bude těch zvířat líto, ale ne, když vidíte na obou stranách ty vyceněné zuby cvičených zabijáků a řemeny napnuté k prasknutí, přejde vás *to* celkem dost rychle. Otroka, který (dejme tomu) zavraždil pána, a medvěd jsou *taky* dvě krvelačné bestie, v tom je celý ten rozdíl. Ne že bych toužil tenhle zážitek opakovat, ale uvědomte si, že i někteří z velkých křesťanských mužů chodili na zápasy, před obrácením na novou víru, samozřejmě, pak z nich byli beránci... Během pohanských slavností zahynuly stovky a tisíce gladiátorů, byli k tomu určeni, bylo to jejich řemeslo. Ale o to teď nejde, nýbrž o tu strojevnu! Představte si, jak se během několika vteřin promění kompletně celá scéna! Před chvílí jste viděli skalnatou krajinu (dekorace musely být trojrozměrné, protože hlediště bylo oválné) a najednou šupito presto (hudba, aby nebylo slyšet kvil mašinerie) všechno komplet pryč a stojíte s Orfeem v lese, kde bublají opravdové potůčky, nebo v podsvětí nebo v nějaké vesnici, a to *všechno* naráz, bez avíza, včetně toho medvěda! Úchvatné. Není to úchvatné? Nebo se během krátké doby aréna zatopí vodou a může probíhat námořní bitva, sen každého kluka! Je jen otázkou času, kdy se my, dnešní lidé, vrátíme k římskému divadlu. Ale o tom někdy příště.

Pátý mansion: Abraháмова jistota

Jsem z rodu Arpakšáda, kterého Šém zplodil dva roky po potopě. Je to zvláštní: čím to, že po zplození Arpakšáda žil Šém ještě pět set let? A to mu bylo rovných sto, poté ještě zplodil nejednoho potomka. Což neřekl Hospodin před potopou, ať je všech dnů člověka sto dvacet let? Jsem stár a sytý svých dnů, už brzy budu připojen k svému lidu. Ale ať počítám, jak počítám, je mi dost přes stosedmdesát, prý stopětasedmdesát, napovídají mi, a to je o dost víc než sto dvacet, co myslíte? Vysvětluji si to tím, že se v nás Hospodinu zalíbilo. Jak jinak? Protože kdyby se v nás Hospodinu nezalíbilo, bral by si nás k sobě daleko rychleji.

Já vím, co vás zajímá: Izák! Ale to nepůjde tak rychle. Předtím mne přece Bůh zavedl do zaslíbené země! Měl jsem hlas, ano. Ale pak vypukl v zemi zaslíbené hlad. I sestoupil jsem do Egypta. Sára byla velmi krásná. Řekl jsem, že je má sestra, aby mne kvůli ní nezabili. Faraó se oženil se Sárou. Prokázal mi mnoho dobrého. I měl jsem skot a brav a osly a otroky a otrokyně a oslice a velbloudy. Ale Hospodinu se to nelíbilo a ranil faraónův dům velkými ranami. Nevím, odkud se faraó doslechl, že je Sára vdaná, ale když přijde morová rána, vždycky se hodně mluvívá. Vyhostili mne i se Sárou. Majetek mi nechali, protože se obávali Hospodina. Vrátil jsem se z Egypta jako boháč. Měl jsem stříbro i zlato i oslice. Požehnán buď Hospodin!

Sára byla krásná až do pozdního věku. Bylo jí k devadesáti, když jsem byl nucen udělat totéž ještě jednou, tentokrát v zemi Filištínů. Ostatně jsem faraonovi nelhal! Sára byla dcerou mého otce, ne však matky; i pojal jsem ji za ženu. Také ona řekla: Toto je můj bratr! Tentokrát to odnesl král gerarský. Avšak Hospodin se mu zjevil ve snu, i nedošlo k nejhoršímu. Vrátil jsem se domů bohatší o tisíc šekelů stříbra. Rovněž skot a brav a otroky a služebnice mi vrátil abímelek,

samozejmě také Sáru, moje zlatíčko. Gerarská čeled' začala na mou přimluvu opět rodit. Bud' požehnán Hospodin!

Bůh se mnou učinil smlouvu. „Tvému potomstvu dávám zemi od Nilu až po Eufrat,“ řekl, ale pak se zamyslel a dodal, že tak za čtyři sta let. Pravdou je, že jsme pásli tu i onde, jak je zřejmé z příběhu o mé sestře. Mimo to Hospodin slíbil Sáře potomka. Souložnice Hagar totiž začínala být vzpurná a dělala si laskominy, že po mé smrti všechno shrábne Izmael. Sáře již ustal běh ženský a zasmála se, když jí to Bůh řekl. Sice jen v duchu, jak tvrdí, i tak to na ní náš Pán poznal. „Proč se směješ?“ „Nesměji se.“ „I ano, směješ“. Když se nám narodil syn, smála se Sára z radosti. Proto se jmenuje Izák.

Napovídají mi, že „Izák“ znamená „Smíšek“. Samozřejmě, jak jinak? Že Sáře ustal běh ženský až po jeho narození, nezakládá se na pravdě. Rovněž je výmysl, že jsem ji zavedl do země Filištínů jen proto, abych si zajistil potomka; to bych přece mohl i jinak? Sám vím nejlépe, jak jsem na tom byl, když mi bylo sto, pořád to ještě ušlo. Hagar dostala měch a mošnu. Nedělal jsem to rád, ale Hospodin to tak chtěl a postaral se v pustinách vzorně o oba. Když Hagar našla studnu, učinil s ní Bůh smlouvu. Izmael se usadil ve stepi a stal se lučištníkem. Později se oženil s Egyptánkou.

Vidím, že se tomu nevyhnu: tak tedy Izák! Hospodin si na mne totiž vymyslel zkoušku. „Abraháme!“ „Tu jsem.“ „Vezmi Izáka a jdi do země Mórija!“ „Co tam?“ „Na hoře, kterou ti označím, obětuješ Izáka.“ „Dobře.“ Za časného jitra jsem osedlal osla. Brzy jsme byli na místě. Izák sbíral klestí. „A co budeme obětovat?“ zajímal se. „Tebe,“ řekl jsem a klekl si na něj. Když jsem přikládal nůž k tomu milovanému hrdlu, řekl Hospodin: „Zadrž!“ Krátce nato se ozvalo bečení. Ohlédl jsem se a hle, beránek! Obětoval jsem jej místo Izáka. Izák vstal, otřepával si smetí z oděvu a smál se. Prý mu přišlo k smíchu, že bychom byli našemu Pánovi obětovali osla.

Není pravda, že jsem byl ledově klidný, jak tvrdí zlé jazyky. Není pravda, že bych byl Izáka podřízl jak ovci, aniž bych hnul brvou! Do poslední chvíle jsem totiž doufal, že náš Pán nenechá věci dojít tak daleko. Věděl jsem přece, že Židy rád zkouší? Zaručeného jsem ale nic neměl! Je totiž pravdou, že tehda se na Předním východě obětovali prvorozenci docela běžně, i mezi našinci, ale náš Hospodář už nějaký čas nic takového nevyžadoval. Ale to byla jeho svobodná vůle! Kdyby *to* byl vyžadoval... Šel jsem do toho, jak se říká, naplno! A Pán se smíloval. Co by se stalo, kdyby se nesmíloval, tím se nezabývám! Je to špatně položená otázka, skoro bych řekl: nehistorická! Bud' požehnán Hospodin.

Pátá vsuvka: Dramaturg Stach

Je jen otázkou času, kdy se vrátíme k římskému divadlu! Abych byl upřímný, zatím jsem vlastně ještě vůbec nehovořil o divadle (divadlo jako takové, *theatrum*), to vypadalo docela jinak, ale používaly se podobné postupy (konkurenceschopnost) nebo přímo převzaté z arény (*amfiteátr*). Tak se například zatopila orchestra vodou (víte, co je orchestra? *Viz* Wikipedie) a propukly námořní bitvy, nebo na jevišti zápolili gladiátoři, smrt naturalistická, občas *také* soulož, prý za nějakého zvrhlého císaře, tvrdí otec Rebe... Na taková a podobná (sexuální například) reality-show přece chodíme i dnes, i když ne zrovna do divadla, tedy ne já ani otec Rebe, ale vy například, tedy někteří z vás... O zápasech kohoutů, chci říci psů, jsem už mluvil. Je jen otázkou času, kdy *začnou* souboje lidí, pistolí nebo kordem, není to tak dávno, kdy se ještě konaly regulérní souboje, tak třeba v *Rusku*... To přece musí lidem chybět? Souboj je určitý *druh* performance. I když člověk většinou brzy tak nějak vychladne z těchhle divadelních vášní, alespoň já jsem od přírody povaha mírná a dosti klidná. Ale v Londýně za Shakespeara – tam chodili do divadla ozbrojení diváci, vždyť nosit po boku kord byla *věc* cti (a pak se mordovali kvůli Desdemoně a Othellovi; to byl *bonus* k představení). Římané si potrpěli na pompu. Je zaznamenaný případ (tvrdí otec Rebe; nebo to byl režisér? O dramaturgu Stachovi za chvíli), že přes jeviště, které měřilo nějakých šedesát metrů, přešlo během představení šest set oslů (Rebe? Zach? Stach?), nebo že před jevištěm vystavili na

obdiv tisíce váz a amfor, a podobné a další vychytávky (byl to Zach, určitě, protože jsem tuto informaci nassál s cigaretovým kouřem před klášterem), ale největší show se *konala* za Césara a byla to, věřte nevěřte, námořní bitva (Zach *říká* „naumachie“; tak tedy naumachie), který nechal za tím účelem vyhloubit umělé jezero, na němž se střetlo ve fiktivní *bitvě* 2000 námořníků (+ 6000 veslařů; kolik měla jedna *lod'* veslařů?), to už stálo zato, uznáte... Taková akce se jistě neobešla bez obětí na lidských životech? Tehdejší Říman se mohl ubavit k smrti, a proč *ne*, když nechodil do práce? Kdežto my dneska se můžeme po práci tak leda dorazit chlastem, někteří bez infarktu, někteří bohužel s infarktem.

Tak teda ke Stachovi: Stach je homosexuál! A ne ledajaký: je to homosexuál programový a *deklarativní*, abych tak řekl, hrdý na svůj status (nebo statut? Asi obojí) *homosexuála*. Nemám nic proti homosexuálům, v téhle věci jsem pokročilý, chci *řici* tolerantní, ne jako můj neosvěcený otec... Už Diderot (Herecký paradox; tak se jmenuje kniha od *něho*) se přimlouval za homosexuály, byl ateista (erotický román *Jeptiška*), ale když už Pámbu homosexuály jednou stvořil, tak je chce asi mít, nebo snad ne? Nebo jsou to zfušování heťáci? Přece je nebudem kastrovat, jak to dělali katolíci? Takže homosexualita je přirozená *věc*, ať už věříte ve Stvořitele nebo ne, o tom žádná... Jenže situace vypadá jinak, když vás některý z nich začne, jak to říct? Obtěžovat? Svádět? Balit? Ne že by mne Stach *tohle*... Já Stacha znám dost dlouho, pocházíme ze stejného divadla! Jednou po zkoušce jsme nastoupili do tramvaje, já s přestupem, on na konečnou. Najednou přestal mluvit a zahleděl se do *hloubi* vozu. Čelem k němu seděl kluk, nějakých pětadvacet, a on na něho začal dělat grimasy a špulit pusou, jako kdyby ho chtěl před uličku hubičkovat, jak to ten kluk mohl vydržet? Ostatně nevím, jak to skončilo; musel jsem přestupovat, čemuž jsem byl z té duše rád! To jsem neřekl: Stach měl stálého *partnera*! I když nebyli zrovna zaregistrovaní, bydleli spolu, ale o tom jsem vlastně nechtěl mluvit... Teď k tomu „svádění“. Seděl jsem jednou u Stacha doma, ten jeho kluk tam byl taky. Mimo nás tam obejdoval ještě leckdo, samí chlapi. Stach je vlastníkem vily po rodičích buržoazního původu; byly tam tři byty a celkem asi dvanáct pokojů. Možná i víc. Pak se odvedle ozvalo nějaké výskání, *co to je*? Ale, nějak se tam kočkují (řekl Stach) a odešel do další místnosti (bydlel si jako maharádža, starý nábytek, obrazy a vůbec *estét*), zanechav mne o samotě s tím jeho *Radkem*. Pustil jsem si televizi, byl tam nějaký hokej nebo co, ale koutkem oka jsem viděl, jak se Radek pokládá na gauč, na bok a zády ke mně, a našpulil zadek. Takhle oni to dělají. Zkoušejí to na vás, jako Stach v tramvaji, třeba jste jako oni, ani o tom nevíte? Za pokus to přece stojí, ať už se *objekt* vašeho zájmu pozvrací nebo ne! Ne že bych ho zrovna vyzval na souboj (přece bych se nešermoval s teploušem; taky si se Stachem tykáme), tak jsem to nějakou dobu snášel. Ale když už to trvalo moc dlouho a on se nepřestával vrtět, řekl jsem mu, aby si lehl na záda, nebo že mu tu prdel rozkopu. A on se *jenom* smál. Věřili byste tomu? Stach, když se opije, s oblibou říká, že *oni* mají ve znaku českého lva... Víte proč, nemusím to říkat nahlas.

Se Stachem jsem se skamarádil skrz loutky. Tykáme si a já mu říkám „Stachu“. On mi říká „hele“ a křestním jménem. Jmenuji se Karel. Abyste rozuměli: nebyl jsem vždycky rekvizitářem, původně jsem vyřezával loutky. Jsem řezbář s licenci na přídomek „lidový“. To znamená, že mohu prodávat loutky na jarmarcích. Nejen loutky a nejen na jarmarcích, samozřejmě. Mohu vyřezávat všechno, co kdysi vyřezával lidový řezbář, třeba svícny a tak. Prodávám v řadě prodejen s uměleckými předměty, no, „prodávám“ je *trochu* silné slovo... Občas něco prodám. Rekvizitářem jsem se stal, když nám zrušili loutkové divadlo. Je tam nízké vstupné a provoz nákladný. Byl jsem rád, že jsem mohl přejít do velkého divadla, tam jsem se seznámil se Stachem. S režisérem Zachem si netykám. Zach je velký pán, herci mu vykají. Jak bych mu mohl tykat já? Stach je skrze svou homosexualitu lidovější, tyká si s kdekým, biletárky ho zbožňují, i když je teplej. Stach se na mne po nějaké době obrátil s prosbou, jestli bych mu nevyřezal loutku. A že prý hned Fausta! No, to bude dílo. Řekl jsem ale, proč ne, a udělal mu lidovou cenu bez DPH. Faust se mu tak líbil, že jsme si začli tykat a požádal o Mefistu. Měl ho mít. Pak o Markétu. Měl ji mít. Udělal jsem Mefistu i Markétu, potom Wagnera a po něm Helenu. Pak chtěl ještě Valentýna a Filemona s Baucis. Proč ne? Loutky mne baví a platil slušně. Ale na Filemona jsem se už musel podívat do Goethova

Fausta. Než jsem to všechno vyřezal, vypili jsme litry kořalky a vína, červeného i bílého, suchého i mokrého, studeného i teplého. Nakonec přišel s nápadem, že budeme hrát loutková představení pro děti. Když už ty loutky máme? Dovyřezal jsem ještě pár špandrlíků a hráli jsme, tedy Stach hrál ještě s jedním ochotnickým hercem, dělali to prakticky zadarmo. Stach ho sváděl, ale myslím, že to nedopadlo. Měl jsem Stacha rád za ty děti, holka byla tehdy ještě docela malá a vodil jsem ji tam zadarmo i s manželkou. Mám ho rád dodnes. Že je homosexuál, mi tak nějak nevádí, i když je pravda, že jsem se k té toleranci dopracoval až na něm. Dřív jsem k nim tolerantní moc nebyl, i když bych je zrovna neupaloval. Ale pro zákon o kastraci bych celkem ještě nedávno v parlamentu zdvihl ruku. Dřív, dnes už bych ji nezvihl. Taký nejsem poslanec. Vyvrál jsem, jak se říká. A co kněz, *kteřý* nedodrží celibát, ptal se Stach potutelně. Toho bys taky vykastroval? Počkej, ty víš o *nějakém*? Vím nevím, odušil, takových běhá po světě. Jeden, kterého určitě znáš, je rozvedený a má bývalku a dvě dospělé děti. Kamaráde, ty nevíš, jak takoví *preláti* žijí! Někteří z nich jsou i teplí a vůbec si s tím nedělají těžkou *hlavu*. Pedofila biskup někam přemístí a hotovo. Církev teď zajímají na prvním místě restituce.

Ale abych se vůbec pohl z místa: otec Rebe nosí plnovous! Jako nějaký pop *nebo* rabín, ale o tom jsem nechtěl *mluvit*... Chci být systematický a systémový, musím své zprávě vtisknout řád, nebo se nikdy nepohnu z místa! Pohnout se z místa je těžší než cokoli jiného. Protože když se pohnete z místa, pohne se i všechno kolem vás, a kde je pak nějaký systém? Kde je řád? Když pohlédnete na všechny mansiony *vcelku*, to je jiná, je to, jako byste vyprávěli celou *Bibli* najednou, přehledně a pěkně, uspořádaně... Ale když kráčíte od mansionu k mansionu a do každého *přitom* nahlédnete (přední závěs se nazývá auleum a zadní siparium; řekl jsem přece, že mansionem se dá vstupovat i mizet? A že se mění rekvizity i během představení?), všechno vypadá jinak, stojíte před jedním jediným mansionem, který vám říká: Tak a tak, to jsem Já a takový je můj Řád, ale když přejdete k dalšímu, všechno je jinak! Jednou obětovat prvorozence, pak zas ne, pak zas ano i ne, a *mezi mansiony* nic, prázdno, černá díra... Podle mého nebyl Hospodin vůbec systematický! Měnil svůj řád ze dne na den, však uvidíte. Kde je pak jaká úcta k předkům? K jejich světovému *názoru*? Kde je *spása* pro kanibaly a vrahy prvorozenců? Každý chce býti spasen, i lidožravec, který právě polkl biskupa, což může za to, že mu chutná? Je *to* posvátný příkaz! Nebo ne? Hovořil jsem o těchhle věcech s páterem Rebe, ale nebyl jsem z toho ani za mák moudrý. Myslí to vážně, nebo ne? Přimlouvá se za kanibaly, nebo ne? Je každá víra lepší než bezvěrectví, i když jsem třeba kanibal? Je každý křesťan lepší než pohan *nebo* ateista? Musí kanibal přestoupit k církvi, aby byl spasený? A ke které? A co když pak sežere biskupa? Stačí pokání k tomu, aby *byl* spasen? Karel Jaromír Erben prý tomu věřil a vyjádřil své nesmrtelné vyznání v Kytici. Páter Rebe říká, že by tu raději viděl muslimy, protože ti aspoň věří v jediného Boha. Raději muslimy než tyhle ateisty a vůbec celý ten konzumní systém, dnes už je přece jasné, že *víra* v demokracii se hroutí? Nakonec došel k tomu, že na monarchii *něco* bylo, ale co by to mohlo být, *mi* zamlčel. Sedělo nás tehdy kolem dvou sražených stolků několik. Stachovi se to, co říkal, moc nelíbilo, protože co by pak bylo s homosexuály, kdyby přišli mohamedáni? Režisér Zach řekl, že by se mu monarchie taky zamlouvala, ale musel by být monarchou. Já bych nemířil tak vysoko, stačil by mi nějaký ten hrad nebo zámek. Stach říká Rebemu s přidechem ironie „poslední feudál“. Vládne prý ve svém klášteře pevnou rukou, *autoritativně*, říká Stach... To ještě nevěděl, že bude jako feudál i pochován. Nejspíš bude jako feudál přijatý i na nebesích, ale v čem to bude spočívat, takovou otázku si nikdo nepoložil; jak také, když nikdo netušil, že poslední český feudál umře, než dojdeme k poslednímu mansionu? Víte, co *to* znamená. Protože poslední mansion patří Davidovi, bude to království krále Davida! Ale o Davida tak nějak nejde, nýbrž o *ten* chrám, jde o chrám, copak jste to nepochopili?

Šestý mansion: Lotův sloup

Seděl jsem zrovna v sodomské bráně, když ke mně přistoupili dva muži. Řekli mi, že přicházejí od Abraháma, a já je ihned pozval do svého domu. Avšak Sodomané jsou nejen zhýralí, nýbrž i prchliví. Když se doslechli o dvou podezřelých cizincích v mém domě, hned začali bušit na dveře, abych je vydal. Vyšel jsem na zápraží a nabídl jim své dcery, jen když ušetří ty dva. Přicházeli přece z Abrahámovy požehnaného domu? Vyzvali sice tři, ale dorazili jen dva; kde zůstal ten třetí, opravdu nevím. Ani po tom nepátrám: kdo se moc ptá, moc se dozví! Sodomané se vrhli na můj dům, aby mé hosty vyvlekli na ulici. Kdyby v tu chvíli nezasáhl Hospodin, kdo ví, jak by všechno dopadlo?

Nejsem Abrahámův syn, i když mi tak říkají. To se tak dělá, mezi příbuznými, je to jednodušší a vůbec. Ve skutečnosti jsem Abrahámův synovec, ale on ke mně přilnul jako k synovi; nevíte se, že mne nechtěl nechat upálit v Sodomě! Mým skutečným otcem byl Háran, mimo ty dva zplodil dědeček Terach ještě třetího syna Náchora, ale můj otec Háran zemřel dřív než dvousetletý dědeček Terach, který dřív než umřel, vydal se na cesty a vzal s sebou jenom mne a Abrama, tedy mého strýce Abraháma, jak si později začal říkat. Náchor se s námi nevydal na cesty, nýbrž zůstal, kde byl. Vzal si Milku, dceru mého otce Hárana, ale že by to byl zrovna důvod rozchodu mezi bratry, se mi nezdá. Však ani Abrahám sám se neubráníl incestnímu tabu, to ví každý, kdo četl Bibli.

Žili jsme dlouho druh vedle druhu mezi Bételem a Ajem, a kdyby nás byla země uživila, žili bychom tak ve svornosti a míru jistě i nadále. Ale tak už to bývá mezi rody, jimž Hospodin žehná: brzy byl našim stádům tenhle kus země malý, došlo k rozepřím, ano, ale hádali se výlučně pastýři. A tak mi moudrý a dobrý Abraham navrhl, abych šel napravo a on nalevo, nebo naopak, už nevím. I viděl jsem, že okrsek Jordánu směrem na Sóar je jako zahrada Hospodinova a vydal se tím směrem. Stanoval jsem u Sodomy, ale byl jsem dost bohatý na to, abych si už brzy mohl opatřit komfort uvnitř města.

Když se Sodoma a Gomora dostaly do války proti Kedorlámerovi (byl to nešťastný podnik od samého začátku. Vzpurní panovníci obou měst se propadli do asfaltových studní dřív, než mohlo dojít k první potyčce, vojska se rozprehla a nepříteli už nemohlo nic zabránit v plenění), dostal jsem se s celým svým majetkem a lidmi do zajetí, ale strýc Abraham byl nejen moudrý a dobrý, byl také statečný. Osvobodil mne, a představte si: stačilo mu k tomu tři sta osmnáct bojovníků! To vypadá na pohled neuvěřitelně, avšak vtíp je v tom, že to nebyli obyčejní bojovníci, nýbrž „zasvěcenci“, ale čemu byli zasvěceni, už nevím. Víím jen, že v tom hrála roli písmena a čísla, to je u nás Židů normální.

Velký je Hospodin a nekonečně dobrý Abrahám, jeho vyvolený! Nebýt toho, že se za mne strýc přimluvil, kde by byl konec mně a všemu, co mi říká „pane“? Stoupal bych k nebi jako dým obětí zápalné! Neboť křik ze Sodomy byl příliš silný a její hřích příliš těžký před tváří Hospodina. Když si uvědomím, že jenom kvůli mně poslal ty dva chlápky do Sodomy, až mne z toho mrazí! Zasloužím si vůbec tolikeré ohledy? Abrahám byl sběhlý v rétorice a šel na Pána s řečnickými otázkami, zatáhl do toho i právo a nakonec to uhrál z původních padesáti spravedlivých na deset. To už je, uznáte, výkon? Ani těch deset však neměl Hospodin v Sodomě najít.

Zatímco se Sodomané raněně slepotou motali kolem mého domu, zjevili mi ti dva (jistě to byli boží poslové!) úmysly Hospodinovy. Řekli doslova: „Přinášíme tomuto místu zkázu! Hospodin nás poslal, abychom je zničili!“ Ptáte se, proč neřekl „městu“, ale „místu“? Protože v plamenech měla skončit i sousední Gomora, to je přece jasné! Někomu se možná zdá být jasné i to, kde byl ten třetí chlápek, co s těmi dvěma navštívil Abraháma, ale to jsou jen dohady. Nic než dohady! Já přece slyšel Hospodinův hlas? Nabádal mne, abych utekl na posvátnou horu, ale já se bál, a tak po kratším přetahování svolil, abych odešel do Sóaru. Sóar je útulné městečko.

Přisahám, že oheň šel z nebe! Sám jsem to neviděl, ale těžko si představit, že by se má žena proměnila ve špalek soli při pohledu na obyčejný požár? My už viděli ohňů! Když Hospodin začal chrlit na Sodomu a Gomoru, vyšla zrovna Jitřenka. Proč jen se, žena nepředložená, ohlížela? Sóar už byl tak blízko, blizoučko, za prvního úsvitu jsme tam měli dorazit! Ale znáte ženské. A není

pravda, že se proměnila v sloup z důvodů právě opačných, jak tvrdí bezbožníci, totiž... Myslím ten požár! Nechme to být! Když jsem se ohlédl já sám, bylo na místě obou měst a všech polí okolo nich jedno obrovské spáleniště. Dým stoupal ze země, jako by tam byla obrovská huť! Tak tahle tavba se Hospodinovi povedla.

Všechno mé zůstalo uvnitř, všechno! I nastávající zeťové, kteří si mysleli, že starý Lot žertuje. Měli mne za divného patrona, ale co byste čekali od Chámovců? Lot nikdy nežertuje! I ponechal jsem je jejich osudu. Usadil jsem se s dcerami v jeskyni na jedné hoře poblíž Sóaru. Nevyhnali mne sice zrovna, ale podezřelý jsem byl, to ano. Vždyť jsem byl jediný, kdo ten masakr přežil, a ke všemu nikoli zdejší! Také jsem byl zcela bez prostředků. Naděje, že se mé holky v téhle situaci provdají, se rovnala nule, takže jsme byli na vyměnění.

Nechci tady rozebírat, co se dělo potom a jak k tomu došlo, koneckonců o tom nic nevím! Zmohlo mne víno, to se přece starcům stává? Mohly přece otěhotnět i jinak! Dokonce je z toho podezřívám, protože pokud by tomu opravdu tak bylo, byl bych je vyhnal i z té jeskyně! Takhle mi nezbyvalo než tlouct hlavou o zem. Kde vzaly víno, nevím. Ani po tom nepátrám, protože kdo se moc ptá... Nechme to být! Lotova cesta prostě skončila, jak stojí psáno, usílím jeho dcer a zajištění budoucnosti rodu. Ale to ví každý, kdo četl Bibli.

Sedmý mansion: A co Izák?

Ani na zlomek vteřiny jsem tenkrát nezapochyboval, že to byl žert! To až později, mnohem později jsem zapochyboval, a mráz mi přeběhl po zádech, protože jsou věci, o kterých se nežertuje. Aspoň já si nedovedu představit, že bych podřízl svého Ezaua jak ovci proto, že mi to říká hlas shůry? Což k člověku hovoří toliko Hospodin? I kdyby to byl samotný Hospodin, padl bych na kolena a plakal, ano, a nabídl bych našemu Pánovi sám sebe jako oběť zápalnou, to bych udělal! Oprašoval jsem si suknicí a zubil se na celé kolo, jako kdyby šlo o kdovíjaký vtíp, na hranici se pekl beran a otec mne vysadil na osla a jelo se domů.

Ezau byl prvorozený z dvojčat, Jákob vyšel z Rebečina lůna až po něm a držel ho za patu. Ano, Ezaua bych byl mohl zaříznout jako ovci, protože byl chlupatý jako ovce, to sleze, říkali, ale neslezlo. Miloval jsem nade všechno tohoto svého chlupáče! Byl celý červenohnědý a hebký na omak, celé hodiny bych byl seděl u jeho kolébky a sahal si na něj. Později jsem s potěšením hleděl na jeho mrštnost, brzy začal vynikat v lovu a nevyhýbal se práci na poli. Když mi předkládal lahůdky z ulovených zvířat, vždy mne to dojalo. Miloval mne a já jeho. Jestli bych někoho s chutí zařízl, byl to Jákob!

Také nemohu odpustit Rebece, že se s ním spřáhla proti mně. Jak jsem byl hloupý! Jákob přece znamená „Úskočný“, což nedostal to jméno božím vnuknutím? Věděl jsem až příliš dobře, že Rebeka má raději Jákoba – měl jsem čekat úskok, zvlášť když mne už zcela opustil zrak. Bylo mi šedesát, když se chlapci narodili, dnes je rozeznávám podle hlasu, ne však spolehlivě. Proto jsem si chtěl na Ezaua sáhnout, koho by napadlo, že to je Jákob, omotaný na radu své milé matky jehněčími kožemi? Měl jsem na sebe vztek. Protože nerozeznat jehněčí od divočiny, to už je opravdu na umění! Byl navedený Rebekou a podstrčil mi jehněčí.

Rebeka byla velmi krásná. Je vnučkou Milky, dcery mého otce Abraháma. Otec nechtěl, abych se oženil s Kenaankou, proto vyslal svého správce do země Aramejců, a jeho kroky vedl Hospodin a ukázal mu ženu u studně, pak vyběhl její bratr Lában a věc byla hotová, Rebeka bez váhání souhlasila. Také dostala kroužek do nosu a nějaké náramky. Když jsem ji zdálky spatřil na velbloudu, zahalila si tvář, i pod rouškou byla patrná její krása, zahořel jsem k ní, bylo mi čtyřicet, avšak dvacet let byla neplodná, prosila Hospodina a teprve pak přišli kluci. Koho by napadlo, že bude protežovat Jákoba?

Tenkrát jsem byl zdrcený smrtí matky Sáry, často jsem chodil k jeskyni, kde měla hrob, po příchodu Rebeky stále řidčeji. Mrzelo mne, že nemáme děti, už proto, že se tatík znovu oženil a

činil se jako mladík! Co je mi platné, že vyhnal Hagar i s Izmaelem, když se mu z Ketúry narodilo hned šest synů? Zimrán, Jokšán, Jišbák a jak se všichni jmenovali, hrozná jména! Co je mi platné, že otec odkázal všechno mně, když nemám potomka? Ale Hospodin se nevydržel dívat na jeho mladické skotačení, vždyť považte: měl vedle legitimní manželky ještě ženy, také ty mu rodily syny, ale kolik vlastně, nevím. Všechny je sice nakonec rovněž vyhnal, ale s prázdnou neodešly, to mi můžete věřit!

Podvkrát držel Bůh ochrannou ruku nad Rebekou. Poprvé, když vyslyšel její prosbu a otevřel jí lůno, podruhé, když jsme v důsledku hladu byli nuceni odejít do země Filištinů. S ženskou krásou jsou jen komplikace! Řekl jsem, že je má sestra, aby mne nezabili, avšak abímelek vyhlédl z okna a viděl, jak se s ní objímám, a poněvadž se bál, aby nedošlo k nejhoršímu, vyhlásil nás za nedotknutelné! Velký je Hospodin, vyhnali nás až později, kdy se mi začalo dařit, odešel jsem však jako boháč, ale po čase mne abímelek vyhledal a opět se mnou uzavřel smlouvu, tak velmi se bál požehnaného Hospodinova hněvu.

Pravdou je, že se kluci už v matčině lůně žďuchali. Pravdou je i to, že se ani později neměli moc v lásce, byli jak oheň a voda! Ezau chlupatý, divoký a pracovitý, Jákob hladký a dbalý na bezúhonnost, ne že by byl nepracoval, to ne, ale věnoval se stádům, zatímco Ezau dřel na poli. Nevěděl jsem nic o tom, že Ezau přenechal Jákobovi prvorozenství za misku vařené čočky, ale kdo by to bral vážně? Ani Ezau to nebral vážně, byl k smrti zmožený prací na poli a Jákob mu nechtěl vydat jídlo, kdo by to do něj byl řekl? Ostatně, taky bych na chlupáčově místě mávl rukou a nechal to být! Ezau na to při prvním soustu zapomněl, bylo to dokonale bezvýznamné! Z právního hlediska se jednalo o vynucenou přísahu.

Ale Bůh není člověk! Před Bohem nemůžete měnit kabát a dělat právnické kličky! Když jsem jednou požehnal Jákobovi, měl být mým dědicem Jákob, leda by to sám Hospodin odvolal, což zjevně neučinil. Abraham, ten často slýchal hlasy, však víte; nebyl jsem v téhle věci zrovna po něm! Tu a tam, ano, jsem zaslechl hlas, který mi potvrzoval přísahu učiněnou Abrahamovi, ale nebyl jsem si jistý, odkud přichází. Mohl to být také hlas otcův! Vždyť přebýval v mých vzpomínkách jako živý, taková věc se stane ráz dva. Ale příliš jsem se tím nezabýval, ostatně do naplnění přísahy chybělo ještě plných tři sta let!

Je pravda, že mi Ezauovy manželky ztrpčovaly život; ale to je tak všechno, co proti němu mohu mít! Vzal si hned dvě najednou, divoch, byly Chetejky, což se Rebece nelíbilo a trvala na tom, aby si Jákob vybral ženu z dcer jejího bratra Lášana. Jelo se tedy opět do země Aramejců, smyslem cesty však tentokrát bylo uklidit Jákoba do bezpečí, protože Ezau zuřil. Kdo by nezuřil na jeho místě? Ezau vzplanul jako fakule, když zjistil, co mu Jákob provedl, i já byl zděšený, ano. Ještě zděšenější jsem byl chlupáčovou reakcí, protože si počínal jako smyslů zbavený a opakoval pořád dokola, že ho zabije, jak mu přijde pod ruku. Kainovo znamení se objevilo nad mým domem a rudě hořelo; všichni jsme tehda viděli rudě.

Později se Ezau uklidnil a usmířil se s Jákobem, byl válečník a užitečný rodu, také rodinný život si urovnal, když si vzal ještě třetí ženu; byla dcera Izmaele, syna Abraháмова, mého otce, což byla jistá záruka, že se nedá do holportu s těmi dvěma Chetejkami. Takže i můj život je teď klidnější, čemuž jsem rád, neboť cítím, že brzy budu připojen k svému lidu. Dodnes však nemohu zapomenout na to, jak můj chlupáč nařikal a volal: Také mně požehnej, otče, také mně!! Jak mne oklamali! A kdo? Má vlastní žena, můj vlastní syn! Ezau stál na prahu mého stanu a v náručí držel koloucha, zatímco já říhal jehněčinu! Rád bych byl všechno změnil, věřte mi: nic jsem si nepřál víc! Ale Hospodin není člověk, aby se s ním žertovalo, toho bych se bál už kvůli chlupáčovi. Bůh mlčel a platnost přísahy nepotvrdil, ale ani nepopřel.

Devátý mansion: Šimeón není žádná děvka

Nebyli jsme jen samí bratři. Hospodin nám daroval také sestru, Dínu, krev naší krve po obou rodičích. Milovali jsme ji nade všechno, Rúben, Lévi, Juda i já, a chránili ji jako oko v hlavě! Říkali jsme si: tu nesmí otec dát jen tak někomu, ne, vždyť je to jediná dcera jeho první manželky, naše sestra! Hlíдали jsme ji na každém kroku, aby jí nikdo neublížil ani zlým pohledem, neradi jsme viděli, když někam sama vycházela. Napřed byla příliš malá, později příliš krásná, a ona se nám smála a nevynechala jedinou příležitost, aby nás nepotrápila, někdy jsme ji hledali do samého večera a ona se smála zvonivým smíchem stvoření, které neví, že svět je samé zlo.

Vyšla si, bezstarostná, aby se podívala na dcery města Šekemu, u něhož jsme zakoupili díl pole a rozbili stan, také oltář už stál a Dína vyběhla svobodně jako motýlek, nemělo se to stát. Jen jednou narazíš na zlého člověka, to stačí, to stačí. Změnilo to život nám všem, což smí nějaký neobřezanec zacházet s naší sestrou jako s děvkou? I kdyby to byl sám Šekem, syn pána města, a to není jen tak někdo. A byl to on! Je pravda, že chtěl všechno urovnat sňatkem, snad Dínu i miloval, jak tvrdil až příliš horlivě, avšak: i kdyby ji *ted'* miloval, což ji *předtím* neznásilnil? Povím vám, jak to bylo: bál se nás, jejích bratrů!

Člověk má svou hrdost. Tedy já rozhodně ano! Ostatně mám v živé paměti ponížení, které mi už jako nevelkému hochovi obracelo útroby, když se otec pokořil před Ezauem. Vím, že mu kdysi ublížil, ale proč by se mu měl zrovna nabízet za otroka? Že to byla jen zdvořilostní fráze, je sice možné, ale co kdyby to byl strýc vzal vážně? Čtyři sta válečníků není žádná legrace, co kdyby to byl vzal doslova? Sám Ezau je statný bojovník! Ale proč bych nemohl být i já? Zařekl jsem se, že budu zdatný válečník a nikdy neustoupím. A už se nikdy nebudu ponižovat, nýbrž každé ponížení potrestám ponížením ještě větším. Takže si umíte představit, co běželo mou hlavou, když přišla ta ošklivá záležitost s Šekemem.

Otec byl tehda s Ezauem velmi obezřetný. Byl opatrný a rozdělil nás raději, když se na obzoru objevil sloup zvířeného prachu, protože si myslel, že v případě pohromy unikne aspoň skupinka, aspoň Josef. Napřed šly otrokyně Bilha a Zilpa se svými dětmi, pak Lea s námi a nakonec Ráchel s Josefem. Ještě dřív ovšem vyslal čtyři skupinky s dary, jednu pěkně po druhé, celkem 200 koz + 20 kozlů, 200 ovcí + 20 beranů, 30 velbloudic s mláďaty, 40 krav + 10 býků a 20 oslíc + 10 oslů. Doufal, že tak postupně hněv bratra vychladne, což se i stalo, ale musel mu celý ten obrovský majetek rvát do chřtánu, když už se objali a Ezau dary velkomyslně odmítl? I viděl jsem, že má otec špatné svědomí, nebo ještě hůř: že se bojí!

Lest není špatná, pokud je ovšem podložena silou. To byl můj případ, to byl náš případ, ať si otec říká, co chce! Nebyli jsme tak slabí, jak se nám snažil namluvit. Dali jsme se pak sice na kvapný ústup, to je pravda, ale věděli jsme stejně dobře jako on, že není, kdo by nás pronásledoval. Nepočínali jsme si ostatně přespříliš krutě: ženy a děti jsme ušetřili, což jsme zrovna nemuseli, jak každý uzná! Ať si otec nemyslí, že jenom on je mistr taktiky, protože to, co jsme s Judou provedli Šekemovcům, volalo do nebe, a Hospodin se smál a požehnal nám, Hospodin se dobře bavil.

Chamór přišel až do otcova stanu a snažil se ho uchlácholit. Že prý si Šekem vezme Dínu za manželku, že k ní přilnul celou duší a takové ty řeči, které se vedou, když nezbyvá nic jiného, viděl totiž, jak jsme rozlíčení. Ale nemohli jsme podniknout útok na Šekem jen tak z ničeho nic a za bílého dne, to by nás byli pěkně vyprášili! Dali jsme s bratry hlavy dohromady a řekli: „Když se necháte obřezat, dostane Šekem Dínu!“ Potřebovali jsme získat čas, abychom všechno dobře připravili, nečekali jsme zrovna, že Chamór tuhle podmínku přijme. Měli jsme co dělat, abychom nevyprskli smíchy, ale ovládli jsme se a říkali si potichu: tím lépe, tím lépe...

Obřezali se všichni muži Šekemu. Není to nádhera? Když třetího dne leželi v horečkách, dali jsme se já a Lévi do práce. Rúben a Juda se nechali uchlácholit, snad byli i rádi za tu jejich obřízku, mysleli si patrně, že *ted'* budeme jeden lid. Jak ohavné! Což se mohli z těchto modloslužebníků stát vyznavači našeho Pána? Vyloupili jsme všechny šekemské chrámy, zajali chrámové zřízení a hnali je společně s ženami a dětmi před sebou. Byl to triumfální příchod, ale otec se vylekal. „Přivedete mne a celý rod do zkázy!“ nařikal a tvrdil, že náš čin vzbouří celou zemi

široko daleko, a seberou-li se proti nám, jak se ubráníme s touhle hrstkou lidí? Dínu jsme nikde neviděli.

Naše další kroky vedl Hospodin. U Bételu si vyžádal všechny cizí bůžky. Vydali jsme mu je a zakopali pod velkým stromem. Pokračovali jsme dál směrem na Chebrón. Na kenaanská města padl Boží děs. Nepronásledoval nás nikdo. K otci znovu promluvil Hospodin. Jákob viděl, že se nehněvá pro krvavou lázeň v Šekemu, a choval se k nám teď vlídněji. Myslím, že na nás byl svým způsobem hrdý. Ráchel porodila Benjamína a umřela. Rúben, ten zbabělec, ležel s Bilhou. O tom, jak otec řešil rodinný skandál, se v pramenech nic neuvádí. Rovněž o dalším osudu naší dobré sestry Díny prameny nic neříkají. Myslím, že jsme jednali správně. Hospodin nám poželhal. Nikdo s námi nebude zacházet jako s děvčkami!

Devátá vsuvka: Na scéně se objevuje Satan

Původně měla být devátá vsuvka pokračováním osmé vsuvky, která byla pokračováním sedmé vsuvky, která byla pokračováním vsuvky šesté. Ale už tahle věta *je* k uzívání, uznávám, že to naši duchovní otcové (Zach, Stach a Rebe) poněkud přehánějí! Ono když je školení dvakrát třikrát týdně, dá se to ještě snést, mezi tím práce a volno a kafata... Ale když píšu *tuhle* zprávu, těžko mohu počítat s tím, že si mezi *dvěma* mansiony odskočíte na dva dny do zaměstnání, abyste s námi srovnali krok a datumovky na hodinkách; to byste *to* četli dva měsíce, a já bych nerad překročil padesát stránek, myslím normostrany (30 x 60). Tady vidíte, že literatura se řídí jinými zákony než realita a novela zas jinými než drama, které přece počítá s divadlem, to je jasné. Už Aristoteles rozlišoval drama a divadlo (Zach), to jsou dvě různé věci, dvě roviny téhož (aby tak řekl). Ale abych se nezakecal. Ještě bych chtěl zdůraznit, že Aristoteles explicitně definoval rozdíly mezi eposem a divadlem, a nejzajímavější na tom všem je, jak *odůvodňuje*, že eposu a vyprávění lidé věří *víc* než divadlu, z čehož plyne, že na divadle nemůžete uvést všechno, o čem vám vyprávěli *prarodiče*... V eposu *to* možné je, a víte proč? Protože v eposu není na ty postavy vidět! To napsal Aristoteles, *prý* v Poetice. Čekali byste něco takového? Na druhou stranu na tom asi něco je. Když čtete, jak Ježíš chodí *po vodě*, běží vám z toho mráz po zádech, ale když to *vidíte* v kině, tak se smějete, a i když se zrovna nesmějete, víte nabeton, že to je figl, trik a montáž. Aristoteles taky říká, podle Zacha, že mnohé scény působí na divadle komicky, jako třeba když lev honí Herakla... No, nevím, mně to moc legrační nepřipadá. Ale Aristoteles to nejspíš zažil na vlastní kůži, teď myslím zážitek na divadle, a jak to na něho působilo, můžeme si domyslet. Protože řecké divadlo bylo decentní, žádná brutalita; i mrtvola byla zobrazována atrapou! Asi byli pověřiví, že nikdo nechtěl hrát mrtvolu. Dneska si herec musí lehnout do rakve, ať se mu to líbí nebo ne. Myslím na scéně. Zach tvrdí, že to bylo tak proto, že každý herec hrál víc rolí a mrtvola by byla nevyužitá pracovní síla. Ale to ať si rozhodnou páni odborníci.

Abych vás trochu osvěžil, přejdu k ďáblovi. To má objektivně dva důvody. Zachovám tím kontinuitu se školením našich duchovních otců, ale zároveň přejdu k živým lidem, kteří obývají tenhle klášter. Nebo tenhle hotel, vyberte si. Jde mi teď, v tuhle chvíli, o naši recepční neboli vrátnou, myslím tu mladší, co jsem ji spatřil teprve nedávno (pro vaši orientaci na *časové ose*: je to sotva týden, pět šest dnů) a nevypadala *vůbec* jako jeptiška, nýbrž jako krásná Božena od kronikáře Kosmy... I když byla posmutnělá a *symptomaticky* pobledlá, jak jsem řekl před pár dny. Že jsem se na ni usmál, to *ted'* nehraje žádnou roli, protože recepční se usmívá na každého. Zapamatuje si ji padesát hostů, kdežto ona žádného; jsou to pro *ni* anonymní tváře. Takže není divu, že když jsem ji teď uviděl znovu, nedala nijak najevo, že by mne snad mohla znát; později tomu *bude* jinak. Seděla u stolku v alkovně a já u jiného; ona s kamarádkou, já byl sám. A teď si připomeňte, co jsem říkal o svém sluchu, o těch svých *netopýřích* uších, které jsou mé prokletí! Že jsme seděli tak daleko od sebe, jak jen to rozměry nevelké alkovny umožňovaly, je bezvýznamné, stejně jako to, že mluvily hodně potichu; podle obsahu sdělovaného bylo *lze* soudit, že jsou dobré kamarádky, ba přítelkyně

či dokonce důvěrnice jedna pro druhou. Přísahám, že jsem to celé vyslechl *proti své vůli!* Ale to vám nemusím říkat. Zpočátku jsem nerozuměl: jednak jsem *zprvu* neposlouchal a jednak byly významové souvislosti nejasné, nevěděli jste, o kom ty dvě hovoří a zda hovoří za sebe nebo jestli jde o zkušenosti někoho třetího, někoho čtvrtého, a taky nešlo hned zkraje o ďábla. Takže to bylo opravdu nevinné *kavárenské* naslouchání, ani ne naslouchání, já ty holky prostě *slyšel*. Nemají se vybavovat v kavárně. Zprvu šlo o automobily v církevním kontextu, pak teprve o ďábla, i když obojí mohlo nějak vnitřně *souviset*. Znáte to: všechno souvisí se vším, aspoň pro jistou sortu lidí to tak je. Tyhle patřily k té sortě, a nejen ony: také objekty, o nichž vyprávěly; že jedním z nich je otec Rebe, dozvěděl jsem se vlastně až na závěr, ale vám to říkám předem, abyste se dobře orientovali v mé zprávě.

„Jezdí jako šílenec! Byla jsem tak vyjevená, že jsem ho prosila, ať pro milosrdenství boží zastaví! Ale on mne vůbec nevnímal. Řítil se jak v transu 180 a ručička se k mé hrůze blížila na 200. Zatočila se mi hlava, a pak už nic nevím, najednou jsme stáli před klášterem a já se probrala, prý: je vám něco? Že prý jsem takbledá! Když jsem vystoupila, sotva jsem se držela na nohou.“

„A to se nebojí? Pořád tvrdí, co všechno ještě musí vykonat, a přitom takhle riskuje?“

„Ten se nebojí ani ďábla.“

„Ale ďábel a dálnice jsou dvě věci! A přitom neohrožuje jen sebe?“

„No, kdyby to vzal jen tak lehce o svodidlo, což se mohlo klidně stát, byla jsem na placičku!“

„Já bych asi umřela strachy. V sobotu pojedou autobusem.“

„Proto ti to říkám.“

„Ale že se nebojí? Je to blázen?“

„To nevím. Ale má *požehnané* auto.“

„Cože?!“

„No, požehnané auto!“

„Co to je.“

„Dělá to i papež. Věřící najedou před svatého Petra se svými vozy a on jim požehná. Teda těm vozům. Aby se nevybouraly.“

„To je teda pošuk.“

„Tenhle blázen to dělá taky. Zach i Stach si to u něho nechali udělat, u Stacha to chápu, je katolík a navíc recesista... Ale Zach, to je přece přísně racionální typ!“

„Jak vidíš, tak asi ne. Já znám tyhle *racionalisty!* Oni si říkají, tím se nic nezkaží, zvlášť když to nic nestojí!“

To byla první část rozmluvy. Jednalo se v ní o pátera Rebeho. Podle slyšeného usuzujíc, je výše zmíněný (cituji) „pošuk“, neboť se řítí „200“. Padla také první zmínka o satanovi, resp. ďáblu. Vyslovila ji spolence naše krásné a symptomaticky posmutnělé „Boženy“; jak se ve skutečnosti jmenuje, to jsem tenkrát nevěděl. Asi je smutná proto, že ji zavřeli do kláštera. Zmínka o ďáblu zřejmě zapůsobila jako katalyzátor, protože když jsem těm dvěma začal zas rozumět (krásná vrátná ztišila hlas, jak jen padlo nějaké ožehavé slovo), byly už v nejlepším. To implikuje, že se občas přestaly kontrolovat a sem tam řekly něco hlasitěji, než zřejmě měly v úmyslu. Když k tomu připočtete můj netopýří sluch (mám špičaté a chloupky porostlé boltce jako netopýr), věc je v základních obrysech jasná! Na svou omluvu musím uvést, že jsem *tím* nikomu neublížil, například *tím*, že bych to celé někomu vyzvonil. Ale *díra v mé hlavě* se o něco zvětšila a otec Rebe v ní už nebyl sám.

„Já ho viděla.“

„Koho?“

„Ďábla přece.“

„Děláš si kozy?“

„Jenom ve snu!“

„Tak to je sranda.“

„Ani moc ne! Probudila jsem se zpotená jako myš!“
 „To mně se zdají samé pitomosti. Třeba o obchodácích. Něco nemůžu najít, a pak se ztratím a nemůžu najít cestu k pokladnám.“
 „Tohle bylo v nějakém kostele. Viděla jsem rozsvícený svícen v boční kapli.“
 „To máš z těch věčných řečí o středověku!“
 „Kolem tma jako v kostele. Takže jsem vlastně nevěděla, jestli jsem v kostele nebo ne.“
 „To máš jedno.“
 „Podle Rebeho to není jedno, protože pokud to *bylo* v kostele, tak prý to nebyl Satan!“
 „Kecáš! Ty chodíš ke zpovědi?“
 „Ne, říkala jsem mu to v recepci.“
 „Ty se zpovídáš v recepci?“
 „Nech toho, ty kozo!“
 „A jak vlastně vypadal?“
 „Kdo? Rebe?“
 „Ale prd! Ten ďábel přece!“
 „Můžeš hádat.“
 „Dravý pták? Člověk se zvířecí hlavou?“
 „Ne, nic podle Zacha.“
 „Měl šupiny, nebo chlupy? Měl drápy, rohy a ocas?“
 „A potom kdo je zblblý z divadla.“
 „Tak mě nenapínej!“
 „Byl to člověk, jenže zvíře. Měl zelenou kůži.“
 „Tak to byl šmoula, ne?“
 „Byl tam děsný průvan a najednou to zadulo a všechny svíce zhasly a nad svícem se zjevila tvář, zelená, děsná, hubu rozšklebenou a svítila jako fosfor.“
 „Jevištní efekt, řekl by Zach.“
 „Byl to vrah, myslím.“
 „Vrah? Tak to máš z Midsomeru!“
 „A chrochtal, nebo tak něco. Jako když bublá bahno.“
 „A co ti řekl Rebe?“
 „Že to byl Ježíš.“
 „Ale hovno!“
 „Fakt. Prý to byl můj ztělesněný strach z náboženství, který vykrytalizoval v tom snu! Že bych se měla přestat bránit vpádu transcendentna do mého života, protože to je ve skutečnosti požehnání.“
 „To vykládá takový kraviny i v té své knize?“
 „To nevím. Nečetla jsem ji.“
 „Prodáváš to přece v recepci?“
 „Ještě ji nikdo nekoupil.“
 „Ale že se ti zdají takový kraviny?“
 „To bylo ten den, co jsem byla v kostele.“
 „A cos tam, proboha, dělala?“
 „Četla jsem si. Je tam chládek a ticho.“
 „Chládek a ticho. Jasně.“
 „Četla jsem si *Galantní poezii*, jestli víš, co to je.“
 „A co to je.“
 „Takové lechtivé básničky. Prasárničky, rozumíš, ale vtipné! Francouzáky.“
 „No, a co má být? Četla sis v kostele, a co má být.“
 „Rebe si myslí, že to mám z toho.“
 „Ale hovno.“

„Znáš přece naše?“

„Co ti s tím zase mají společného?“

Výhodou písemné zprávy je, že na mne není vidět. Proto vám mohu říct i to, co v alkovně nebylo řečeno, a že mi trvalo hodně dlouho, než jsem se dopídl. Co jako s tím vším mají společného rodiče naší vrátné, i když to možná není zas tak důležité... Ne že bych se byl *pídlil*, přišlo to samo! Což je na pováženou. Když člověka není vidět a má dobré uši, dozví se ledasco. Nuže, vzhůru, milý rekvizitáři, tvůrce lidových loutek! Nechceš-li se sám státí loutkou, drž pevně provázky tohoto příběhu!

Rodiče krásné Boženy byli značně bigotní. Matka byla u evangelické církve, otec byl žid. Dceru, která byla poloviční židovka (Rebeka! *Proto* ta symptomatická krása), vedli k ekumenické víře, což by bylo docela hezké, kdyby otec nebyl prošel nějakou *niternou* krizí, kdy mu došlo, že jeho *kompletní* příbuzenstvo zařvalo v plynových komorách, ne že by to dřív nebyl věděl... Ale byla tu ta krize a jemu došlo, že pokud všechno stvořil Bůh, tak *že* stvořil i predátory. Nacisti byli podle něho predátoři, řekla mi Rebeka, ale to přišlo mnohem později... Aby se tygři v ráji pásli, je nesmysl, protože na to neměli *zuby*, ergo že má pravdu Darwin, protože *takový* Bůh (který šelmy nestvořil jako býložravce) je kruták všech krutáků (tak to Rebeka říkala, bez háčku nad tím „tě“), a proto ho Rebeka *zkouší!* Rebeka zkouší Boha, aby bylo všechno jasné, proto nosí podivné knížky do kostela, ne že by jako Bůh zkoušel Rebeku, jak to je v klasickém, teologicky čistém případě... Rebeka, to sladké jméno! A to, co tvrdí otec Rebe, je podle Rebeky nesmysl, protože to nebyl Ježíš, co se jí zjevilo ve snu, nýbrž autentický starozákonní Bůh, kruták všech krutáků, pročez si příště vezme do chrámu něco silnějšího (řekla Rebeka), třeba markýze *de Sade!* Její niterná afilience k pornografii tím vyšla najevo, a pak se díví. *Že* bych se *sblížil* s touhle dívkou (abyste rozuměli: *povážlivě* sblížil!), to by mne nikdy nebylo ani ve snu napadlo... Až dosud mne zajímala jen manželka a dcera, rekvizity a loutky. Rebeka je krásné jméno! Ach, to sladké jméno Rebeka!

Jedenáctý mansion: Judovo pečetidlo

Stalo se pak v té době, že Juda odešel od svých bratrů a uchýlil se k adulamskému muži jménem Chíra. Tam spatřil dceru kenaanského muže, který se jmenoval Šúa. Vzal si ji za ženu a vešel k ní. Otěhotněla, porodila syna a Juda mu dal jméno Er. Jak se jmenovala, prameny neuvádějí.

Juda jsem já; to už jste asi poznali. Kdo zná dobře Bibli, ví i to, jaké byly mé další osudy a co mne potkalo. Ale kdo zná dobře Bibli? Ostatně, co všechno mne potkalo, nemůže vědět ani dobrý čtenář Bible! A víte proč? Protože tam všechno není.

S rodinou jsou jenom starosti. Manželka znovu otěhotněla, porodila syna a dala mu jméno Ónan. Nato porodila dalšího syna jménem Šela. Bylo to v Kezíbu, kde jej porodila. Jak se jmenovala ona sama, nevím; je to tak dávno!

Nejstaršímu Erovi jsem dal za ženu Támar. Nebyla o nic lepší než můj syn, ale to v té chvíli ještě nevím. Er byl totiž zlý v očích Hospodinových a Hospodin jej usmrtil. Co dělat? Člověk musí brát věci tak, jak jsou!

Řekl jsem synu svému Ónanovi: „Vejdi k bratrově ženě, vezmi si ji podle švagrovského práva a postarej se o potomstvo!“ Támar byla pěkná kůstka a Ónan si to užíval. Ale protože by Támariny děti patřily bratrovi, vypouštěl semeno na zem, takže Hospodin i jej usmrtil.

Tehdy řekl Juda své snaše Támaře: „Jdi a usad' se v domě svého otce jako vdova, dokud nedospěje můj syn Šela.“ Měl jsem ale strach, aby nedopadl jako jeho bratři. Byl to můj poslední syn, jaký div, že jsem pak na celou věc zapomněl? Věk je věk.

Děti rostou jako z vody. Moje žena zemřela. Dnes už si nevzpomenu na její jméno, je to tak dávno! Co o tom praví prameny, nevím. Ostatně, to není důležité, teď myslím jména. Ani prameny nejsou důležité! Důležité je, co si člověk pamatuje.

Když jsem se trochu vzpamatoval, putoval jsem za svými stříhači ovcí do Timny. Cesta vedla přes Ěnajim, to je takové město. U brány seděla nevěstka. Chránové kněžky si zastírají tvář. I požádal jsem ji, abych k ní směl vejít. Nebyla proti. Vešel jsem a odešel. Na celou věc jsem pak zapomněl, měl jsem docela jiné starosti.

Úplně jsem zapomněl na to pečetidlo! Dal jsem jí do zástavy pečetidlo, neměl jsem totiž, čím bych zaplatil. Když ji později můj přítel hledal, nenašel ji. Prý tam nikdy žádná nevěstka nebyla a neseděla! Když nebyla, tak nebyla. Neseděla – neseděla. Nechal jsem si udělat nové pečetidlo.

Po nějakém čase se mi doneslo, že se Tamar dopustila smilstva. Ani vdovský šat jí nechránil, taková ostuda! Vydal jsem příkaz, aby ji upálili. Když ji vedli k hranici, poslala mi pečetidlo. Uznal jsem, že je spravedlivější než já, a už k ní nikdy nevešel.

Nastal čas porodu a hle, v jejím lůně dvojčata! Jedno vystrčilo ruku. Porodní bába na ni přivázala stužku, ale zatáhl ji. Prvnímu dali jméno Peres, to znamená Trhlina. „Jakou trhlinou ses to prodral na svět?“ Ten se stužkou se jmenuje Rozbřesk. Co bylo s Tamarou dál, prameny neuvádějí.

Dvanáctý mansion: Úžasný Josef

V Egyptě mne prodali Putifarovi, což nebyl jen tak někdo. Byl to faraónův dvořan a já se v jeho domě pozvolna pracoval, odrazil jsem se ode dna a stoupal vzhůru. Brzy jsem posluhoval svému pánovi a zakrátko se stal správcem celého domu. Kdo umí, ten umí.

Hospodin byl se mnou! Putifar nemohl nevidět, že nač sáhnu, to se mi daří, to by poznal i slepý. A protože věděl, že mi může důvěřovat (taková věc se pozná), brzy mi přenechal starost o všechno, co bylo v domě i na poli. Sám chodil jenom k jídlu. Což by se leckomu líbilo (na to jsem spoléhal).

Putifar měl mladou krásnou ženu. Na tom není nic zvláštního, problém je v tom, že i já jsem byl mladý a krásný! Jaký div, že po mně zatoužila? Já ji odmítl, jak jinak, což by mohl otrok něco takového provést svému pánovi? I když to byl jen Egypťan? Co by na to řekl Hospodář.

Putifarka mi nedopřála klidu, takže jsem nestačil odmítat. Jednoho dne se už neovládla a přitáhla mne za oděv k sobě. Vyškubl jsem se jí a utekl, ale ona spustila křik a svolala služebnictvo, že prý jsem se chtěl miliskovat (tak to řekla), avšak ona se ubránila. Jako důkaz, hle: kus mého oděvu! Manžel mne pak dal vsadit do pevnosti.

Tak se Josef ocitl v pevnosti. Ale Hospodin nad ním rozprostřel své milosrdenství a zjednal mu přízeň velitele. Ten ho začal pověřovat menšími úkoly, pak stále většími a většími, až měl Josef dohled nade všemi vězni; nakonec mu svěřil vedení celé pevnosti. Kdo umí, umí!

Jednoho dne přivedli do pevnosti dva muže, kteří u faraóna upadli v nemilost. Byli to jeho vrchní číšník a vrchní pekař a mne pověřili, abych jim posluhoval. Když jsem jim jednoho rána nesl snídani, viděl jsem, že jsou celí zaražení; důvodem byly sny, které se jim zdály, ale nevěděli, jak je vyložit. Řekl jsem: „Což vykládat sny není věc Boží? Jen mi je vypravujte a já vám je vyložím!“

Číšníkovi se zdálo o révě, jak jinak. Rostla mu před očima a na ní tři výhonky. Trhal hrozny, mačkal z nich šťávu do číše a podával faraovi. Řekl jsem: „Za tři dny budeš opět posluhovat faraovi.“ I stalo se tak.

Pekařovi se zdálo o chlebu, jak jinak. Nesl na hlavě tři košíky a v tom nejhořejším bylo pečivo pro faraóna. Ptáci se slétali a klovali z faraónova košíku. Řekl jsem: „I tebe faraó za tři dny povýší! Oběsí tě na dřevě a ptáci budou rvát tvé maso.“ I stalo se tak.

Pekař se za mne u faraóna přimluvit nemohl, byl za tři dny mrtvý. Číšník pro změnu zapomněl na svůj slib, což nebylo pěkné od něho. Kde by našel druhého takového, který mu vyloží sen přímo ve vězení? A byl jsem uvězněn neprávem, Hospodin ví.

Pak došlo i na faraóna. Zdál se mu sen, který neuměl vyložit žádný z jeho věštců! Teď byl hebrejský otrok dobrý. A zde ten sen: z Nilu vystupuje sedm nápadně krásných a vykrmených krav

a pasou se na říční trávě. Za nimi vystoupilo z vody sedm nápadně šeredných a vyhublých krav a ty nápadně šeredné vyhublé krávy sežraly těch sedm nápadně krásných a vykrmených.

Věc byla jasná, taky jsem to faraónovi bez obalu řekl: „Těch sedm krásných krav je sedm krásných let, která nadcházejí. Sedm hubených krav je sedm let hladu, která budou následovat a zahubí všechno, co přinesla léta hojnosti.“ Byl celý zaražený a já už jen dodal: „Bůh seslal faraónovi sen a Bůh mu dal mým prostřednictvím odpověď.“

Věc byla jasná a faraón měl proč být zaražený! Vždyť seslal-li Bůh na jeho víčka sen, který neuměl vyložit žádný z jeho snopraců, nýbrž uměl ho vyložit hebrejský otrok, pocházel sen od boha Hebrejů, boha Abraháma a Izáka... A to není všechno! Nýbrž pokud je tomu tak, jak shora vyloženo, nehodil Bůh faraónovi lano kvůli Egyptanům, nýbrž kvůli otroku Josefovi, jedinému Hebrejovi v zemi egyptské, aby ho zachránil od smrti hladem!

Tyto a podobné věci běžely faraónovi hlavou, když se ptal, co má dělat. Mne se ptal, Josefa! Koho jiného? A já mu to řekl! Řekl jsem: „Pohlédni se po zkušeném a spravedlivém muži a ustav ho správcem Egypta. Ten ať stanoví dohlížitele, kteří budou po sedm let vybírat pětinu úrody z veškerých polí. Ta pětina obilí z tučných let zachrání Egypt od smrti hladem.“

Nikoho nepřekvapí, že jsem se tím správcem stal já. Tak začal můj třetí vzestup v Egyptě, nesouměřitelný s oběma předchozími! Vyvedli mne z jámy, vykoupali mne a oholili a oblékli do jemných tkanin. Pestrá suknice od mého otce byla proti tomu Adamovou sukní z Edenu! Na prsty mi navlékli prsteny a kolem krku zavěsili zlatý řetěz. Měl jsem svůj dům a služebnictvo; stal se ze mne druhý muž Egypta! Kdo umí, ten umí. Faraó chodil jen k obědu.

Odevždy jsem věděl, že jsem se nenarodil pro obyčejnou pastvu, však mne také otec ustanovil dozorcem nad veškerými svými stády! Ale teprve teď jsem pochopil, co znamenaly ty snopy a slunce se všemi hvězdami, které Hospodin seslal na má víčka, tenkrát v zemi zaslíbené. Mí bratři měli poznat svůj tragický omyl.

Ani na chvíli jsem nepochyboval, že přitáhnou do Egypta; kde jinde by sehnali obilí v létech hladu? Navíc byly mé sny až příliš zjevně spojeny s těmi faraónovými, což znamená (nikdo mi nemusí nic vykládat), že ruku mých bratří vedl Hospodin, který mne ponížil jen proto, aby mne povýšil a ustanovil zachráncem Izraele. O Egypt vlastně nešlo.

Hlad tvrdě dolehl na celý svět. Když Jákob viděl, že v Egyptě prodávají obilí, poslal deset Josefových bratrů do Egypta; u sebe si ponechal toliko Benjamína. Když bratři dorazili před Josefa, skláněli se před ním tak hluboko, že ho nepoznali; jak také, ve vši té nádheře zevnějšku? Josef je dobře poznal, ale sám se jim poznat nedal. Mluvil s nimi prostřednictvím tlumočnicka, a tak věděl nejen to, co mluvili k němu, nýbrž i všechno, co mluvili mezi sebou. Není totiž jen krásný, nýbrž i chytrý.

Nedal jsem se jim jen tak bez dalšího poznat; to by to měli příliš lehké! Obvinil jsem je z vyzvědačství a nechal všech deset tři dny pěkně v chládku. Popírali, ale změkli. Pak jsem jim řekl, že mohou nakoupit obilí a vrátit se domů, ale pod podmínkou, že jeden z nich zůstane v poutech jako rukojmí. Potom se všichni do jednoho vrátí a přivedou s sebou Benjamínka.

Pro faraónova správce to měl být důkaz jejich pravdomluvnosti, předtím z nich totiž šikovně vytáhl údaje o rodině. Co to ale znamenalo pro Josefa, který i bez důkazu věděl, že jsou pravdivé? Slyšel, jak se vyděsili druhé podmínky a jak si mezi sebou šeptají, to že je trest za Josefa. Nejhlasitěji se projevoval Rúben, kterému jsem vlastně vděčil za život.

Věděl až příliš dobře, že se bratři nevrátí s Benjamínem, dokud je hlad opět nevyžene ze země zaslíbené. Tak se také stalo. Otec nechtěl Benjamína pustit, ale bratři se bez něj vrátit nemohli, protože by to byla jejich smrt. Nevěděli totiž, že správce je jejich Josef, a kdyby to věděli, báli by se ještě víc. Co otci zbývalo, když nechtěl všechny umořit hladem? Ustoupil tedy a Benjamín stanul před Josefem. Skrze Josefa jednal Hospodin.

Kdyby tenkrát Hospodin rozhodl jinak, stalo by se jinak. Bůh ale rozhodl, jak rozhodl, a Josef se rozhodl ještě pro jednu zkoušku. Podstrčil do Benjamínova vaku pohár, z kterého pil víno, a nechal Benjamína zadržet. Ostatní mohli svobodně odejít. Teprve když viděl, že za Benjamína

nabízejí své životy (byl to Izraelův druhý Josef), dal se jim poznat. Věděl, že zrada v jejich srdcích vyhasla.

Vyděsili se víc než předtím. Čekali jistou smrt. Ale to neznali Josefa. Skrze Josefa jednal Hospodin! Už chápete, vy snopy? A plakal velmi před tváří svých bratří.

Všichni všem odpustili. Josef vyslal vozy pro svého otce. Otec nevěřil. Pak uvěřil a přijel s celou rodinou. Všech dohromady bylo sedmdesát.

Faraón byl rád a přidělil jim půdu. Jákob přijal mé syny za vlastní. Měl už slabé oči. Ale ruce zkrřížil úmyslně: prvorozený byl Manases, ne Efraim!

Pak pronesl závětní řeč před všemi svými syny. Z nichžto povstane dvanáct kmenů Izraele. Josef dostal o jeden díl víc v zemi zaslíbené než ostatní. Však si to plně zasloužil!

Josef je plodonosný štěp, přes zeď se pnou jeho ratolesti! Hořkostí ho naplnili, střelci mu úklady strojili. Ale jeho luk si zachová pružnost a paže svěžest. Hospodin mu žehná požehnáním propastné tůně.

Otce nabalzamovali. Je pochován v jeskyni s Rebekou, Sárrou a Leou. Na jeho poslední cestě ho vyprovázeli i všichni starší Egypta. Náš nářek byl dlouhý a ponurý. Kenaanci říkali: „Egyptané mají velký smutek.“

Egypt je teď bohatší než kdykoli předtím. Když okolním kmenům došlo stříbro, prodával jsem obilí za movitý majetek. Brzy neměl nikdo jedinou krávu a ovci.

Pást ovce není hanba, jak tvrdí Egyptané! Proč nesmějí obědvat s Hebrejem u jednoho stolu? Všichni jsme otroci faraónovi. Ale já jsem první mezi všemi. Po tolika letech opět v Edenu!

Ve věku sto deseti let jsem se, sytý svých dnů, připojil k svému lidu. Mé tělo nabalzamovali a uložili do rakve v Egyptě. Avšak já se vrátím do země zaslíbené! Nejsem Bůh, ale tohle jsem věděl.

Dvanáctá vsuvka: Levitace jako ontologický problém

Vyšel jsem z alkovny s rukama v kapsách, když tu k mému netopýřímu uchu dorazila věta: „Stát vynaložil obrovské finanční prostředky na iluzi majestátu, na fikci vznášení, levitaci božského principu“. Rozpoutala ve mně, ať se *to* jeví jakkoli podivné, citovou bouři. Ne snad proto, že doctor theologiae August Rebe levitaci uznával jako *realitu*, což tady každý věděl, protože se tím nijak netajil... Ale z jiných, hluboce osobních důvodů! Ty spočívají zasuty kdesi v mém dětství, hluboko přehluboko. Pokud nevíte, co je levitace, cituji slovník *cizích slov* (Akademický slovník cizích slov, Praha : Academia, 1995, L-Ž, s. 457); pokud to víte, tak přeskočte odstavec: „1. v okultismu a někt. nábož. směrech vznášení se předmětů nebo lidí ve vzduchu, odporující známým přírodním zákonům, popř. též jako snová představa; 2. využití supravodivých magnetů k nadnášení dopravních prostředků k zvýšení jejich rychlosti.“ Otec Rebe tvrdí, že když se může vznášet *Allweg*, proč by nemohla třeba skříň se svatými ostatky? Tím otec Rebe nemyslí aplikaci magnetů, to by byl číhošťský *zázrak*... Ale uvědomme si (říká otec Rebe), že přírodní zákony jsou v rukou Boha! Sám Isaac Newton, objevitel gravitace, řekl, že ji řídí Bůh, který by mohl, kdyby chtěl, změnit přírodní *zákony*; že to nedělá, je druhá věc (říká otec Rebe). Je však dost *dobře myslitelné* (říká otec Rebe), že může tu a tam na okamžik změnit *přírodní zákon* (to jako Bůh), což je věc *nezávislá* na systematicky pracující vědě, která metodicky vylučuje *jedinečné* události. Jedinečnou událost nemůžete replikovat a ověřit – ergo pro vědce neexistuje! Ale to je krátkozraké (říká otec Rebe), to je *reduktivní* přístup (říká otec Rebe). Realita je tím bytostně ochuzena o celou bytostnou dimenzi. Otec Rebe viděl na vlastní oči, jak se povzneslo kladivo! Já jsem jen ubohý rekvizitář, který tu a tam vyřeže nějakou tu loutku, a povznesené kladivo jsem nikdy neviděl. Ale možná je Bůh opravdu *Allweg*? Nevím. Zato jsem na vlastní oči viděl (a stálo nás tam víc, takže se jedinečná událost replikovala počtem vnímajících subjektů), *jak* z parapetu, naprosto nesvažitého a libelově dokonale rovného, spadl bez přispění vnějšího impulsu středně velký kastrol. Už prázdný, bez

bůčku. Kouřili jsme tehdy u okna a jen jsme se po sobě podívali, zasmáli se a vydechli: ty vole! Ale to není vznášení. Je to *posun*. Kastrol taky není kladivo. Ne, tohle nebyl ten důvod, proč mi zatrnulo! Proč mi zatrnulo a v následující *moment* mne rozrazilo mrazení, které se mi sunulo po zádech, rychlostí blesku přeskočilo přes kostrč, projelo stehny a přes lýtka vrazilo do obou pat, kde zvolna doznívalo jako nějaká známá, ale dávno neslyšená melodie.

Stál jsem ve známém podkroví. Ocítl jsem se tam jedním rázem, bez přípravy, jako kdyby mne naložil *nějaký* Allweg a rychlostí blesku tam přesunul z chodby kláštera. V tentýž okamžik jsem ztuhl před alkovnou, takže jsem byl zároveň na dvou místech. Druhé místo výskytu představovalo podkrovní byt, dost velký na to, aby tam mohla bydlet desetičlenná rodina, ale prázdný. Teprve později se začne zaplňovat. Ale jak se tam dostanou všichni ti lidé, které přece znám, to nevím dodnes. Říkám „jak“, a myslím „kudy“. Nejspíš po schodech. I já jsem nejspíš chodil po schodech, ale žádné si nevybavuji. Zvláštní. Stále ještě cítím *to* mrazení. Mohl bych se domnívat, že mne mrazí z toho prázdného bytu, kde jen starý nábytek, tmavý a s vyřezávanými ozdobami, tlumí ozvěnu hlasu a kroků, ale to nemůže být *ono*. Mrazení jsem si přece přinesl s sebou? A už jsou tady! Tatínek. Maminka. Tváří se spiklenecky. Za nimi se přišourá *můj* starší bratr. Nemůže potlačit nedočkavost, ale tváří se rovněž jako zasvěcený. Protože jsou Vánoce! Tehdy vlastně *vánoce*. Nic tomu nenapovídá, ale je to *tak*. Protože ve snech předvídáme události. Maminka *nese* štrůdl. Sedíme u prostřeného stolu. Asi ryba a salát; co jiného? Nemám pomyslení na jídlo, vždyť to znáte. Dospělí, ti se od rána těší, jak se nadlábnou, *ale* dětem se stahuje břicho. Děti jsou jiné, nervní.

Náhle *se* jako zázrakem rozezní hudba. Je to gramofon, ale jak spustil, to nikdo neví! Přesněji řečeno: já *to* nevím, zbylí členové rodiny *jsou* zasvěcení. Hrála Tichá noc. Mám v očích slzy, kdykoli zaslechnu tu melodii. Naštěstí ji hrají jenom na Vánoce. Supermarkety jsou plné Tiché noci a já někde uvnitř potichu pláču. Co jsem ztratil. Co jsem získal. Tenkrát jsem se na *nic* neptal. Prostě *to* bylo tady! Gramofon *spustil* zázrakem, a že dveře do pokoje, kde stál stromek, někdo prostě otevřel, to dnes předpokládám, ale tehda jsem to nevěděl. Neviděl a nevěděl. Ale co to zří mé dětské oko? Oči obě, abych byl přesný, k čemu jedu po kolenou na vyleštěných parketách? Divadlo! Loutky! Obrovitý portál divadla vyřezaný z překližky a nahoře hvězda s malou žárovíčkou uprostřed; na zadním prospektu zavěšené loutky! Věděli, jak mám rád loutky. V agitačním *středisku* visely za oknem loutky, vždy když v *kulturním* domě bylo představení. Teď mám pět vlastních loutek! Tři byly členy královské rodiny, vedle toho Honza a čert. Vždycky jde o to, jak obelstít čerta a získat ruku princezny! Později k nim přibýly další figury: otec je sám vyráběl a k narozeninám jsem je dostával postupně – které to byly? Vodník? Stařeček? Ježibaba? To je jedno! V mé paměti zůstalo těch pět: král, královna, princezna, Honza a čert. Zdáli se mi neuvěřitelně velicí. Když je vezmu do ruky dnes, jsou to panáčky ne větší než 15 cm; ale tenkrát mi *chybělo* měřítko. Byly to poslední Vánoce, pro které *mi* chybělo měřítko!

„Tatínku, a jak se Ježíšek dostane k nám do obýváku?“

„Helikoptérou, chlapče.“

„A tatínku, jak dostane stromeček tím malým okénkem?“

„Koupí ho svázaný na trhu a zdobí ho až v pokoji, chlapče.“

„A tatínku, k Nováčkům také létá s helikoptérou?“

„Ano, chlapče. Jenže přistane na zemi.“

„A jak to všechno stihne?“

„Je rychlý, chlapče. Neuvěřitelně rychlý!“

„Jak rychlý?“

„Neuvěřitelně rychlý!“

Bratr poskakuje po jedné noze kolem stavebnice. Příští rok dostane merkura. Pošeptal mi to, ale jak *se* to dozvěděl, to opravdu nevím. Je zasvěcený, prostě to věděl! Otec viděl, že mi něco šeptá, a řekl s ukazovákem zvednutým:

„Opovaž se!“

„Ale tatínku, já mu *jenom* řekl, že dostanu merkura!“

Muselo to být pro bratra nadlidské úsilí. Byl *zasvěcený* a chtěl mne zasvětit, ale otec mu to zakázal! Vydržel do Štěpána. Pak se ke mně ze strany přišoural a řekl mi spiklenecky do ucha:

„Kájo, žádný Ježíšek není!“

„Jak není? Co není?!“

„Neřvi, nebo nás uslyší táta.“

Táta slyšel. Bratr dostal facku, že se mu hlava otočila. Jmenuje se Rost'a. Ale o to *ted'* nejde. Ani o to, že jsem měl zkažené Vánoce, jak tvrdila maminka. Neměl jsem zkažené Vánoce! Důležité bylo něco jiného. Důležité *bylo* to, že jsem během těch několika vteřin, kdy mi po bratrově sdělení přecházel mráz po zádech, pochopil, oč tu jde! Pět šest vteřin, ne víc. Tím bylo všechno vyřízeno. Už nikdy jsem nezažil *ten* zázrak, i když také později otec *prostřednictvím* černé nitě spouštěl gramofon. Bylo to idylické, ale Ježíšek byl *vyřízený*. Zůstaly jen loutky a ti, kteří tahají za nitě. Bratr dostal merkura, ale *to* taky nebyl žádný zázrak. Alespoň pro mne: loutky z merkura byly vskutku pitomé! Do mé skříně loutkáře přibýly další figury, ale to už jsem toužil po bicyklu. Bratr nikdy víc nedostal o Vánocích facku. Idyly dětství nevrátíš žádným způsobem, i kdybys profackoval celou rodinu! Vlastně to takhle bylo lepší.

Šestnáctý mansion: Bileáмова oslice

Jsem pohanský věštec. Slovo „pohanský“ znamená tolik, že nejsem z lidu, který přišel rušit náš dlouho trvajícího klid a mír, to *ted'* mělo skončit. Slyšeli jsme, co vyvádějí emorejským králům, tady šly žerty stranou! Mysleli jsme si, duše důvěřivé, že žijeme v zemi zaslíbené, úroda, mír a tak, ale dějiny zřejmě ještě neskončily. Musí jich být jako kobyлек, když se usadili v šedesáti emorejských městech, rovněž vesnice zabrali a *ted'* se prý chystají na Bášan. Chudák Óg, skončí jako Síchon! Ale co já s tím? Jak mám utěšit Moábce, kteří se na mne, prvního mezi proroky Midjánu, obrátili *prostřednictvím* svých starších? Midjánci na sebe nedali dlouho čekat. Neboť že bych proti těm kobyлкám z pouště mohl nějak zakročit, je přání z říše bujných fantazií.

Ve starověku vládly světu jiné zákony, tehda měl každý národ své vlastní bohy! Říkalo se, že silnější bůh má statečnější lid, který přemůže zbabělý lid slabšího boha, protože i bohové byli tehda bojovníci. Často šly věci do extrému a vybíjeli jsme se navzájem, takže s lidem zahynul nakonec i sám Bůh. Protože žádný bůh, to si pamatujte, nepřezije smrt svého lidu! A víte proč? Přece proto, že bez dýmu z tučné kýty každý bůh rychle hyne! Já jsem pečlivým zkoumáním dostupných dat zjistil, že všude, kde byl silnější bůh, byla i vojenská převaha. Ale to nikomu neříkám.

Horší je, co řeknu Balákovi. Kdyby po mně chtěl věštbu, to bych celkem ještě svedl: nebylo tak těžké uhodnout, jak dopadne tenhle střet mezi kobyлкami z pouště a moábským králem! Jenže on chtěl, abych je zaklínal! Neříkám, že nejsem dobrý zaklínač, ale jestli platí mé podezření, které jsem uvedl shora, pak také silnější lid má silnější zaklínače! To je nepříjemné. Ten jejich Mojžíš není žádné mýdlo, víte, co to je mýdlo? Mojžíše znáte, jistě jste už něco zaslechli o té jeho holi: prý export z Egypta! Doba je neklidná a zvědové pobíhají krajinou sem a tam. Také ti jejich, samozřejmě. Než odpovím Balákovi, musím shromáždit dostupné informace.

Musím si však pospíšet, protože Balák je urgentní a já si celkem vzato nemohu dovolit odmítnout! Vždyť je to král. Nepříjemné. Když odmítnu, pošle pro mne zbrojnoše. Když neodmítnu, musím zaklínat v jeho prospěch, to je jasné, ale když budu zaklínat pro Baláka a on pak dostane na kabát, což se dá očekávat, kde je moje prestiž? Nehledě k tomu, že jako pohanský věštec zahynu mezi prvními a možná i dřív, než dorazí přední voje. Mají svoje lidi všude! Řekl jsem si: jen žádnou paniku! Žádnou paniku, projdí se trochu po krajině! I osedlal jsem svou věrnou oslici, abych byl jako vítr a mohl shromáždit dostupné informace.

Vystoupil jsem na Baalovo návrší, abych obhlédl rozložení sil; to já můžu, jako věštec. Co jsem viděl, mi dokonale stačilo! Neviděl jsem sice všechno – ale právě proto mi to stačilo! Dokonale jsem se vyděsil, protože to moře, co jsem viděl dole pod sebou, to byl jen záliv! Jen zadní voje, chápete? Jenom žádnou paniku, říkal jsem si, podívej se ještě odjinud, ale z vrcholu Pisgy to nebylo o nic lepší. Tentokrát šlo o pravé křídlo, a zas to moře, zas to černé pole, na kterém se usadily kobylinky, ale což jsou opravdu kobylinky tihle lidé, aby se živili osením, které udupali? Další důvod k přemýšlení. Říkám vám to, jak to je. Moje situace byla celkem vzato kritická.

Mezi božím lidem, jak si říkali, tedy mezi našimi nepřáteli, vládla tuhá kázeň. Ten jejich Mojžíš je ovládal pevnou rukou! Když se třeba někdo odvážil zareptat nebo zpochybňovat jeho příkazy, bez milosti ho tloukl holí tak dlouho, dokud neodvolal a nepokořil se. Prý ani nemusel příliš tlouci, stačilo na někoho ukázat, načež se dotyčný zhroutil k zemi. To jsou sice povídačky, jakým věří malé děti a lid obecný, ale přece jen to dobře ilustruje nálady, jaké se šířily po celém Moábsku-Midjánsku. Před božím lidem kráčel děs, jako by ho někdo vypustil z kouzelného pytle! Kde nepomohl individuální postih, vypomohl si Mojžíš kolektivním trestem; naposledy prý nechal pobít dvě stě padesát elitních vojáků i s rodinami! Věřit se nechce.

Ale to zdaleka není všechno, i když zprávy, které se ke mně právě dostaly, beru s určitou rezervou. Protože dvacet čtyři tisíce jsou dvacet čtyři tisíce, umíte si něco takového představit? Kdyby to byli cizinci, neřeknu. Ale vlastní lidé? Vždyť to ani nejde operativně zvládnout! Já bych tipoval tak desetinu, i to je moc. Je pravda, že i my jsme občas někoho vyvraždili. Ale to byla historická nutnost, protože jinak by vyvraždili oni nás; tehda byli lidé nevybíraví a krutí. Když se chcete dostat k dobré půdě, nic jiného vám ostatně nezbyvá! Bud' z nich naděláte otroky, nebo je pobijete. Tolik otroků však nikdo neuživí, takže nejjednodušší, co s nimi můžete udělat, je zkompostování. Ale tihle kompostovali své vlastní lidi, neuvěřitelné.

A víte, jak to zdůvodnil? Že prý smilnili s Moábkami! Co je na tom špatného? Jako by se na Baalových návrších pěstovalo smilstvo! Kobylinky z pouště v míru a zbožnosti souložily s Moábkami, což se jejich vůdci zřejmě nelíbilo. I pošval proti nim vlastního boha. Oficiální verze zněla, že smilnili s Baalem. Ten jejich IHV, či jak si říká, nezasáhl přímo na Baalově návrší, jak také? Baal je přece mocný bůh! Patří mu všechno prvorozené mezi dobyt看em i lidmi, za což nám dává pokoj až do smrti. Ale ten jejich (ani nemá pořádné jméno), co ten přináší? Nemyslím nám, Midjáncům, protože to je celkem jasné. Ale jim, vlastním lidem! A ještě chce, aby ho milovali? Vyčíhal si je v táboře. A to ještě nechal všem předákům na poledním slunci zpřerážet nohy.

Co to je za nesmysl, říkat bohovi „bůh“? Nepřeslechli jste se: jen bůh, nic víc! Vždyť to je tautologie. Co to znamená, nechám teď stranou; stejně byste mi nerozuměli! Jsou to zřejmě lidé primitivní; prý otroci uprchlí z Egypta. To se mi nezdá. Tolik otroků si nemůže dovolit ani farao, nehledě k tomu, jak by tak silná skupina uprchla. Ale abych neodbočoval: každý bůh se přece nějak jmenuje? Tak třeba ten náš se jmenuje Baal-peór, to chápe každý. Ale když se vás někdo zeptá, jaké jméno má váš bůh, a vy řeknete „bůh“, co si pomyslí? Pomyslí si, že dotazovaný špatně slyší a ke všemu ještě koktá a opakuje poslední slovo! Lid kobylyk na poušti opakoval jen poslední slovo nějaké věty, ale byl s tím velmi úspěšný. Potřeboval bych znát tu větu.

Kdo umí, umí. A já umím! Protože mne bůh nakonec osvětil, a víte který? Ten jejich! To koukáte. Když někoho osvětlí bůh vlastního národa, není na tom nic zvláštního; to se celkem často stává. Ale jejich? Ale cizí? To už musíte mít nějaké schopnosti! To už musíte být opravdu někdo. Zřejmě se mnou měl nějaký záměr. Pokud je tomu tak, jsem vyvolený svého lidu! Nevím sice, co to znamená a kdo to přežije, ostatně se uvidí. Smilnění na Baalových návrších každopádně přestane. Člověku to přijde líto, protože Moábky jsou opravdu krásné ženy! Ne tak sličné jako Midjáanky, které v tváři zrovna září, ale postavou si s nimi v ničem nezadají! Ale co naplat. Když pámbu dopustí, spustí i motyka. Znáte Zpěv o motyce?

Jel jsem zpátky domů na své věrné oslící, ostatně to nebylo naposledy, co mi to dobré zvíře posloužilo. Však ještě uslyšíte! Jel jsem a bylo mi jasné, že nastávají nové časy. Nevíme sice ještě dost přesně, co to znamená a zda nás pobijí nebo zotročí, ale někdejší idyla je každopádně pryč!

My, národy přední Asie, jsme se také mezi sebou škorpily, ale už dávno žádný z nás nikoho nevyhubil. Rovněž jsme odvykly boji. Zbraně se v naší otevřené společnosti používaly jen k udržení pořádku v městě, také na hranicích a obchodních stezkách. Nebylo žádnou hanbou zasmílnit si u sousedů a rovněž pašerácký obchod v příhraničních oblastech zrovna kvetl. Staré dobré časy! Ale co naděláš?

Řekl jsem moábským a midjánským starším, aby zůstali přes noc v mém domě. Nebyli proti, ostatně už nadcházel večer. Potřeboval jsem čas, abych si všechno srovnal v hlavě, a že bylo co srovnávat! Nejedl jsem a nepil, jen pilně klečel před domácím bůžkem. Ale nic. Šel jsem spát, avšak zmítal jsem se na lůžku a nemohl usnout; nevěděl jsem ani přibližně, co ráno řeknu starším obou kmenů. Když jsem konečně před úsvitem upadl do neklidného spánku, zaslechl jsem hlas, který říkal: „Nepůjdeš k Balákovi a neprokleješ mu ten lid, protože to je lid pozhnaný!“ Tak to Balák říkal: „Proklej mi ten lid!“ Jako by říkal „zařízni mi slepici“, ale to je teď jedno. Vyskočil jsem z postele a motal se po ložnici, ale až když jsem stanul před domácím bůžkem, uvědomil jsem si, že bůh lidu kobylek z pouště se nikomu nezjevuje, že ho můžete jen slyšet.

Řekl jsem moábským a midjánským starším: „Jděte do svých domovů. Bůh odmítl pustit mne s vámi.“ Šli, ale veselo jim nebylo. Ani Balákovi, protože byli druhý den zpátky. Bylo jich ještě víc a váženějších než předtím a slibovali hory doly. Řekl jsem: „I kdyby mi Balák dal dům plný stříbra a zahradu se zlatými jablky, nemohl bych přijít, abych nepřestoupil příkaz svého boha.“ Slyšeli jste dobře: řekl jsem „svého“, a dost jsem si od toho sliboval. Ještě jsem dodal: „Ale když už tu jste, zůstaňte i tentokrát na noc.“ Nebyli proti a ulehli porůznu pod svými plášti, zakrátko se celým domem ozývalo chrápání a zase jsem nemohl spát. Když jsem upadl do krátkého přerušovaného spánku, uslyšel jsem hlas jako posledně.

„Když tě pozvali, jdi s nimi!“ řekl hlas. „Ale to ti povídám: budeš dělat jen to, co ti poručím!“ Nebyl jsem z toho zrovna radostí bez sebe, ale co jsem mohl dělat? Ostatně s boží pomocí z toho nějak vybrusím, snad se mi podaří proklouznout mezi mlýnskými kameny. Starší byli celí natěšení, když jsem vyvedl oslici a vyzval je k odjezdu, to jsem ještě nevěděl, jaká cesta mne čeká. Vždyť považte: sotva jsme vyrazili, vzplanul Hospodin hněvem proti mně a hnal mou oslici přes příkop cesta necesta do polí a k vinicím! Nemohl jsem ji zastavit, jak byla zjančená. Chápete to? Napřed mi řekne, abych jel s sebou, a pak tohle! A ke všemu nám postaví do cesty posla s taseným mečem, také bych se vylekal, kdybych ho viděl! Zatím se vylekala jen má oslice.

Tloukl jsem splašené zvíře hlava nehlava, takže se mi podařilo dostat je zpátky na cestu, ale nebyla to cesta, po které jsme vyjeli. Po vznešeném doprovodu nebylo vidu ani slechu. Projížděl jsem mezi nějakými vinicemi a najednou zas oslici něco popadlo, ale tentokrát neutíkala stranou, protože po obou stranách byly zídky z vysbíraného kamení, jen se přitiskla k zídce a ne a ne se hnout. Měl jsem tam nohu a tloukl ji po zadku i hlavě, a teď to přišlo! Neboť, představte si, zvíře promluvílo! „Co jsem ti udělala, že mne biješ?“ řekla oslice, a já, jako by se to rozumělo samo sebou, jí odpověděl: „Protože si ze mne tropíš blázně!“ Oslice odvětila: „Což jsem ti někdy udělala něco takového?“ Musel jsem připustit, že nikoli.

Náhle (kde se vzal? Tu se vzal) stál přede mnou muž s taseným mečem a ptá se: „Proč biješ svou oslici?“ Já na to, že mne svévolně svedla z cesty a přirazila mi nohu ke zdi, a on, jako by věděl, kam jedu, odvětil bohorovně: „Uhnula z cesty, protože já mám tu cestu za pochybenou!“ Ještě dodal něco v tom smyslu, že kdyby ho oslice nebyla včas uzřela a nevydělala se, že by mne byl věru zabil, tak si vyberte. Jet, či nejet? Řekl jsem mu, že se teda vrátím, když jinak nedá, a on mi ustoupil z cesty a řekl, abych pokračoval v cestě, ale že budu mluvit jen to, co mi on sám vloží do úst! To snad ani nemusel říkat? I viděl jsem, že nám nastávají veselé časy.

Nedaleko Aru jsem nechal pod kopcem postavit sedm oltářů a na každém z nich dal obětovat berana a býka. Balák zůstal u své zápalné oběti a já vystoupil na návrší, bylo docela holé a dosti tam foukalo. Blížil se nějaký mrak a měl jsem obavy, abych nezmokl nebo aby do mne proboha neuhodilo, a jen jsem si to pomyslel, zahřmělo a ozval se hlas: „Jdi k Balákovi a mluv takto!“ Čekal jsem na obsah sdělení, ale oblak už nic neřekl, jen se v něm opět zablesklo; nato

odplul někam do pouště a bylo po bouřce. Celý skleslý jsem sešel dolů k Balákovi, a jen jsem stanul, otevřela se mi ústa a ze mne vyšel hlas proctví, přísahám, že to nebyl můj hlas! Byl to hlas mé oslice.

„Z Aramu mne dal přivést Balák, z východních hor mne přivedl moábský král. Pojd' mi proklít Jákoba, řekl, pojd' mi proklít Izraele! Jak mám zatratit boha, který nezatrácuje? Jak mám zaklínat, když on nezaklíná? Vidím ho z temene skal, z pahorků na něj hledím. Je to lid, jenž pobývá odděleně, nepočítá se mezi pronárody. Kdo sečte Jákobův prach, kdo spočítá zadní voj Izraele? Hospodin, jeho bůh, je s ním, hlaholí to v něm královským holdem. Bůh, který je vyvedl z Egypta, je jako roh jednorozce, na který nabodne soka. Proti Jákobovi není zaklínadla, proti Izraeli není věštby. Povstává jako lvice, zvedá se jako lev. Neulehne, dokud nezhltně úlovek, neulehne, dokud nevypije krev skolených. Blaze tomu, komu se cestou vyhne! Kéž umřu smrtí lidí přímých, kéž je můj konec jako konec jeho!“

Vůbec jsem nechápal, co se to se mnou děje. Kdo to mluví a co to všechno znamená. Znamená to, že mám být přímý jako má oslice? Ale ta přece kličkovala, a ani bůh kobylek z pouště na mne nešel zrovna přímo. A kdo je to ten Jákob? Hleděl jsem na Moába a sledoval, jak rudne, myslel jsem, že to bude má poslední hodinka. Už už se chystal vybuchnout, ale ovládl se a řekl: „Říkal jsi: Jákob?“ Přisvědčil jsem, vždyť co mi zbývalo? Musel jsem přece převzít odpovědnost za hlas, který ze mne vyšel? Řekl jsem „Jákob“, a ne jednou: hned třikrát jsem to řekl! Možná proto ho to tak zaujalo, takže se naklonil k jednomu ze svých vlastních vykladačů, kteří mi asistovali při zápalné oběti, a povídá: „Poslyš, nemáme my nějakého Jákoba mezi příbuznými?“

Pak už všechno šlo jako po másle. Tentokrát jsem musel já zůstat přes noc a slavilo se až do rána, nevěděl jsem, co vlastně slavíme a proč. Ale velmi si mne hleděli, nebyl jsem si, pravda, příliš jistý, zda mne nakonec nezařínou jako býčka, ale mé obavy se nevyplnily, i když jsem nebyl Moábec. Ráno dorazilo poselstvo s pozdravy od Mojžíše a s bohatými dary. To už jsem vůbec nic nechápal! Ale má oslice vypadala spokojeně, pohled na ty divoké zjevy, co se čtyřicet let potácely po poušti, ji vůbec nerozhodil! Tak nevím. Kobylky z pouště se klaněly až k zemi a stříbro jen cinkalo, že bych nakonec přece jen byl dobrým zaklínačem? Ale ano! Že mne to hned nenapadlo? Byl tam nějaký Jozue a ten říkal, že Hospodin přikázal ušetřit Moába a že to tak chodí mezi příbuznými! Balák se spokojeně usmíval a já se vrátil zpátky do Mídjánu.

Patnáctá vsuvka: S oběma pány u stolu

Je to pro mne obrovská čest sedět s oběma pány v alkovně u vína, i když na druhou stranu taky pěkná otrava. Zas jednou řešili *svůj* odvěký spor, zda totiž věřící *člověk* je lepší než ateista, ale koho to v dnešní době zajímá? Rádi by to prý už jednou „s otevřenou myslí“ dořešili, jak oba zdůrazňovali, to jako že k problému přistupují *bez* předsudků a rádi změni *názor*, pokud jim milý kolega předloží důkaz, který *však*, jak snadno nahlédne každý poněkud střízlivý mozek, nemohl být z principu předložen. Taková věc by předpokládala široce založený výzkum, ale jak *a* hlavně podle čeho určovat, kdo *je* lepší? Respondenté, jak známo, ne že by zrovna lhali, ale znáte lidi. Tolik jsem si už také odnesl z kázání otce Rebeho, že vím jedno: každý člověk je jedinečný *exemplář*, který se mravně povznáší a zase upadá podle svých vlastních, vnitřních potřeb! Vlastně bych ani netvrdil, že každý je *přímo* jedinečný; rozhlédněte se kolem sebe a hned poznáte, jaká to je iluze! Jsme tuctoví a zaměnitelní, sériové produkty přírody. Spíš jsem chtěl říct, že jsou jedinečné ty situace, v nichž *se* rozhodujeme, zda něco spácháme nebo nespácháme, vykonáme či nevykonáme. Ale ty rozdílý zas nejsou tak velké. Prostě jsme něco jako kastroly na parapetu nebo jako kladiva na podlaze, v tom je celý rozdíl mezi námi. Já se intuitivně *počítám* ke kastrolům, otec Rebe je typické kladivo.

„Jedno mi není jasné. Co se myslí tím *lidským mlátem*?“

„To jako v té hře O Zmrtvýchvstání?“

„Přesně tak. Duše šenkýře přece říká, že dávala prasatům lidské mláto!“

„Stojí tam »lidský slad«! Co je na tom nejasného?“
 „Že by až tak?!“
 „Prase sežere všechno. Víš, jaký je rozdíl mezi prasetem a vepřem?“
 „To bych ještě věděl.“
 „Jsou případy, že bys nad tím zvracel! Ale jestli je spáchal vepř nebo prase, to nevím.“
 „Ale když si uvědomíš, že do pekla přišel *tenhle*, a naproti tomu i pekař, který pekla malé preclíky, nepřipadá mi to zrovna spravedlivé!“
 „Oni se nezdržovali maličkostmi. Hřích jako hřích!“
 „Ale pak se ztrácí rozdíl mezi preclíkem a vraždou.“
 „Kdo mluví o vraždě? Jen občas přimíchal do pomyjí nějakou tu mrtvolu.“
 „Ale proč jako?“
 „Představ si, že máš restauraci a nějaký pobuda ti tam zaklepe škorněmi! Budeš mu vystrojovat pohřeb?“
 „Jako dobrý křesťan – ano!“
 „A jako dobrý podnikatel?“
 „I jako podnikatel!“
 „Ty třeba ano, ale krčmáři jsou šejdíři!“
 „Takže ty se kloníš k názoru, že to lidské mláto, nebo slad, jak říkáš...“
 „A pokud je to tak, jak ty říkáš, pak náboženství dělá člověka horším a pravdu mám já!“
 „Počkej, co že říkám?“
 „Že to jsou nesouměřitelné případy!“
 „A proč by to (za *mého* předpokladu, jak říkáš) činilo lidi horšími?“
 „Proč? Protože když přijdu do pekla za preclík a za ošizené pivo, tak už je nějaká ta mrtvola *arbitrární*!“
 „Pravil nebeský arbitr.“
 „No ne? Nemám pravdu? Co myslíš, kulisáku?“
 Abych pravdu řekl, poslouchal jsem na půl ucha. Má pozornost (netopýří slechy) mne odvedla k vedlejšímu stolku, *kde* si šeptaly „dábelské holky“ (víte, které myslím; krásnou recepční Rebečku a její kámošku Irenu), které si rovněž sdělovaly *zapeklité* věci, a já slyším skrze zdi, nic se přede mnou neutají, to dobře víte.
 „A to je jako fakt krmil mrtvolami?“
 „V poznámkách o tom nic nepíše.“
 „Ale to je přece pro *váš* spor rozhodující?!“
 „A Dostojevského jsi četl?“
 „Kde bych na to vzal čas?“
 „Je to v Idiotovi. Sedlák se tam pokřičuje a propíchně kamaráda jako vepře kvůli stříbrným hodinkám!“
 „Třeba předtím někomu ukradl preclík?“
 „Vole.“
 Ty holky vedle byly stokrát zajímavější, protože řešily skutečné problémy živých lidí, *ne* literární fikce. A i když jeden z nich *bude* v nedlouhé době mrtvý (ale to v téhle chvíli ještě nevím), byly to problémy současníků, ne nějakých fosilií ze středověku! Beztoho je to celé nějaká alegorie, myslím ten „lidský slad“ nebo co to bylo. U vedlejšího stolku se naproti tomu řešily problémy lidí, které osobně znám. A už zas mám díru v hlavě! Naštěstí mám i netopýří ucho, které slyší skrze zdi. I když to na druhou stranu je i mé neštěstí. Co mám dělat? Jak *to* změnit, když proti své vůli slyším prostě všechno? Bůh, řeknu vám, *musel* opravdu trpět: vždyť on slyšel i to, co neslyším ani já! Kdy si odpočinul? Sedmý den? Ale to *lidi* právě nejvíc provolají! Nedivím se, že na lidstvo pouštěl pohromy, také bych na jeho místě pouštěl. Každý má spoustu volných kreditů.
 „Byla z toho celá říčná!“
 „Kdo? Pracovnice, nebo dcera?“

„Naše misijní pracovnice, kdo jiný?“
 „Jako že ho hledá nějaká mladší?“
 „Nevěděla, že je to dcera!“
 „Že by zatajil dceru?“
 „Tys věděla, že byl ženatý?“
 „Něco se neurčitě povídalo. Ale že by dcera?“
 „A vidíš, je tady!“
 „Ona neodjela?“
 „Vzala si pokoj a čeká na tatínka!“
 „A ona se zapsala pod jeho jménem?“
 „Nojo, jak jinak bych na to přišla?“
 „Mohla by to být i neteř!“
 „Před neteří by nezdrhal.“
 „Myslela jsem, že jel k zubaři?“
 „No, v každém případě se mu zubař hodil.“
 „A ty ses jí přímo zeptala?“
 „No, když má někdo na občance takové jméno...“
 „Vystřelila si z tebe.“
 „Proč by to dělala?“
 „No, to já nevím.“
 „Nechtěla se přece původně ubytovat. Chtěla s ním jen mluvit.“
 „A má kufr nebo tak něco?“
 „Jen kabelku.“
 „Tak to je vážné.“
 „Tak to je vážné.“
 „Co může chtít?“
 „Co takové holky asi chtějí?“
 „Vstoupit do kláštera?“
 „Leda tak na hotelovku!“
 „Ale tohle je přece Centrum duchovní obnovy?“
 „Ten už je holka pořádně obnovený!“
 „Myslíš kvůli *pracovnici*?“
 „Minulý týden dělali korektury každý večer! I přes půlnoc!“
 „Ty žárliš, co?“
 „Dávno ne! Ale on zneužívá to svoje charisma.“
 „Charisma? Kde by takový dědek vzal charisma?“
 „Ale on ho má.“
 „I kdyby měl kdovíco, je to dědek.“
 „Jen neříkej. Je to atraktivní muž v nejlepších letech.“
 „Mně teda nepřipadá, že by byl v nejlepších letech.“
 „Myslíš, že v tom budou peníze?“

Poslední věty (čtyři? Pět?) jsem už slyšel *skrze* stěnu. Zvedly se totiž uprostřed svého rozhovoru a šly na dámskou. Ptáte se, jak je něco takového možné? Myslím tu zeď. Inu, sluch se mi *tak* vyvinul! Víím, že to zní neuvěřitelně, ale přece Darwin... Slyšel jsem i další rozhovor, ale nikoli proto, že bych byl pootevřel dveře, *jak* by leckterého škarohlída mohlo napadnout. Jejich hlasy ke mně procházely zdí. Bavily se o tom, že se v lidech nevyznaš, ale to není zajímavé. Že si „jedna“ po dvaceti letech vzpomene a vydá se *za* tatínkem, kterého možná nikdy neviděla, to se přece stává? To je banální záležitost, je toho plná televize. Pořad se jmenuje Pošta pro tebe. Tohle byla pošta se zásilkou do domu, ale jestli na dobírku nebo gratis, to se ještě uvidí. Přitom to pořad ještě může být neteř! Že je *někdo* vrátná, to přece ještě neznamená, že má patent na rozum? Nota bene

naše vrátná Rebeka, která trpí halucinacemi! Takže klid. Ucpat díru v hlavě! Soustředit se na práci. Zítra nás čeká Jozue, a to jsou dva mansiony! Dobýt Zemi zaslíbenou není žádná přča, a já to s ním musím absolvovat. Koneckonců, ty dvě už nic dalšího neřeknou. Teď přijdou na řadu ženské věci a tak. Ostatně, i tohle byla „ženská věc“. Vytasil jsem mobil a volal domů manželce. Zvedla to dcera, máma prý si někam odskočila.

Sedmnáctý a osmnáctý mansion: Velký, velký, velký je Jozue!

Zastavil jsem Slunce. Řekněte: kdo to kdy dokázal? To nikdy nikdo! Ani nemluvím o Jordánu, který jsem také zastavil. Je pravda, že Mojžíš byl největší ze všech. Hospodin s ním hovořil tváří v tvář, to bych o sobě v žádném případě nemohl tvrdit. Neviděl jsem Ho ani zezadu, jak prý ho viděl Mojžíš, když procházel skalní rozsedlinou; viděl jsem jen nohy, ale už ty byly nepopsatelné! Patřil jsem zřejmě mezi pár vyvolených, ale mezi ty patřili i Nádab a Abihú, a jak skončili? Mojžíš na mne vložil ruce a byl jsem naplněn duchem moudrosti, věděl jsem od té chvíle, co mám činit a kdy a jak, což byla nutnost před Hospodinem, protože to já teď měl určovat pohyb šiků do Svaté země a jejich směr, já, Jozue!

Proč, ptáte se. Proč já a ne Mojžíš, když byl ze všech největší a do poslední chvíle jura, to ví každý, kdo četl Bibli! Ale všechno bylo příliš komplikované. Bůh nás všechny tak dlouho vlácel pouští, až nás nakonec unavil a zemřeli Áron i Mojžíš a celá tahle generace: nechtěl evidentně, aby kterýkoli z nich přešel Jordán! To byla Jeho podmínka pro vstup do Svaté země. Nutná, ale nikoli dostačující, vždyť před čtyřiceti lety chtěl vyhubit kompletně všechny, což by znamenalo založit nový Izrael z Mojžíšova semene. Měl už totiž plné zuby jejich odpadlictví a nedověry, všech těch bůžků, Ašart a Baalů! Báli se Ho, ale nemilovali. Kdykoli se jim jen trochu lépe vedlo, ožili a konvertovali k pohanům, jen já, Jozue, stál pevně ve víře a cele se oddal Hospodinu. Já a Káleb, ale to není potomek Jákobův.

„Ó, znám ten lid a výtvořiny jeho mysli!“ hřímal Hospodin, zatímco já stál před stanem setkávání a čekal, co se bude dít. Mojžíšovi už bylo 120 a byl nejvyšší čas uvést mne do funkce, pokud měl celý tenhle podnik, známý pod názvem Uvedení do Zaslíbené země, vést ke kýženému výsledku. „Znám ten lid a vím, co udělá dnes a co udělá zítra, co činí před Jordánem a co bude činit za Jordánem, protože znám jeho vzdorovitost a tvrdou šíji!“ Celé shromáždění hledělo do země, a Mojžíš je nešetřil, vlastně Hospodin, ale to už je celkem jedno. Šel do nich těžkou vzbou a drtil jejich mysli jako pěstáky v poušti. „Až Mojžíš ulehne k svým otcům, tento lid znovu povstane a bude smílnit s cizími bohy, opustí Hospodina a poruší smlouvu, kterou jsem s ním uzavřel! Nasytí se a ztuční a vyprovokuje můj hněv! A jako jsem se nad vámi veselil, když jsem vás rozmnožoval, tak se nad vámi budu veselit, až vás budu hubit a vyhlazovat!“ Proč je nevyhubil už před čtyřiceti lety, ví jen On sám.

Tenkrát před čtyřiceti lety padl Mojžíš na tvář a prosil Ho: „Nevystavuj mne, Pane, posměchu pohanů, vždyť co si pomyslí, když nedovedu Tvůj lid do Země zaslíbené? Co si pomyslí o Tobě? Co o mně?“ Tak dlouho hrál na strunu Hospodinova soucitu, až dohrál: směl spatřit naši vlast jen z dálky, z vrcholku hory! Důvody, proč nakonec Hospodin změnil své rozhodnutí a nevyhubil všechny, jsou dva. Za prvé: koho by uvedl do Svaté země, kdyby všecek lid vyhubil? Vrátilo by se jich méně, než jich odešlo do Egypta, a to by bylo fiasko! Dovolte, abych vám připomněl čísla: do Egypta sestoupilo 70 mužů, zatímco z Egypta jich uteklo 600 000, což víme poměrně přesně, protože jedna z prvních věcí, které Mojžíš na poušti provedl, bylo sčítání lidu. Druhý důvod byl ten, že Mojžíš už byl na takový úkol, jakým je zabránění Svaté země, příliš měkký. Kam byste tu došli se soucitem? Hospodin se nakonec spokojil tím, že pohltil okraj našeho tábora, a povolal mne, Jozue.

Pro zabírání Svaté země jsou stanoveny přísná pravidla. Co Svatá země je a co není, víme dost přesně; hranice jsou pevně určeny. Vně těchto hranic smíme brát otroky, ale samozřejmě

jenom tehdy, když se město vzdá. Když se nevzdá, musíme je vybit a proměnit v pahorek sutin. Ale uvnitř hranic Zaslíbené země nesmíme brát otroky, i kdyby se nám nakrásně vzdali! Musíme je všechny, muže, ženy i děti vybit jako klaté a město obrátit v dým libý Hospodinu. Tomu se říká *celopal*. Mám Mojžíšovu školu z jeho nejlepších let. Viděl jsem dobře, jak ho rozlítla nedůslednost izraelských vojáků při pomstě na Midjancích! Mezi dospělými muži nakonec zahynul sám Bileám, který, jak víte, hovořil Hospodinovým jazykem a žehnal Izraeli, ale Midjanky byly příliš krásné a Mojžíšovi bojovníci je nezapomněli, nýbrž chtěli si je rozebrat, což našeho vůdce rozzuřilo. Prikázal ponechat jen panny a všechny ostatní vyvést za tábor a pobít.

Součet midjánské lupy, který Mojžíš prikázal pořádit, byl 675 000 ovcí a koz, 72 000 kusů skotu, 61 000 oslů a 32 000 lidských duší, po odečtení nutných ztrát, samozřejmě. To byla, řeknu vám, tvrdá škola! Myslíte, že mi nebylo líto těch hošíčků, když jsme je masakrovali? Bylo mi jich líto, ale abych se přiznal, než jsem rozpůlil posledního, zvykl jsem si. Vůdce musí sám nejlépe vědět, co je dobré před Hospodinem! Mně nepřísluší o tom rozumovat; což jste neviděli, jak Hospodin sežehl okraj našeho tábora? A proč? Jen kvůli pochybovačům a nedověrcům, mezi něž se nakonec dostali Áron i samotný Mojžíš! Zatímco já se zocelil a postavil čelem k úkolu, který mi byl uložen, byl to mimořádný úkol, od Josefových a Mojžíšových počátků vůbec největší! Protože až skrze mne Bůh dovršil třetí etapu dějin! Skrze mne, Jozue.

Až budeme mít města, musíme být ještě opatrnější. Města, která jsme nestavěli, a vinice, které jsme nesázeli, jak sliboval Hospodin. To nezní špatně! V městech, která jsme nestavěli, budou vedle božího lidu žít i ti, které jsme nevybili! Je to nedůslednost, ale znáte lidi. Vždy ještě podléhají falešnému soucitu, taky se brzo unaví. Na některé jsme ovšem nestačili, jako třeba na Jebúsejce v Jeruzalémě. Bůh nám vzkázal Mojžíšovými ústy (vlastně Áronovými, ale to je jedno, to jsme dávno přestali rozlišovat): „Kdyby tě tvůj bratr, syn, dcera, žena či nejmilejší přítel ponoukal, abys šel sloužit cizím bohům, neuposlechněš ho a nebudeš ho krýt! Ani ho nebudeš litovat, nýbrž musíš ho zabít. Žádná z izraelských dcer a nikdo z izraelských synů se nezasvěť smilstvu: nepřineseš nevěstčí mzdu do domu Hospodinova! Kdybys uslyšel o některém svém městě, že v něm žijí ničemní muži, kteří svádějí k modloslužbě, budeš pátrat a zkoušet a dobře se vyptávat. Bude-li to pravda, úplně vybijesh obyvatele toho města i s jeho dobyttem jako klaté. Všechnu kořist shromáždíš na jedno místo a s celým městem obrátíš v dým libý Hospodinu jako celopal. Zůstane navěky pahorkem sutin. Kdo by si něco ponechal a tys to neoznámil, zatratím tě i s ním a vším lidem, to si pamatuj!“ Tolik Hospodin (Mojžíš, Áron, což jsme dávno přestali rozlišovat).

Ještě než jsem vydal pokyn Áronovcům, aby zvedli schránu s Mojžíšovými deskami a vstoupili do Jordánu (na jaře byl rozvodněný, ale na můj pokyn Hospodin zastavil vody Jordánu a my přešli suchou nohou na druhý břeh), musel jsem provést obřizku všeho lidu. Teď myslím jenom muže, i tak se to může zdát podivné. „Což na hranice Svaté země vstoupil neobřezaný lid?“ můžete se ptát. Ano, neobřezaný, tak daleko to došlo! Čtyřicet let se potáceli po poušti a nikdo nikoho neobřezával! Když vymřela Mojžíšova generace, nebyl až na mne a Káleba (ale to nebyl Jákobův potomek) obřezaný nikdo, tak byli zanedbaní a zpustlí! Nechal jsem je tedy obřezat, všech čtyřicet tisíc bojovníků, rovněž chlapce pod 20 let. Kdyby nás v ty dny napadli, skončili jsme jako Šekemci za Chamóra! Museli bychom se spokojit Zajordáním, pokud bychom ovšem nějakí zbyli, v tom případě spíš Předjordáním.

Rúbenovci a Gádovci chtěli dobrovolně zůstat před Jordánem, protože měli obrovská stáda a země se jim zdála vhodná k pastevectví. Mojžíš to nakonec dovolil, ale pod jednou podmínkou: že totiž všichni muži schopní vojenské služby potáhnou dál a pomohou svým bratřím usadit se na svém dědictví! Rúbenovci a Gádovci s tím celkem bez průtahů souhlasili. Vystavěli tedy znovu města Dibón, Atarót, Aróber, Atatót-šófan, Jaezer, Jogbehu, Bét-nimru, Bét-háran, Chešbón, Eleále, Kirjátajim, Nebó, Baal-meón a Sibmu, protože se žádné z nich nevzdalo, myslím, že jsem na žádné nezapomněl. Samozřejmě jim změnili jména. Těžko by totiž mohli své ženy a děti zanechat v Baal-meónu, jestli mi rozumíte. Však vy byste rozuměli, na našem místě!

Nedivím se Hospodinovi, že byl přísný, protože potíže nastaly už v Předjordání (později Zajordání), hned jak jsme narazili na předsunuté hlídky Emorejců! Náš lid byl opravdu malověrný! Nic pro ně neznamenal, že jim čtyřicet let vydržely jedny sandály, takový zázrak! Jejich šaty za tu dlouhou dobu nezvetšely a nohy neopuchly. Kdyby bylo na mně, pobíh bych je do jednoho! Jenže to bych zůstal sám jako Hospodin v Edenu. Hospodin dobře věděl, proč žene Adama sviňským krokem, vždyť ten člověk ho podvedl dřív, než se kloudně rozkoukal kolem sebe! Teď myslím Adama. A protože byl vševědoucí, myslím Hospodin, věděl i to, jak se jeho potomci zachovají, až přejdou Jordán: už mockrát nám odpustil a Židé na to hřeší! Ale nerad bych předbíhal, ostatně tyhle věci zná každý, kdo četl Mojžíšovy Závěrečné řeči. V tuhle chvíli vidím Áronovce, jak zasouvají akáciové tyče do bronzových kruhů schrány a krácejí k Jordánu. Nechme je kráčet a připomeňme si stručně další události, které jejich kroku předcházely.

Už počátkem druhého roku po odchodu z Egypta jsme se ocitli na hranicích Zaslíbené země. Když si uvědomím, že jsme tam mohli být o čtyřicet let dřív a v plné síle, je mi, přiznávám, trochu do pláče. Netvrdím, že to byl snadný úkol: vždyť jsem byl jedním z dvanácti, které Mojžíš vyslal na průzkum Zaslíbené země! Věděl jsem tedy až příliš dobře, co nás čekalo, rovněž Káleb, který tam byl se mnou, ale že jenom nám dvěma nespadne srdce do kalhot, to mne ani ve snu nenapadlo! Ono stačilo už to, když lidé v táboře spatřili hrozen, který jsme nesli na sochoru, ani o Anákovcích nemusel nikdo mluvit! Protože: komu by mohl patřit tak převeliký hrozen? Achíman, Šešaj a Talmaj byli potomci obrů, už jenom jejich jména naháněla hrůzu! Marně Káleb vyzýval k rychlému úderu. Když navíc lid od našich spoluzvědů uslyšel o dobře opevněných městech, ztratili odvahu i ti nejstatečnější, včetně celého zbytku průzkumné hlídky. Dobývat hradby obrů se žádnému nechtělo.

Bylo z toho tehdy v táboře velké pozdvižení. Lid křičel a úpěl, naříkal, kvílel a plakal celou noc. Ráno se trochu vzchopili, ale jakmile se vzchopili, začali reptat proti Mojžíšovi. „Pojďme, ustanovíme si náčelníka a vrátíme se do Egypta!“ vykřikovali ti nejzbabělejší mezi nimi, kteří se zrodili v otroctví a pro otroctví, ostatní (tedy úhrnem všichni, kdo prošli sčítáním lidu) si přísazovali: „Vyvedl nás na poušť jen proto, aby nás tu pobili Anákovci?“ A že když už mají být otroky, že chtějí otročit v Egyptě, taková byla jejich mentalita! Mojžíš a Áron padli na tvář. Já a Káleb jsme roztrhli svá roucha. „Nebojte se Anákovců!“ řvali jsme na ně, „nic se nebojte lidu té země! Sníme je jako chleba!“ Chtěli nás za to ukamenovat. Svým způsobem tedy bylo opravdu nutné, aby nejdřív ze všeho vymřeli všichni, kdo poznali egyptský blahobyť.

Následky na sebe nedaly dlouho čekat. Hospodin si předvolal Mojžíše a sdělil mu, že bude Abrahámův, Izákův a Jákobův lid sužovat morem tak dlouho, dokud všechny nevyhubí, to už víme. Také to, že Mojžíše stála přímluva za ně vstupenku do Zaslíbené země, vyslechli jsme si tehdy opravdu strašné věci! Že naši synové budou čtyřicet let na poušti pást ovce, to bylo to nejmenší. Že se Hospodin bude veselit nad našimi mrtvolami, to bych ještě bral! Ale že budeme pojídat vlastní děti, to říkat nemusel, už z ohledů ke mně a Mojžíšovi! Těžko věřit, že taková slova mohl vyslovit Bůh. Nato se statečnější z lidu vzchopili, což bylo to nejhorší, co se mohlo stát, protože chtěli okamžitě udeřit na Kenaance, ale na to už bylo pozdě. Ten pravý okamžik zmeškali, a když pak udeřili, učinili tak bez Hospodinova požehnání a proti jeho vůli. Kenaanci sestoupili z hor a pobíjeli je až do Chormy.

Zlí jazykové tvrdí, že zmalomyslnění lidu bylo důsledkem až této porážky, ale to kategoricky popírám! Rovněž tak se nezakládá na pravdě, že celých těch nastávajících 40 let na poušti nezpůsobil svým svobodným rozhodnutím Hospodin, nýbrž Kenaanci, kteří zarazili naši invazi. To je nesmysl, kterému neuvěří nikdo, kdo četl Bibli! Ne že bychom byli zcela bez úspěchu po celý ten čas, tak třeba jsme porazili Síchona a bášanského Óga, ale Jordán jsme měli stále ještě před sebou. A ještě v den, kdy jsme ho překročili (dosud žil Mojžíš, ale do večera zemřel. Nikdo neví, kde má hrob), nebyl Hospodin tak docela usmířený, vždyť víte. Než jsme vyrazili k Jordánu, řekl důrazně, že nám nedává Zemi zaslíbenou proto, že jsme tak dobří, nýbrž proto, že její

dosavadní obyvatelé jsou ještě horší než my, kteří sice máme předpisové kolíky, ale stejně nejdeme za tábor, a kdo se pak má vláčet naším lejnem? V čemž jsem mu, bohužel, musel dát za pravdu.

A toto je seznam všech našich stanovišť na poušti: Sukót, Étam, Pí-chirót; pak prostředkem moře tři dny pochodu do Mary; Élim, Rákosové moře, Sínaj, to pořád ještě ušlo; Dofka, Alúš, Refídím, tam zas nebyla voda; zpět na Sínajskou poušť; Kibrót-taava, Chaserót, Ritma, Rimón-peres, Libna a Risa; Kehelata; hora Šefer; Charada; potom Makhelót, Tachat a Terach; Mítka, Chašmóna a Moserót; Bené-jaakán; Chór-gigdád; Jotbata; potom Abróna, Esjón-geber a poušť Sin, což je Kádeš; hora Hór na okraji edómské pouště; zde na pokyn Hospodinův zemřel Áron, to už jsme ve čtyřicátém roce od vyjití; bylo mu 123; od Hóru k Salmóně; vytáhli ze Salmóny a utábořili se v Obótu; potom v Ijé-abárímu; to je v Moábsku; Dibón-gád; Almón-diblátajim; Abárímské pohoří proti Nebó; vytáhli z hor Abárímských a utábořili se u Jordánu naproti Jerichu, od Bét-ješimótu až k Ábel-šitímu. Bylo toho dost, než jsme se zmátožili natolik, že nám Hospodin dovolil překročit Jordán. Celkem 42 stanoviště, což je poněkud egyptské číslo. Ale Egyptany si nemáme hnusit. Ezauovce a Lotovce jsme povinni ušetřit.

Budoucí král nesmí být příliš bohatý. Tak nařídil Hospodin. Nesmí vlastnit mnoho koní a nesmí se vracet do Egypta, aby je získal. Neboť je psáno: nevrátíš se po této cestě! Nesmí vlastnit mnoho žen, to aby se jeho srdce neodvrátilo od Boha. Nesmí vlastnit příliš mnoho zlata a stříbra, to aby se nevypínal nad své bratry. Budou chtít, abych já byl tím králem, ale odmítnu. Což mohu kralovat, není-li dovršeno Dílo? Na kralování je dost času. Ostatně budu stár! Jsou to starosti. Mám příkaz vybijet všechno klaté, aby se nám nestalo trnem v boku, na druhou stranu Hospodin proklamuje, že ne všechny pronárody či jejich zbytky nám vydá, tak třeba ty Jebúsejce. Což chce, aby nám byli trnem v boku? Aby zkoušeli pevnost naší víry, tak je to! Protože nemohu uvěřit, že by neměl sílu k tomu, aby je smetl jedním rázem, to už by bylo příliš! Nakonec věc vysvětlil tak, že s nimi nemůže skoncovat naráz, protože by se příliš rozmohla polní zvěř.

K Jerichu šli napřed zvědové. Byli dva. Přepřavili se přes Jordán a ubytovali se v domě nevěstky. Jmenovala se Rachab. Dům stál v hradbách a hleděli oknem do krajiny. Vypytávali se nevěstky. Přes všechnu opatrnost vyšlo najevo, že jsou v městě. Všichni se velmi báli Mojžíšova lidu. Přisahali mi věrnost jako Mojžíšovi. Kdo mne neuposlechne, zaslouží smrt; tak to říkali starší všeho lidu. K domu nevěstky přišli ozbrojení Jerišané a požadovali vydání našich zvědů. Řekla, že odešli. Teď se ukázalo, jak dobře zvolili své stanoviště; neboť nevěstinec je v celém městě nejméně nápadný. Ukryla je na střeše v pazdeří. Jerišané je tam nenašli a pronásledovali je všemi směry. Byl s nimi Hospodin a Rachab! V noci se oba zvědové spustili z okna. Nevěstka vyvěsila do okna karmínovou šňůrku. Bylo to znamení a ona byla jediná, kdo přežil pád svého města. Plus její nejbližší, samozřejmě.

Za časného jitra jsme vyrazili ze Šitímu. Večer jsme se utábořili u Jordánu a setrvali tam tři dny. Očišťovali jsme se a přinášeli oběti Hospodinu. Čtvrtý den ráno se všechnen lid sebral a dal se na pochod. Napřed šli lévíjští kněží se Schránou smlouvy. Za nimi, zhruba s odstupem dvou tisíc loket, celý národ. Když kněží vstoupili do Jordánu po kolena, zastavili se. Také národ se zastavil. Řekl jsem: „Až se kněží pohnou, rozestoupí se Jordán! Strach Izákův je s námi! Nebojte se ničeho!“ Kněží se bez bázně vnořili do rozvodněné řeky. A hle: voda odtékala a nepřitékala žádná! Jako skleněná hráz zastavil Jordán své vody u města Adamu. Uprostřed řeky složili kněží Boží schránu na zem. Bylo ticho, jen chřastění kamenů a bronzových kruhů bylo slyšet. Pak vstoupilo na suché dno 12 starších všeho lidu. Po nich bojovníci, 44 tisíce; pak všichni zbývající svatého národa. Muži vynesli 12 kamenů z jordánského dna a postavili památník u Gilgálu. Cesta na Jericho byla volná.

Když jsme se blížili k Jerichu, zjevil se mi Boží posel. Ale nevěděl jsem, kdo je, a ostatní jej neviděli. Stál proti mně s taseným mečem. Šel jsem blíž a zeptal se ho: „Patříš k nám, nebo k našim protivníkům?“ Odvětil: „Nikoli. Jsem velitel Hospodinova zástupu. Právě jsem přišel.“ Padl jsem na tvář. Uložil mi, abych se zul, neboť tahle země je svatá. Šli jsme všichni bosí. Utábořili jsme se pod Jerichem a vyděsili jaksepatří všechny. Byli odhodláni bojovat do posledního dechu. Co jim

také zbývalo? Muž řekl: „Po šest dnů budou obcházet tví bojovníci město, každý den jednou. Avšak sedmého dne sedm kněží troubících na beraní rohy obejde v čele bojovníků město sedmkrát. Nato vyrazí všechen lid mohutný ryk a hradby se zhroutí. Co z nich zbude, snadno přelezete. Hospodin je velký!“

Dále uvedl: „Město se vším všudy je klaté před Hospodinem. Naživu zůstane jen nevěstka Rachab + její nejbližší. Neboť skryla zvědy, které vyslal Bůh. Mějte se však na pozoru před tím, co je klaté, abyste nebyli vyhubeni jako klatí, kdybyste vzali něco klatého. Přivolali byste zkázu na všechen lid. Zlato však, stříbro, bronz i železo a vůbec všechny umně zhotovené kovové předměty přijdou na Hospodinův poklad. Noste to Eleazarovi. Všechno, co v městě dýchá, totiž muže, mladíky, ženy, děti i starce vyhubte ostřím meče a proměňte v dým libý Hospodinu. Rovněž brav, skot a osly obětujte svému Bohu jako celopal.“

Jak řekl, tak jsme udělali. Jericho se proměnilo v pahorek sutin. Nevěstku Rachab jsme ušetřili, jak přikázal Pán. Žije uprostřed Izraele až dodnes. Ale Akán, syn Karmího, syna Zabdího, syna Zerachova z pokolení Judova, vzal něco z věcí propadlých klatbě. Nevěděli jsme, že on a že vůbec někdo, a vyslali bez božího požehnání zvědy ku městu Aj. Když se vrátili, hýřili optimismem. „Není třeba, aby táhli všichni!“ hlásili a já, bloud, jim uvěřil. Prý bohatě stačí dva tisíce mužů, vždyť Ajanů není příliš! Proč bychom (prý) vysilovali všechen lid? Ať si odpočinou před rozhodujícími boji! Ale Hospodin nebyl s námi a oklamal Jozua. Tři tisíce bojovníků prchalo před ajskými muži. Ajané je pronásledovali a pobili asi 36 mužů. Dál je pronásledovali až k lomům a na stráni je pobíjeli. Lid kvílel a jeho odvaha se rozplynula jako voda. Jozue roztrhl své roucho, padl před Hospodinovou schránou na tvář a ležel tak do večera. Izraelští starší si házeli na hlavu prach.

Večer mi Hospodin řekl: „Co je s tebou? Vstaň, neboť Izrael zhřešil! Vzali z věcí propadlých klatbě a uložili do svých stanů. To proto nemohou Izraelci proti svým nepřátelům obstát! Ráno bude kmen po kmeni předstupovat před svého vůdce. Kmen po kmeni, čeled' po čeledi, dům po domu, muž po muži. Ten, kdo bude označen Hospodinem, bude spálen se vším, co mu patří.“

Losem byl označen kmen Judův. Čeled' Zerachejců, dům Zabdí. Muž po muži. Označen pak Akán, syn Karmího, syna Zabdího, syna Zerachova. Přiznal, že vzal, co pak u něj našli, totiž: pěkný šineárský plášť, dvě stě šekelů stříbra a zlatý jazyk. Za účasti všeho Izraele vzal Jozue Akána, pěkný šineárský plášť, stříbro a zlatý jazyk, rovněž jeho syny a dcery, býky, osly, brav i stan, a vyvedl za tábor do doliny Akóru. Tam všechen lid kamenoval Akána. Když byli mrtví, spálili je a zaházeli kamením.

Tím byla odstraněna překážka našeho postupu. Hospodin mne ujistil zdarem akce a já promyslel taktiku. Vybral jsem třicet tisíc bohatýrů a v noci je umístil západně od Aje. Ráno jsem sebral zbytek lidu a vyšel k městu. Viděli, že nás je nemnoho, jako naposledy, a vytrhli proti nám. Začali jsme prchat, jako naposledy, a oni běželi za námi. Když jsme je vylákali dost daleko, zvedl jsem oštěp. Naši muži v záloze vnikli do otevřeného města. Brzy stálo v jednom ohni. Když jsme viděli, že z města stoupá dým, obrátili jsme se a zajásali. Ajší bojovníci se ohlédli a nevěděli, co počít. I rubali jsme je hlava nehlava. Ti, kteří se vraceli na pomoc městu, byli pobíjeni z obou stran. Nikoho jsme nenechali vyváznout a z města učinili pahorek sutin. Všech Ajanů, mužů i žen, kteří toho dne padli, bylo 12 000. O dětech prameny nehovoří. Krále chytili živého a přivedli ho přede mne. Dal jsem ho pověsit na kůl, kde byl do večera. Pak moji bojovníci pohodili jeho tělo před bránou a navršili nad ním hromadu kamení. Můžete ji tam vidět dodnes, je dost velká.

Před námi stál Gibeón. Jeho obyvatelé se báli Izraele a přemluvili Kefíru, Beerót a Kirjat-jearím, aby se společně uchýlili ke lsti. Vyslali posly do našeho tábora. Ti na sebe navlékli staré hadry, na osly naložili zpuchřelé měchy s vodou a do svých mošen uložili ztvrdlý chléb. Když předstoupili před naše starší, vypadali zuboženě. „Přišli jsme z daleké země a chceme být vašimi otroky!“ řekli. „Nevybíjej nás a uzavři s námi smlouvu.“ Měl jsem se zeptat Hospodina, vím. Byla to má chyba! Ale co nadělalš? Všichni se učíme z vlastních chyb. Pojedli jsme s nimi tvrdý chléb a

uzavřeli smlouvu. Odešli radostně. Jaké však bylo naše překvapení, když jsme za tři dny dorazili k branám Gibeónu! A vedle nich další města, Kefíra, Beerót a Kirjat-jearím vytáhla proti nám s poselstvím míru! Lid reptal, ale nedalo se s tím nic dělat. Nevybili jsme obyvatele těch měst ostřím meče, nýbrž zůstali našimi otroky.

Nebyl jsem z toho radostí bez sebe, já ani žádný ze starších, to přiznávám, ale chápu to. Hrůza šla před námi a všichni v Zemi zaslíbené věděli, jak dopadl Síchon a bášanský Óg, jak dopadlo Jericho, jak dopadl Aj. Když se Jeruzalémský král doslechl, že Gibeón uzavřel smlouvu s Izraelem, vytáhl společně s dalšími čtyřmi králi proti němu. Gibeónané volali o pomoc: „Nenechávej své otroky bez pomoci! Pomoz nám proti emorejským králům!“ Vytáhl jsem bez odkladu a šel se svými vojáky celou noc. Přepadli jsme je na úsvitu, ještě spali. Bylo jich však příliš a naše paže umdlévaly. Nevím, zda bychom je dovybili bez boží pomoci! Naštěstí se Hospodin nedokázal dívat na to, jak se s nimi moříme, a začal z nebe vrhat veliké balvany. Těch, kteří padli pod Hospodinovým krupobitím, bylo víc než těch, které jsme vybili mečem.

Viděl jsem, že se blíží večer. V noci těžko rozlišíte, kdo je kdo, za každým keřem číhá nebezpečí! Po tom kamenobití jsem si však věřil a vykřikl: „Zmlkni, slunce v Gibeónu, měsíci v dolině Ajalónu!“ Nemyslel jsem si zrovna, že to vyjde, ale ulevilo se mi a dal jsem se s novou chutí do práce, abychom do večera stihli co nejvíc. Když tu, hle: slunce zmlklo a měsíc stál, a stály tak dlouho, dokud můj lid nevykonal pomstu nad svými nepřáteli! Jak stojí psáno v Knize Prímého: „A slunce stálo v polovině nebes a nespíchal k západu po celý den.“ Nikdy předtím ani potom se nestalo, aby Hospodin takhle vyslyšel něčí hlas! Ten hlas patřil mně. Pak se celý Izrael vrátil do tábora. Pět emorejských králů uprchlo a skrylo se v jeskyni u Makedy. Ale našli je a přivalili k otvoru balvany. Když jsem dorazil do Makedy, nechal jsem si je předvést. Starší všeho lidu je srazili na zem a lid jim stoupal na šíje. Poté jsem je dal pověsit na kůl. Dobyť Makedy, Libny, Lakíše, Eglónu, Chebrónu a Debíru na sebe nedalo dlouho čekat. Tak jsem vybil celou zemi i s pohořím Negeb, přímořskou nížinu i srázy, vše co dýchalo, jsem vybil a všechny krále zaslíbeného jihu.

Poté jsme se obrátili proti koalici severních králů. Byli mezi nimi Jabín, král chasórský, a Jóbab, král madónský, dále králové šimrónský, jehož jméno jsem zapomněl, a akšáfský, také jeho jméno bude zapomenuto. Z východu a ze západu se k nim připojili Kenaanci, Chetejci, Perizejci, Jebúsejci a zbylí Emorejci; ti všichni vytáhli proti Izraeli, lid početný jako písek na mořském břehu. Ale Hospodin byl s námi a přepadli jsme je po rychlém nočním pochodu u vod Merómu a pobíjeli je pak až k Sidónu, Misrefót-majimu a k planině Mispa. Dobył jsem Chasór, centrum koalice, a Jabína usmrtil mečem. Všechno živé v Chasóru jsme vyhubili a proměnili v dým libý Hospodinu. Avšak z měst, postavených na pahorcích, jsme nevypálili žádné, jen jejich obyvatele jsme zahladili.

Se všemi králi Zaslíbené země jsem vedl dlouhá léta boje. Hospodin zatvrdil jejich srdce, i museli být vyhlazováni. Systematicky jsem vybíjel pověstné Anákovce, ale nějací zbyli v Gáze. V naší zemi však nezůstali žádní. Žili jsme v míru a bez válek. Jsem stařec pokročilého věku a mohu tedy bilancovat. Zde celkový přehled s výčtem usmrcených králů:

Král jerišský	jeden,	král ajský	jeden,
král jeruzalémský	jeden,	král chebrónský	jeden,
král jarmútský	jeden,	král lakíšský	jeden,
král eglónský	jeden,	král gezerský	jeden,
král debírský	jeden,	král gederský	jeden,
král chormský	jeden,	král aradský	jeden,
král libeňský	jeden,	král adulámský	jeden,
král makedský	jeden,	král bételský	jeden,
král tapúášský	jeden,	král cheferský	jeden,
král afecký	jeden,	král šaronský	jeden,
král mádónský	jeden,	král chasórský	jeden,

král šimrónský	jeden,	král akšáfský	jeden,
král taanacký	jeden,	král megidský	jeden,
král kedešský	jeden,	král joknoámský	jeden,
král dórský	jeden,	král gilgálský	jeden,
král tírský	jeden;	všech králů	třicet jeden.

Když přehlédnou svůj život tam a zpátky, mohl bych být spokojený. Za Mojžíšova života i po jeho smrti jsem stačil vykonat velké dílo. Rúbenovci a Gádovci zůstali za Jordánem, Kálebovcům, Judovcům, Josefovcům, Efrajimovcům a Manasesovcům byl přidělen losem dědičný podíl v Zemi zaslíbené. Ale mnoho práce zbývá ještě vykonat. Sedm kmenů je totiž dosud bez vlastní země! A navíc: Judovci si nedokázali podrobit Jebúsejce v Jeruzalémě, Efrajimovci Kenaance v Gezeru a Manasesovci Kenaance vůbec! Teprve když se vzmohli, podrobili je nuceným pracím. Budou nám trnem v boku, aby zkoušeli naši víru.

Hospodin nás průběžně zkouší a bude zkoušet i nadále. Měl jsem tedy nemalé starosti, když jsem se připojoval k svému lidu! Ostatně je mám dodnes. Dívám se na vás a věřte, že mi není do zpěvu. Nevedete si špatně, ale už to tak nějak není ono! Už to není to, co bývalo za Jozue. Jozue jsem já. Ten, který zastavil Jordán i slunce na obloze! Vzpomínáte? Po mně to už nikdy žádný nedokázal. Uznejte tedy, že jsem dělal, co jsem mohl! Tak jsem třeba přinesl Josefovy kosti až z Egypta; vlastně mumii, byla už na kost vyschlá. Kdybych mohl, udělal bych víc, to mi věřte! Ale nemohl jsem a dokonání díla spásy záleží už jenom na vás.

Osmnáctá vsuvka: Slečna Hedvika

Vstoupila do recepcie a ptala se po otci, kterého znala sotva jménem; nevěděla, jak je vlastně starý, a žila v domnění, že se jmenuje Augustin; on však byl August. Odkud se vzalo přesvědčení, že ho pozná na první pohled, nevěděla ani ona sama. Matka stačila zničit všechny společné fotografie dřív, než dcera pobrala tolik rozumu, že se začala ptát po otci, a pokud později narazila na nějaké mužské podobanky, byli to podle matky přátelé, ať už její, matčini, nebo bývalí přátelé jejího otce. S matkou vycházela dobře, aspoň o tom vždy byla přesvědčena, ale míru vzájemného porozumění nikdy nezkoumala; v tom se nijak nelišila od ostatních, kteří jsou do hloubi duše přesvědčeni, že milují své matky, a idealizují si své otce, kteří s nimi nežijí nebo které, tak jako Hedvika, nikdy nepoznali.

Když pomíneme běžné spory kolem prvních dostaveníček ve čtrnácti a nedochvilným návratům domů, kolem volby střední a pak vysoké školy, kolem šatů do tanečních, byl tohle první opravdový konflikt s matkou. Neměla ani tušení o tom, jak bývalého manžela nenávidí; myslela si, že z jejich života bez konfliktů a tíše zmizel. Když učinila první narážku na to, že by otce ráda pozvala na promoce, všechno se rázem změnilo. Tvář matky, až dosud přívětivá, se rozestoupila do tisíců drobných vrásek, uprostřed nichž se rozevřela rána, nikdy nezhojená a mlčící i teď, kdy jako by chtěla promluvit, a vydávající svým tichým, ale zavilým utrpením hnisavý puch tvora na smrt nemocného. Hedvika se vyděsila. Když se nazítrí k večeru odvážíla vrátit se k svému návrhu, matka řekla klidně a už bez hněvu, že toho člověka už nechce vidět. Byla to zase ta stará dobrá matka, s níž si rozuměla.

Neodvážila se promluvit o svatbě, ke které vlastně mířila, a bylo to i zbytečné; svatba měla být v srpnu a matka se dovtipila. Že by usedla u jednoho stolu s někým, jako byl tenhle člověk, bylo vyloučeno! Hedvika si malovala scénu smíření, v níž oba rodiče, jako dva dobří přátelé, kteří se setkají dvacet let po maturitě, vypijí sklenku něčeho dobrého a v lehkém tónu pohovoří o minulých letech, ve zkratce a s nadhledem... Nebylo snad koneckonců v jejich životě všechno dobré? Hedvika o tom byla přesvědčena. Nikdy nevyvozovala žádné závěry z toho, že se matka už nikdy neprovdala, a také ji nenapadlo, co bude prožívat, až otec povede k oltáři dceru a ona zůstane

sedět vedle otce ženicha. Je v tom snad nějaký problém? Bratr, starší než ona, byl zjevně jiného mínění.

Scéna s bratrem: výstup, roztržka a další úder blesku do jejího alba, které se jako stará veteš vzňalo sotva viditelným plamenem a hořelo tiše, ale úporně a vytrvale, snímek po snímku. Když se vzpamatovala a začala hasit, byly všechny podoby ohořelé. Jenom její fotografie zůstaly nezasázeny plamenem bratrova hněvu, ale jejich vnitřní význam se proměnil: pořád se z nich smálo to děvčátko jako dřív, ale jeho úsměv měl v sobě něco nepřírozeného a hloupého; byla zřejmě jediným člověkem, který nechápal, co se kdysi stalo v této rodině a co se dodnes nemůže odestát, i kdyby klečela na kolenou a prosila o milost pro odsouzeného k smrti. Tím odsouzeným byl její otec. Z bratrových úst vycházel sirný dech, nasátý z matčinych flakónů, a Hedvice se zastavilo srdce. Když se opět dalo na pochod, pocítila hnus tak dokonalý, že rázem vystřízlivěla. Dříve či později se to muselo stát, říkala si. Byla jsem naivní a slepá.

Problém byl v tom, že promoce se konaly za necelé dva týdny. Neměla mnoho času. Trvalo to dva dny, než se vzpamatovala natolik, že věděla, co udělá; i to byla ztráta času. Matka nebude mít radost, i když nemá ani potuchy o tom, kam vlastně odjela. Za volantem Hedvika pocítila, že drží svůj osud ve vlastních rukou; byla to vlna radosti, že se rozhodla tak, jak se rozhodla. Její vztah k matce utřil citelnou ránu. Nejen že ztratila iluze o možnosti smíření, ale přestala vůbec dbát na to, zda matka bude sedět mezi svatebčany. Buď já, nebo on? Dobrá! Nechápe snad, jak jí, Hedvice, ublížila? A právě tímhle! Hedvika už za svůj život zkousla stovky drobných neshod s matkou, v nichž vždy ustupovala, proč jednou neustoupí matka? Teď pro změnu nemíní ustupovat Hedvika! Ostatně sis vybrala sama, maminko. Nezajímá mne, jaký je tvůj vztah k otci: jaký je tvůj vztah ke mně, to mě teď zajímá!

Zaparkovala vedle kostela a rozhlédla se. Pak zamířila přes prostranné předchrámí k portálu, vedle kterého se blyštěla zlatá deska; bylo to Centrum duchovní obnovy s ubytovacím zařízením ***. Vešla a stanula v recepci. Recepční, děvče asi tak v jejím věku, se neusmálo, ale bylo slušné a celkem vlídné. Hedvika se zeptala na otce Rebeho. Není přítomen. Kde je? Prý u zubaře. Kdy se vrátí? Recepční nemá tušení, ale po ošetření zubů určitě nepojede hned domů; má toho vždy tolik k zařizování! Ano, je to pracovně velmi vytížený člověk. Hedvika se dotkl výraz „domů“. Což někdo může být doma v hotelu? Později změní názor, ale v tuhle chvíli musela přemýšlet. Věděla, že se musí setkat s otcem právě dnes. Chvíli váhala. Pak se optala, zda je volný nějaký pokoj. Recepční převracela v ruce Hedvičin občanský průkaz, a pak se odvážíla zeptat:

„Hedvika Rebová?“

„Ano.“

„A vy jste v příbuzenském vztahu s panem ředitelem?“

Hedvika se usmála. Na tuhle chvíli čekala celý život. Pak řekla pomalu, aby se netratila ani hláska, zvučným hlasem:

„To je můj otec.“

Recepční vytřeštila oči. Po chvíli si hřbetem ruky, v níž držela občanský průkaz, otřela čelo.

„Je vám něco?“

„To je v pořádku! Zřejmě jde o shodu jmen.“

„Nepochybně. Můj otec a já máme stejné jméno.“

Ubírala se křížovou chodbou k výtahu, který ji měl odvézt k ubytovacímu traktu. V té chvíli, rozradovaná z drobného životního triumfu, nevnímala nic kolem sebe; obrazy, pozlacení Kristové, dřevěné sochy a sošky svatých v křížové chodbě ani rajský dvůr za prosklenými arkádami nepřipoutaly její pozornost. Hedvika kráčela klášterem, chráněná bublinou bezvěrectví a profánních životních hodnot. Až později, když se bude procházet hotelem, si uvědomí, že vlastně není tak docela v hotelu. Chladivé ticho jí přijde vhod, začne se jí tu líbit. Začne chápat, že je něco mezi zemí a nebem, co člověka připoutá k domovu bez rodiny, ať už je to klášter nebo hotel, a prudce zatouží také žít v takových prostranných budovách s arkádami. Co jí brání, aby zůstala třeba celý týden? Rozhodně neměla v úmyslu se s otcem minout! Kostky jsou vrženy. Ukončila studium,

může si užívat! Hedvika přestala být netrpělivá a začala si promýšlet svůj volný čas. Zavolala snoubenci, kde je a že se pravděpodobně několik dnů zdrží. Že se už dnes začne připravovat na novou životní etapu, ji v tuhle chvíli ani ve snu nenapadlo. Ani nás. Ostatně: co o ní víme? Zkoumal někdo z nás její sny? Ale všechny tyhle převratné události teprve přijdou.

Mansion dvacátý prvý: Jiftách, syn nevěstky, a jeho obět' Hospodinu

Po Abímelekově smrti povstal k vysvobození Izraele Tóla, syn Púy, syna Dódova, muž z pokolení Isacharova. Sídli v Šamíru v Efrajimském pohoří. Soudil Izraele 23 léta. Když zemřel, byl pochován v Šamíru. Po něm povstal Jaír Gileádský. Soudil Izraele dvaadvacet let. Měl třicet synů, kteří jezdili na třiceti oslátkách a měli 30 měst. Podle nich se až dodnes nazývají Jaírové vesnice. Když Jaír zemřel, byl pochován v Kamónu v gileádské zemi. Poté povstal k vysvobození Izraele Jiftách. To jsem já. Upřímně řečeno, nevím, zda si zasluhuji patřit do tak vybrané společnosti. Když se řekne soudce, má každý na mysli zsvěcence nebo tak něco. To jsem rozhodně nebyl. Hospodin sice využil mé bohatýrské paže, ale tak docela bez trestu mne nenechal.

Jsem synem nevěstky. Na tom by nebylo nic tak zlého, i když nebyla zrovna chrámová. Právě naopak: což není chrámová prostituce věcí nad jiné zlou v očích Hospodinových? Má matka byla obyčejná nevěstka, jakých jsou stovky a které k tomu řemeslu dohnaly okolnosti. Protože byla velmi krásná, zatoužil po ní i Gileád, můj otec. Už v tom je znát Boží ruka: což nemohl tento vztah zůstat bez plodu jako tolik jiných? Ale nezůstal a pro mne to je důkaz, že z Gileádovy zákonité manželky nemohl vzejít tolik potřebný bohatýr. Mí bratři však měli starost jen o dědictví a vyhnali mne z domova. Abraham prý to taky tak udělal, tak co? Jako by to už nebylo jedno: mezi tolika Izáky se jeden levoboček opravdu ztratil!

Co jsem si měl počít? Měl jsem snad u nich zůstat za otroka? Nejráději by mne byli zabili, takže jsem vlastně prchal. Usadil jsem se v zemi Tóbu a živil se porůznu, jak se dalo. Se mnou pak celá řada mužů podobného osudu. Abych to zkrátil: živil jsem se lupem! Tak už je to venku. Hospodin si zvolil za soudce Izraele lapku, syna nevěstky! Ale do toho mu nehodlám hovořit. Když zvolil, tak zvolil, nějaké důvody k tomu jistě měl. Ten největší a možná jediný byl v tom, že jsem vzhledem k okolnostem disponoval jistou vojenskou silou a zkušenostmi. Když se do Izraele pustili Amónovci, vzpomněli si na mne, bohatýra! Vyhledali mne starší Gileádu a prosili, abych se stal jejich vůdcem.

Byl jsem opatrný a ujistil se napřed, že budu skutečným vůdcem lidu, a ne najatým vojákem. S takovým později vyjebou, známe takové případy! „Což jste mne nevypudili z otcovského domu?“ vybuchl jsem; psychologická výhoda byla na mé straně. Protože pakli se vrátím, tak jako Gileádův syn, nevěstka nenevěstka! Ostatně: maminka! Stárla kvapem a bylo mou povinností se o ni postarat; po horách jsem ji s sebou vodit nemohl! Vymlouvali se, a že prý Hagara a kdesi cosi, ale já také znám Bibli a řekl jsem jim: „A bůh byl s chlapcem. Když vyrostl, usadil se ve stepi a stal se lučištníkem.“ Chvíli zírali, ale pak jim to došlo. Že jako i levoboček může dobře střílet, i když zrovna není Izmael.

Tím citátem jsem si pomohl. Bylo to něco jako důkaz, že jsem vyvolenec boží, i když nepřímý. Ostatně, přímé důkazy na sebe nenechají dlouho čekat! Nelenil jsem totiž a vyslal posly ke králi Amónovců. „Co máš proti mně, žes přitáhl na mě, abys bojoval proti mé zemi?“ Na té větě jsem si dal záležet, vlastně na souvětí, ale to je jedno. Všimli jste si té melodie? Všimli jste si akcentu? Konec věty je zvlášť exponovaným místem, říká se mu *rytmická klauzule*. Ještě tomu tak neříkáme, ale že bychom byli nějakí nevzdělanci, to nikdo nemůže tvrdit! Důkazem je, že nám křesťané ukradli šmahem celé písemnictví a naprali to do Bible. Člověk neví, má-li se smát nebo plakat.

Král Amónovců mi vzkázal: „Izrael při svém tažení z Egypta zabral mou zemi od Arnónu až po Jordán!“ A prý abych okupované území vydal po dobrém. To jsem si nemohl nechat líbit a

v obsáhlém historickém exkursu ho poučil, jak se věci ve skutečnosti mají. Protože celou řadu území jsme obešli a jiná ušetřili, tak třeba Ezauovce. Ale jiná Hospodin vydal do našich rukou, a to se nedá vrátit zpátky! Jak byste chtěli obracet vůli Hospodina? Vždyť by nás vyhladil všechny! Vzkázal jsem Amónovi: „Hodpodin, Bůh Izraele, vyhnal Emorejce před božím lidem! A ty bys chtěl to území zpátky? Obsadit můžeš jen zemi toho, kdo se ti podrobí. Koho si podrobí ten tvůj *Kemóš*, abych byl přesný! (Kemóš byl jejich bůh.) Ale zemi každého, koho před námi vyžene Hospodin, obsadíme my! Izrael bydlí v těchto sídlištích již tři sta let. Proč jsi s tím až dosud nic nedělal?“

Když jsem táhl proti Amónovi, spočinul na mně duch Hospodinův a já složil slib, skrze nějž jsem se měl stát slavnějším než Abrahám, však uvidíte. „Když mi vydáš Amónovce,“ řekl jsem, nevím, co to do mne vjelo, „obětuji ti v zápalnou oběť toho, kdo mi vyjde jako první v ústrety z otcovského domu!“ Kajicně přiznávám, že jsem už v duchu viděl některého z mých bratrů, jak se peče na oltáři v oběť libou nozdrám Hospodina. Věděl jsem až příliš dobře, že slib daný Hospodinu nemohu vzít zpátky; to prostě nejde! Připomeňte si Jákobovo dědictví. Ostatně, že Hospodin mou nabídku přijal, o tom jsem se měl přesvědčit tím nejstrašlivějším způsobem! Ale to jsem v té chvíli nevěděl, protože jsem se v exaltované náladě chystal k bitvě. Sice jsme tehda neříkali „exaltace“, ale to už je teď jedno.

Hospodin připravil Amónovi zdrcující porážku. Vybil jeho vojsko a vymlaskl dvacet Kemóšových měst jako ústřice, jedno po druhém! To mu ale nestačilo a chystal se na zákusek. Hospodin, jak známo, je gurmán! Nevím sice dost dobře, co to znamená, ale je to tak. Já v zápalu boje a v euforii (?) z vítězství tak nějak pozapomněl na svůj slib, ale brzy jsem měl poznat, že s čerty nejsou žerty. Když jsem se blížil k domovu, hle, kdo mi to nevychází vstříc? Nebo spíš vychází, ale to už je jedno. Protože to byla má dcera! Mé jediné dítě. Kde ta se tu vzala? Mával jsem na ni a volal, ať jde zpátky a pošle místo sebe nějakého strýce, ale vyložila si to právě naopak. Myslela, že ji zdravím a šla mi vstříc, vlastně tančila s bubínky a zpěvem. Bylo to dokonalé zasvěcení!

Kde se vzala, tu se vzala. Co s tím nadělám? Pozdě jsem si uvědomil, že jsem vlastně chtěl táhnout napřed k domu svého otce. Já řepa, já idiot a stonásobný vidlák! Srdce mne v obloužení vítězstvím táhlo domů, k mému vlastnímu domu; takhle mne Hospodin ztrestal za mou pýchu! Svezl jsem se z koně, roztrhl si roucho, padl jí k nohám a hlasitě zaúpěl: „Ach, má dcero, srazila´s mne do prachu! Zavázal jsem se Hospodinu a nemohu to vzít zpátky!“ Ona zvažněla, ale zachovala se jako pravá dcera hrdiny. „Můj otče,“ řekla, vědoma si dobře velikosti chvíle, „čiň se mnou, jak jsi slíbil Hospodinu! Což ti nevydal Amónovce? Ponech mi však ještě dva měsíce, prosím. Půjdu se svými družkami do hor a budu oplakávat své panenství.“

Nevím, zda si dělala nějaké naděje, ale já celé ty dva měsíce čekal, jestli Hospodin nepromluví a nezadrží mou ruku, jak to učinil s Abrahámem. Ale nepromluvil. Hospodin nemá rád odklady a kličky. Co jsi slíbil, splň bez odkladu! Možná kdybych neváhal a zaklekl ji jako Abrahám Izáka, že by promluvil a zadržel mou paži. Říkám: možná, protože jistotu o tom mít nemohu! Z nás Židů nikdo nemá jistotu s Hospodinem. Po uplynutí dvou měsíců se má dcera vrátila z hor a já splnil slib daný Hospodinu. Křesťané tuto větu vykládají tak, že pravděpodobně nejde o lidskou oběť, nýbrž o slib doživotního panenství. Je vidět, že dost dobře neznají Hospodina. Já ho znám, ale kdo si dá poradit? Podle toho to taky na světě vypadá.

Člověk by se nejraději uchýlil do ústraní a sypal si prach na hlavu, celé fůry, vodopády prachu! Ale mně nebylo dopřáno ani kvílet. Ještě ne. Ještě měl přijít šibbolet! Hned to vysvětlím. Jde o konflikt s Efrajimovci, tedy vlastním lidem, což je obzvláště hnusné. Zřejmě jim byl trnem v oku můj triumf nad Amónovci, zatímco oni sami se chovali zbaběle, zachovávající neutralitu, jak se říká. Ale cožpak může příbuzný zachovat neutralitu, jako by Hebrej neměl přispěchat na pomoc Hebrejovi? A volal jsem, ne že ne, úpěl jsem k nim a posílal posly! A oni, jako by se nechumelilo, mi teď vyčítají, že jsem je nezavolal? K té výčitce připojili značné vojsko, které táhlo proti Gileádu,

to už přesahuje všechny meze! Skutečnost byla taková, že se nás obávali a chtěli zarazit naši rozpínavost.

Jako bychom se rozpínali! Jako bychom měli územní choutky! Nesmysl, to oni sami měli územní choutky! Vyzpomněli si za tím účelem, že Gileád'ané jsou efrajimští uprchlíci, slyšel někdy někdo větší nesmysl? Taková drzost! To mohou zrovna tvrdit, že jsme jejich otroci, což bych nikomu neradil. Ty tam jsou časy, kdy mi mohl kdekdo předhazovat můj původ; teď jsem vůdce Gileádu a soudce Izraele! Hospodin stojí na mé straně, však on ví proč. Neváhal jsem a vytáhl proti Efrajimovi: když jemu nevadí, že jsme příbuzní, proč by to mělo vadit mně? A jak byli moji chlapi rozjetí, jak už byli „v laufu“ a opojení bojem, smetli jsme Efrajima jak drobky se stolu a mnoho jich pobili. Vlastně skoro všechny, i když ne najednou; bylo to skvostné vítězství.

Pronásledovali jsme svého židovského nepřítel až na jeho území a dobyli na něm jordánské brody. Tím jsme získali strategickou výhodu a kontrolu nad územím. Vedlejším ziskem bylo, že nikdo z efrajimovců nemohl zpátky na vlastní území. Proto jsem říkal, že jsme jich pobili mnoho, resp. všechny, což znamená, že jsme je dovybili na Jordánu. Čekali jsme tam na ně jako na veverka. Když se někdo chtěl přeplavit, moji chlapi se ho ptali: „Nejsi Efratejec?“ A když řekl, že není, vyzvali jsme ho: „Tak řekni šibbolet!“ On řekl „šibbolet“, protože efrajimovci neumějí pořádně mluvit; ten jejich dialekt se nedá poslouchat! Pak jsme takového zabili. Celkem jich tehda byly čtyřicet dva tisíce. Tak vidíte, kdo ovládá hebrejštinu! A to bylo řečí!

Devatenáctá vsuvka: Čekání na otce

Tvrzení, že otec Rebe musel k zubaři, protože ho rozbolela stolička, tím méně pak názor, že před Hedvikou utíkal, se nezakládá na faktech. Prostě se minuli! Ale kdo zná všechna fakta? Jediný člověk zná fakta, a to jsem já, rekvizitář! Fakta jsou jako rekvizity: když nejsou k dispozici, nevíte, kde vlastně jste, a naletíte kdejakému rozumbradovi! Myslím, že jsme uprostřed lesa. Myslím, že jsme na náměstí. Ale takhle to nefunguje, přátelé; zubařské křeslo není interna! Otec Rebe navštívil primáře interny, takto svého přítele, pozvaného na premiéru středověké cyklické hry, ale to v téhle chvíli nemůžeme vědět. Říkám to jen jako příklad, kde rekvizita = faktum. Pamatujte si: splést si internu se zubařským křeslem, to není jako zaměnit gramatický rod v německé větě! Zuby otce Rebeho měly všeobecně špatnou pověst, ale ani tohle není založeno na faktech. Otec Rebe totiž uváděl, že ho bolí zub pokaždé, když chtěl utajit cíl své cesty! Tentokrát to byla interna. Proč zrovna interna a přítel primář, dozvíte se dřív, než ukončím tuhle zprávu.

Hedvika si prohlédla svůj pokoj. Že tu byla dvě lůžka, jí nevadilo: hlavně že žádný spolubydlící! Kdyby měla zavazadla, rozložila by svou garderobu po druhém lůžku (žádné válendy, nýbrž dřevěné postele s pelestmi), ale neměla žádná. Když vyjížděla, byla přesvědčená, že bude do večera zpátky, nenapadlo ji, že se může s otcem minout. Ne že by si ho představovala za úzkým okénkem cely jako kajícíka, ale že by třikrát ročně odlétal do Jeruzaléma (byl členem nějaké ekumenické komise), o tom nemohla mít tušení. Naštěstí to byl jen zubař. Uzamkla pokoj (teprve teď si všimla na dveřích nápis křídou: K – M – B), odevzdala klíč v recepci a vyšla na nádvoří. Za ní stál klášter, vlevo od ní barokní chrám. Cestou zprava přijela. Vyšla se do městečka, které se jí kladlo na sítnici v téměř stejné podobě jako nám: městečko v lůně hor, nevelké a bez supermarketu, přesto bude mít během půlhodiny všechno, co v tuhle chvíli potřebuje, od kartáčku na zuby přes pyžamo a pantofle až k pracímu gelu a dalšímu spodnímu prádlu. Seděla teď v zahrádce před cukrárnou a pila cappuccino. První cigareta, v klidu. Hory kolem dokola se jí líbily, krásně se zelenaly a měly ladné křivky; žádné srázy a skaliska, jako kdyby někdo obrousil každou hranu a pak to všechno natřel na zeleno. Náměstí protažené do délky, jak už to v horách bývá, a nakloněné na stranu. Morový sloup. Kašna. Chátrající hrázděný hotel, rovněž velmi malebný.

Procházela zvolna městečkem a nasávala jeho atmosféru. Nebyla to však atmosféra městečka, co jí zrychlovalo tep, byla to její, Hedvičina nálada, podpořená dobrou kávou, s níž

vkročila na náměstí, a nenadálé okolnosti, které proti veškerému očekávání zharmonizovaly její setkání s otcem a proměnily je na pobyt. Nepochybovala teď už, že všechno dobře skončí. Na matku nemyslela. Ne že by se vzpomínce na ni bránila; myšlenka na matku vždy jen sklouzla po její podobě a odebrala se zpátky k otci, zpátky na náměstí, před klášter a do chrámu. Bylo to silnější než minulost. Barokní interiér se jí líbil. Shora pronikaly lucernou paprsky slunce, naskládané úhledně do jednotlivých svazků jako snopy v panákovu na poli, a všude obrazy, sochy, zlacení. Ještě ji nenapadlo, že tady slouží mši její otec. Že tu káže! Překvapilo ji později, že nevystoupil na kazatelnu, ale jeho kázání na ni zapůsobí. Její otec! V recepci koupila tři pohlednice: jednu pro matku, jednu pro bratra, třetí pro snoubence. Vzkaz pro každého z nich byl aforistickým skvostem o sobě; obsahem se žádný z nich nepodobal druhému. Když zaplatila a vkládala do peněženky drobné a poštovní známky, všimla si pod sklem pultu knihy. Byla to jediná kniha, která tu byla k mání, a stálo na ní: August Rebe, Duchovní smysl moderního člověka. V první chvíli ji nenapadlo, že ji napsal její otec, tím méně nesrovnalostí u křestního jména.

„To je dobrá kniha, vřele doporučuji!“

„Opravdu? A ten autor...“

„Pan ředitel. Nemusíte se bát, že by to bylo o náboženství.“

„Toho se nebojím. Vy jste ji četla?“

„Co bych dělala celé dny v recepci?“

„A líbila se vám?“

„To bych vám ji nedoporučovala.“

„Vezmu si ji. Co bych dělala celý týden v klášteře?“

„Vy hodláte zůstat celý týden?“

„To záleží na okolnostech.“

„Mám vám zavolat, až se vrátí?“

„Ne, nevolejte! Jen mu vyřídíte... Nebo neříkejte nic! Najdu si ho sama.“

Kniha, ostatně dost silná (měla víc než čtyři sta stran, z nichž jenom seznam cizojazyčné literatury zabral plných čtyřicet), oplývala množstvím kapitol, z nichž každá měla vlastní název, a ještě větším množstvím odkazů, většinou na zdroje v německém jazyce. Hedviky, která se dost zapotila se svou diplomovou prací, než ji dostala na požadovaný počet stran, se zmocnila téměř posvátná úcta. Už se nediví, že si otec s matkou nerozuměl; matka měla střední ekonomickou školu a duchovní smysl moderního lidstva ji příliš nezajímá, ostatně ani Hedviku. Nevěděla, co si pod takovými slovy představit. Když se řeklo „duchovní“, nenaskočil v jejích představách farář ani Bible, nýbrž hřbitov. Tam o půlnoci vylézají z hrobů duchové, kteří mají červíkovitou podobu lidských těl bez končetin, zato s jakousi kápi místo tváře. To všechno se teď mělo změnit. Kdykoli se řekne „duchovní“, představí si své setkání s otcem! Žádný kostel, Bible. Žádné kázání. Jen stopa intenzivního vnitřního kontaktu s neznámým člověkem, k němuž měla od první chvíle blíže než ke komukoli jinému. Než k matce. Než k bratrovi. Než ke snoubenci! Ani to ji nepřekvapilo. Všechno bylo tak přirozené.

Začala číst otcovu předmluvu. Ne od začátku, to musí kajícně přiznat, nýbrž odprostředka a napřeskáčku; neměla ještě potřebnou trpělivost.

„Člověk je jedinečná bytost ve stálém pohybu, určená k realizaci osobního úkolu, bytost originální, zodpovědná a svobodná, což v sobě přes všechnu svou omezenost nemůže potlačit. Zdravému člověku se proto život nejeví jako něco, co je třeba pouze přežít a z čeho by chtěl uniknout, ale naopak jako realita, kterou je třeba intenzivně prožít, a to i v nanejvýš dramatických a třeba i beznadějných okolnostech, jako osobní a jedinečný úkol, jež může každý jedinec realizovat pouze sám. K čemu je vlastně potřebný duchovní smysl člověka? Duchovní smysl lidského života je příliš širokým tématem pro obecnou a vyčerpávající analýzu. Je ho tedy třeba hledat teprve tehdy, když už není sám sebou samozřejmý. Analýza jakéhokoli fenoménu nebo objektu je nutná teprve tehdy, jestliže nechápeme jeho příčinu, smysl, důvod nebo cíl. Od analýzy určitého celkového fenoménu si slibujeme, že rozdělení celku na elementy a odhalení jejich vzájemných

vztahů nám přinese vysvětlení celkového smyslu. Analýza musí jít tak hluboko a daleko, až objeví toto vysvětlení.“

„Otázku po smyslu existence si v posledním století kladli zejména němečtí a židovští filosofové a psychoterapeuti, protože se v Evropě udály bouřlivé a hluboko do lidské identity zasahující společenské změny, v jejichž důsledku ztratily národy dřívější a všeobecně akceptovaný smysl existence. Člověk může opět najít cestu k sobě samému a ke smyslu svého života nikoliv pomocí abstrahujících a objektivistických teorií, ale existenciální a spirituální cestou. Právě tuto cestu autor v této práci volí a zároveň se pokusí ji čtenáři ukázat. Proto si otázku po smyslu kladou ponejvíc Židé a Němci, kteří pocítili zpochybnění smyslu své existence nejvíc ze všech národů. To také zůstává českému čtenáři ještě v mnohém nevyčerpaným zdrojem a může mu být zejména v jeho už několik desítek let přetrvávající dezorientaci v základních životních hodnotách a smyslu užitečným vodítkem a inspirací. Existenciální analýza člověka má za úkol hledat smysl lidské existence, jenž se zdánlivě ztratil, a jít tak daleko, až jej objeví a znovu osvětlí. Soustředí se tedy na existenciální aspekty lidského bytí a vztahy mezi nimi.“

Dočetla se ještě, že otec děkuje za podnětné konzultace Viktoru Franklovi a nějaké paní Brožové za to, že přeložila do češtiny jeho, tedy otcovu práci „Der Sinn des Existenz“. Dál se nedostala. Začala dřímat a kniha, aniž jí vyklouzla z ruky, se jí postupně rozplývala před očima, až ztratila veškerý tvar a přešla do útržkovitých obrazů, které už neovládala vůlí, o nichž ale věděla, že jsou stále bdělé, stále, stále ještě bdělé. Věděla, že tomu, co právě četla, nerozumí tak docela a beze zbytku, ale onen smysl, po kterém otec volal, pocítila bytostně, bezprostředně a naléhavě, ačkoli se o něm nic nedočetla. Vznášel se mezi slovy jako ušlechtilý požadavek něčeho blízkého a důvěrně známého, o němž tušila, že je ukrytý hluboko v ní a že o něm jako by vždy věděla, ale ostýchala se kohokoli zeptat, co by to asi tak mohlo být. Pak ztratila kontrolu nad svými představami a usnula. Její spánek nebyl dlouhý ani hluboký. Tím spíš si zapamatovala sen, který se jí zdál toho letního poledne.

Mansion dvacátý druhý: Silák Samson, erotoman

Jiftách soudil po svém vítězství Izraele po šest let. I zemřel a byl pochován v jednom z gileádských měst. Po něm soudil Izraele Ibsán z Bét-lechemu. Měl třicet synů. Třicet dcer vydal jinam a třicet dívek přivedl odjinud svým synům. Soudil Izraele po sedm let a zemřel a byl pochován v Bét-lechemu. Po něm soudil Izraele Elón Zabalónský. Soudil Izraele po deset let a byl pochován v Ajalónu. Po něm soudil Izraele Abdón, syn Hiléla Pireatónského. Měl čtyřicet synů a třicet vnuků, kteří jezdili na sedmdesáti oslátkách. Soudil Izraele po osm let. I zemřel Abdón, syn Hiléla Pireatónského, a byl pochován v Pireatónu v efrajimské zemi, konkrétně v Amáleckém pohoří.

Po jeho smrti se Izraelci dál dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích. To nikoho nepřekvapí. Ani to, že je Hospodin za to ztrestal, vydav je na čtyřicet let do rukou Filištinů. Čtyřicet let byla průměrná doba, za kterou ho tak nějak přešel hněv. Byl velmi vznětlivý a vychládal pomalu. Když se doba trestu chýlila ke konci, rozhlédl se kolem sebe a viděl, že nemá, koho by jim poslal jako soudce, i rozhodl se takového stvořit. Vyhlédl si k tomu člověka na první pohled nevhodného, protože jeho žena byla neplodná. Jmenoval se Manóach a byl z danovské čeledi, která tehda sídlila při Středozezemním moři. To byl můj otec. Syn Samson, který se mu měl narodit, jsem já. Ale nechťel bych vás podceňovat, bystřejším čtenářům to už jistě došlo.

Mé matce (buď pozdraveno její jméno! Ale prameny je neuvádějí) se zjevil Boží posel a řekl jí: „Hle, jsi Neplodná, avšak porodíš syna! Měj se na pozoru a nepij opojné nápoje. Rovněž nejez nic nečistého. Až se chlapec narodí, ať se jeho hlavy nedotkne břitva. Bude to ode dne početí zasvěcenec.“ Máti nevěděla, zda sní či bdí, a běžela za otcem. Nebyl tehda ještě mým otcem, jen manželem neplodné ženy, a protože mámě moc nevěřil, obrátil se na Hospodina. Pro někoho by to

byl důkaz nedostatku víry, ale tenkrát se ženským příliš nevěřilo (ostatně plným právem, jak jsem se měl na vlastní kůži přesvědčit). Ale nepředbíhejme, v téhle chvíli ještě ani nejsem na světě.

Manóach (teda můj otec) prosil Hospodina: „Dovol, Panovníku, ať nás ještě jednou navštíví tvůj Posel, abych měl jistotu o tom, co mám činit s chlapcem, jenž se narodí!“ Byl mazaný a neptal se, zda se *vůbec* narodím, a po pravdě řečeno, moc tomu nevěřil. Po pravdě řečeno si myslel, že máma si moc bere svůj neradostný úděl a něco se jí zdálo, ale na druhou stranu nechtěl podceňovat *takový* sen, protože jsme tehda rozlišovali velké sny od malých snů, a tenhle by mohl být velký, ale to se teprv uvidí. Jestli se narodím, bude se řídit daným předpisem, a pokud ne, není co řešit. Chlapi to prostě mají v hlavách srovnané.

Bůh mého tátu vyslyšel a poslal znovu svého posla k mámě. Seděla v té chvíli na poli, ne že by nepracovala, ale měla pauzu. Otec tam nebyl. Běžela pro něho, a když se vrátili, ten muž tam pořád stál, jako by na tom nebylo nic zvláštního. Táta se ho vyptával a on mu slovo po slovu opakoval, co řekl mámě, a ještě něco navíc. Táta mu poděkoval a zval ho domů, že připraví kůzle. Pro někoho by to byl zase důkaz kdoví čeho, ale pochopte, můj táta myslel kriticky a na tom chlápku u snopu nebylo nic zvláštního, vždyť co je podivného na člověku, který se z ničeho nic vynoří za snopem? Táta si myslel, že si z něho tropí žerty, ale byl opatrný a chtěl ho pro každý případ pohostit.

Boží posel, který pořád vypadal jako normální chlápek, mu povídá, že i kdyby se zdržel, nejedl by naše kůzle, ale že pokud nedá jinak, ať připraví zápalnou oběť Hospodinu. To otce udivilo, protože Božího posla pořád tak nějak nebral moc vážně, vždyť kdo by se nechtěl posílit na cestu? Ostatně uvidíte, že i Boží posel se musí posílit na cestu, ale jinak než my, co jsme z masa a kostí. Ale nepředbíhejte (chtěl jsem říct „nepředbíhejme“, ale ještě nejsem na světě), v téhle chvíli vidíte mého otce užaslého mezi snopy, jak se nedůvěřivě ptá Božího posla na jméno. „Jaké je tvé jméno?“ zeptal se, což by normálně chtělo dost odvahy, ale otec byl skeptický a zeptal se přímo. Host odpověděl vyhubavě. „Mé jméno je podivuhodné!“ řekl nebo tak něco, nato si otec povzdechl a šel raději připravit tu oběť.

A co byste řekli? Byl to Boží posel! Jak začal z oltáře vystupovat oheň a šířila se kůzlečí vůně (nebyl u toho žádný Lévi, ale to se tehda nebralo tak vážně), host začal věřit a celý se proměnil, byl najednou úplně bez sebe a nasával nozdrami vůni líbou Hospodinu, a pak, vizte, začal stoupat jako vzdušný balón, jako když jímáte teplý vzduch do kozího měchýře! A když byl plný kouře a vůni z kůzlečího masa, vystoupil, aniž by se byl odrazil od země, nad oltář, ale oheň ho nesežehl jako kozí měchýř, nýbrž stoupal výš a výš a byl menší a menší, až vstoupil na nebesa. Otcí to teď došlo všechno naráz a začal nařikat, že musí umřít, protože viděl Boha, ale máti zachovala chladnou hlavu a řekla mu, že přece musí zplodit Samsona, načež se uklidnil. Vysvětlovat mu v té chvíli, že Boží posel není Hospodin, nemělo cenu, tak byl v něm ten polyteismus zažraný.

Takže mne nestříhali a neholili, umíte si představit, jak jsem vypadal ve dvaceti? Prameny o tom nic neříkají, pravda, ani o tom, kolik mi zrovna bylo, když mne začal ponoukat Hospodinův duch v danovském táboře mezi Soreou a Eštaólem. Ale v každém případě jsem už byl kus chlapa a začínaly se mi líbit ženské. Sestoupil jsem do Timnaty a spatřil tam krásnou Filištínku. Řekl jsem si: „Musí býti mou!“ a řekl o tom svým rodičům. Nelíbilo se jim, že si hledám nevěstu mezi neobřezanci, neměli totiž nejmenší tušení o tom, že každou mou myšlenku řídí Hospodin, ostatně to ani já. Ale prosadil jsem si to. Šli jsme společně zpátky do Timnaty a žádali o tu dívku. Její jméno prameny neuvádějí.

Když jsme kráčeli vinicemi, vyskočil na mne lev. Tedy vyskočil: vynořil se z révoví, stál proti mně a řval! Podle hrívky to byl ještě mladý lev a já měl dost času se na něj připravit. Když skočil, popadl jsem ho v letu, uchopil za obě čelisti a roztrhl vejpůl. Rodičům jsem nic neřekl, nechtěl jsem je vylekat. Filištíni mi přislíbili dceru, a když jsme šli podruhé tou cestou, co nevidím? Včely si vystavěly v zdechlině lva hnízdo! Nabral jsem si medu plné hrstě a cestou jedl. Rovněž

rodičům jsem nabídl a oni, protože nic nevěděli, jedli s velkou chutí. Tím pádem byli až do konce života nečistí. Já byl zasvěcenec, já mohl. Byl to dobrý med.

Jsem ze své povahy furiant. Na svatební hostině (už nevím, co k tomu vlastně vedlo) jsem si vzpomněl na toho *medonosného lva* a začal se z ničeho nic smát, až se mi hřívá natrásala. Ptali se mne, co se děje, a já, jak jsem byl v ráži, řekl družbům: „Dám vám hádanku, chcete?“ Nebyli proti. Vsadili jsme se o třicately sváteční šaty včetně košil, družbů mé ženy totiž bylo 30. Vypadalo to jako výhodné pro ně, vždyť jestli prohrají, zaplatí každý 1 oblek, ale ve skutečnosti spíš pro mne, protože pokud vyhraji, bude to 30 obleků pro Samsona! A byla to těžká hádanka. Posuďte sami: „Co je to? Je to šelma, a přece snáší med! Je to včela, a přece má hřívu!“ Hloupější z družbů mysleli, že to jsem já sám, ale to bych se musel přežrat medu, až bych zvracel, což je nesmysl.

Měli na to sedm dnů, tak dlouho totiž trvala svatební hostina. A oni ne a ne uhádnout, stále nemohli přijít na správné řešení; nejspíš nikdy neviděli to, co já mezi vinicemi. Však něco takového není běžně k vidění, nedivte se, že jsem se rozčilil, když na to nakonec přišli, protože to nebylo samo sebou! Atmosféra houstla s každým uplynulým dnem a začínali si myslet, že je vodím za nos, vymysleli si tedy lest, na první pohled nenápadnou; říkali tomu arbitráž. Měl jsem sdělit správné řešení manželce, abych nemohl donekonečna uhýbat, jak tomu říkali, a vymýšlet stále nová a nová řešení, což jsem nedělal, jak dobře ví každý čtenář Bible.

Atmosféra na svatební hostině byla beztoho už tak dost hustá, Filištiní se jen těžko smiřovali s představou obřizky svých potomků, my zase s tím, že by měli zůstat neobřezaní, a teď do vši té xenofobie (vždyť úskoky Mojžíšova lidu byly pověstné široko daleko) Samson se svými hádankami! Také on měl nervy napjaté k prasknutí, ale že by měl upito, je nesmysl, kterému nikdo nemůže věřit! Já, který nepil od doby svého početí, a opilý? To mne zvedlo z kozlí kůže, ale nejvíc mne rozlítla prorada mé ženy, která, považte, už šestý den po svatbě mne zradila! Jak jinak by takoví hlupáci rozluštili mou těžkou hádanku? Z arbitra se stal donašeč, a že jsem ji na místě nezabil, za to může děkovat jen polehčujícím okolnostem, neboť vyhrožovali, že ji upálí v otcovském domě i s manželem, jestli jim nepomůže.

Ovládl jsem se tedy a procedil pouze větu: „Kdybyste neoralí mou jalovicí, mou hádanku byste nikdy neuhádli!“ A cítil jsem, jak ve mně stoupá duch Hospodinův, neboť toto vše, co tu líčím jako zábavný příběh, bylo řízeno shora. Zmocnil se mne božský vztek, ale ovládl jsem se pro tu chvíli a uvažoval chladně, co udělám. Pak jsem sestoupil do města, pobil tam třicet Filištinů, vysvlékl je do naha a jejich šaty přinesl družbům na sklonku sedmého dne. Vrátil jsem se k rodičům a přísahal, že svou ženu už nechci vidět, to si tak říkávají chlapi, když je ženská rozlítá. Když ale vychladnou, vracejí se pokojně zpátky.

Také mne vztek brzy přešel. Vzal jsem tedy kůzle a vrátil se k své ženě, a co myslíte? Našel jsem na své kůži toho nejpitomějšiho družbu, jakého kdy zem nosila! Zatímco ostatní tehda hádali o všechno pryč, on stál vzadu a jen se šklebil. Však také jiný by se těžko propůjčil k něčemu takovému. Tchán mi řekl: „Mysleli jsme, žeš odešel navždy a dali ji družbovi, aby zůstala uchráněna hanby! Koho by napadlo, že se vrátíš po tom všem, cos tady napáchal?“ Což mne rozlítlo ještě víc, ale ovládl jsem se pro tu chvíli a uvažoval, co jim provedu. Nač jsem přišel, to by neuhádl žádný hadač! Pochytil jsem 300 lišek, vždy dvě a dvě otočil ocasy k sobě a přivázal na ně pochodeň. Pak jsem je zapálil a vypustil do filišinských úrod.

Výsledek byl zničující. Obilí, olivy, víno, všechno sežehl Hospodinův hněv! Když se rozkřiklo, že to udělal Samson (při tak velkém díle vás nutně vždycky někdo vidí) a že prý ze msty za to, jak se k němu zachoval jeho tchán, což věděli všichni, přitáhl velký dav k domu mého tchána a udělal to, čím vyhrožovali družbové, totiž spálili všechny jeho obyvatele i s domem. Ne že by mne to nějak zvlášť rozlítlo, vždyť ta žena byla pro mne ztracená a nic jiného než smrt si nezasluhovala, ani její otec. Těžko si také představit větší vztek, než jsem beztak už měl. Pokračoval jsem tedy celkem v klidu v započatém díle.

Tloukl jsem je hlava nehlava a způsobil jim zdrcující porážku, sám proti celému městu. Potom jsem odešel a usadil se ve skalní strži Étamu. Filištiní, kteří viděli, že se Samsonem na skále

nic nezmohou, vytáhli proti Judsku, aby se pomstili na Izraeli. Judští mužové už tehda nebyli žádní bohatýři, dávno se smířili s nadvládou cizího boha, prý nějaký Dágon. Se mnou však byl Hospodin, a když Judští přitáhli k Étamu, mohlo jich být nějakých tři tisíce, přistoupil jsem na jejich výzvu, abych se nechal spoutat; jen jsem si vymínil, že mne oni sami nezabijí. Tvářil jsem se zkroušeně, jako že chci obětovat život, abych zabránil nejhroššímu, a nastavil obě zápěstí jejich provazům, byly to zcela nové, silné provazy. Když mne vedli, Filištiní propukli v jásot. To mi vyhovovalo, protože kdo se raduje, není zrovna připraven k boji. Hospodin přetrhl mé provazy, jako kdyby nitě sežehl oheň. Popadl jsem oslí čelist, kterou jsem si za tím účelem vyhlédl, a tepal jásající dav hlava nehlava.

Než zpozorovali, že jich nějak ubývá a že ti, co byli uprostřed davu, jsou teďka na kraji, porubal jsem jednu velkou hromadu chlapů, rovných pět set. Pak jsem se pustil do zbytku, to už povykovali a mávali meči, ale pletli se jeden druhému, zaplétali se a zraňovali přitom sami sebe, takže za pomoci mé čelisti brzo ležela druhá hromada Filištinů pěkně a čistě naskládaných, dalších 500. Po tom boji mi vyprahlo v hrdle. A jak jsem byl v ráži, zvolal jsem k nebi: „Hospodine, který jsi způsobil skrze svého služebníka Samsona toto veliké vysvobození lidu, mám snad po boji, který jsem vybojoval, umřít žízni?“ Myslel jsem, jako že někdo skočí ke studni, ale Hospodin si nechtěl nechat ujít příležitost a rozpoltil skálu, ze které ruče vytryskla voda. Pil jsem a soudil pak Izraele dvacet let.

Nebýt Dalily, soudil bych dodnes. Kdo je Dalila, ptáte se? Ale vy se neptáte, to přece ví každý! Nevím, co do mne vjelo a co to vlastně bylo, vybírat si mezi Filištinými, ale Bůh způsobil, že se mi nelíbily ženy z vlastního hnízda, jimž ostatní dávali přednost, i když Hospodinovi už tak okatě přednost nedávali. Ale protože jsem se nebál samotného Baala, o nějakém Dágonovi nemluvě, líbily se mi Filištiní a zašel jsem si občas na frej do Gázy, byl jsem přece, hrome, chlap jako dubisko a se vším všudy, i když názír, boží zasvěcenec! Což bylo patrné na první pohled, protože jsem vypadal jak ovce, kterou padesát let nestříhali, jako koule se sedmi copy z černé koudele valil jsem se do nevěstince.

Jednou se mne pokusili dostat, ale pak toho raděj nechali. Když se totiž dozvěděli, že Samson dlí u nevěstky, shromáždili se a obcházelí kolem, slyšel jsem je, jak cupitají, jak dýchají a vzrušeně šeptají, nevím, co si mysleli? Že jsem zemdlel rozkoší? Ale neodvážili se na mne, dokud neusnu, a já, který dobře znal jejich zvyklosti, jsem věděl, že udeří ve tři ráno, ještě před rozbřeskem, kdy má i Samson nejhlubší spánek. Spal jsem tedy jen do půlnoci. Pak jsem se zvedl a vyšel před dům. Byli všude kolem, ale žádný z nich se ani nehnul. Odešel jsem tedy i já v klidu a míru, jen městskou bránu jsem vysadil a odnesl ji na vrchol hory směrem k Chebrónu.

Byli tehda rádi, že se to obešlo bez izraelské invaze, vždyť město bylo až do druhého dne rozpečetěné jako žena, poražené na záda jako nevěstka! Ale nikdo nepřitáhl ke Gáze a vrata opět zasadili, pukli byste smíchy, kdybyste viděli, jak čtyřicet chlapů vleče vrata k městu, vždy dvacet a dvacet jedno křídlo. Haha! Ale to nic. Chtěl jsem jen říct, že jsem pak v klidu soudil Izraele dalších deset let, a nebýt Dalily, soudil bych dodnes. Ptáte se, kdo je Dalila? Ach, ano! Filištiní byly mým osudem, to ví každý, ale byla to Hospodinova vůle! Jak jinak si vysvětlit, že jsem nějaké Dalile prozradil své tajemství? Dneska ví každý, v čem byl zdroj mé síly, ale tehdy to věděl málokdo i mezi Izraelci, o Filištiněch nemluvě.

Nevyhnou se tomu, musím kousnout do té tvrdé kdoule! Ano, byla krásná. Byla značně krásná a pevně kroužená a hladká jako kdoule, dvě kdoule zepředu a dvě vzadu, žena jak z cedrového dřeva! Bydlela v Hroznovém úvalu a já k ní přišel jednou, dvakrát, brzy jsem už ani neodcházel a Filištiní začali věřit, že tady by mohla kynout nějaká šance proti Samsonovi. Ve vší tajnosti ji navštívilo několik místních knížat a prosilo o pomoc proti jejímu miláčkovi, a ona, ačkoli mne rovněž milovala, poslechla hlas krve a zrazovala mne Filištinům, což jsem tak nějak tušil, ale věřil jsem si až příliš, ostatně to byla Hospodinova vůle. Miloval jsem adrenalin a extrémní sporty.

Spočívát v jejím náručí a cítit, jak se do její vůně mísí pach obcházejících bojovníků, to bylo to pravé, pravé cedrové! A bylo mi to málo a podlehl jsem pokušení nechat se na noc spoutat,

všichni, kdo mne viděli s oslí čelistí, vědí, že jsem zas tak příliš neriskoval. A tak jsem nebyl proti, když na mně dechem zmámeným rozkoší loudila mé tajemství, ale řekl jsem jí, že sedm syrových houžví by spoutalo mou sílu. Takže když pak vykřikla: „Pozor, Samsone, Filištíni!“ poznala brzy, že jsem ji vodil za nos, protože houžve se rozletěly jak provázky napjaté mezi dva býky! Dva býci je podobenství a znamená dvě má zápěstí. To se povedlo. Pak jsem jí poradil ještě leccos, ale nikdy mne nedostali. Naopak jich dost zůstalo ležet na místě.

Byla to taková hra mezi námi. Ona si říkala: zkusím to, vždyť jestli má opravdu sílu z Hospodina, zpretrhá i obruče! Já si říkal, proč bych jí nedopřál tu radost? Bylo to tak vzrušující! Spoutala mne houžvemi a poté novými provazy, naposledy jsem jí poradil, ať mých sedm pramenů přitluče k zemi stanovými kolíky. Učinila tak a jako vždycky vykřikla: „Pozor, Samsone, Filištíni!“ načež následoval zvonivý smích, ještě dnes jako bych slyšel její hlas, ten zvonivý smích. Vyskočil jsem rovnýma nohama a kolíky na konci svých copů pobíjel Filištíny, tehda jsem pracoval výlučně hlavou.

Byly to pěkné časy a moc jsme si užívali. Nakonec jsme oba uvěřili tomu, že se nemůže nic stát, což byl hřích, velký hřích před Hospodinem, vždyť byla Filištinka a já názír, zasvěcenec boží. Zasvěcenec přichází hned po Božím poslu, nejvýš je Bůh, pod ním posel, pak zasvěcenec. Až pak přijdou obyčejní lidé. Když jsem Dalile řekl, že původ mé síly je ve vlasech a že kdyby mne ostříhali, ochabnu jak malé dítě, brala to jako součást hry, kterou jsme spolu hráli, nevěřte ani na vteřinu tomu, že mne chtěla opravdu vydat! Problém nebyl v tom, že to na mně vymámila, i když *mi* příležitostně vyčítala, že k ní nejsem upřímný, problém byl v tom, že jsem zapochyboval o samé podstatě zasvěcenec a že jsem sílu, kterou mi propůjčil Hospodin, začal považovat za svou sílu, za svou vlastní, imanentní sílu! Prosím vás, kdo by necítil, že mu v noci holí hlavu? Samozřejmě jsem to cítil, už když skřípaly nůžky (?) na prvním copu, jsem to cítil, protože jsem měl vlasy jako dráty, ale předstíral jsem, že spím, bylo to pro mne něco jako ruská (?) ruleta.

Dalila tenkrát opravdu a upřímně plakala. Kdo by neplakal, když jeho miláčkovi vypichují oči? Nic takového totiž nebylo sjednáno! Ach, Dalila, má ubohá, naivní Dalila. Ta už se nevdá! Věděl jsem, že mne jednoho dne nejspíš dostanou, a když ne zbraní, tak tedy lstí; jedem například. Ona ale myslela, že jsem nesmrtelný! Nejsem nesmrtelný, i když jsem si to chvílemi i já myslel. Teď jsem byl slepý, sláb a zubožený, avšak Dalilu jsem nepřestal milovat. Nikdy jsem ji nepřestal milovat a snil o ní v temnici, kde jsem musel s dvojitými bronzovými pouty na ruku chodit kolem mlýnských kamenů, v temnici jsem snil o všech jejích kdoulích a cedrech. Ale vlasy mi dorůstaly a cítil jsem, že se blíží má chvíle.

Jsem sytý života. Nijak netoužím prodlužovat, co se prodloužit nedá. Svůj život, který patří Hospodinu, své názírství, které jsem znesvětil pýchou. Ale chystal jsem se k činu a velmi se zaradoval, když jsem se dozvěděl, že mne chtějí vyvést na slunko boží k Dágonovým slavnostem, abych jim posloužil jako slepý lev k nevázaným hrám, k těm jejich prázdným hrátkám duté hlavy. Měli tehda už stadión s krytými tribunami, stánky s občerstvením a tak, protože to byl národ kulturní a zjemnělý, poučený mořeplavbou. Postavili mne ne zrovna uprostřed, nýbrž poněkud stranou, kde jsem měl vyčkat neradostného, pro ně však radostného příští. Jak se věci obracejí! Mládenec, který mne vedl, mi stačil sdělit, že se nacházíme blízko hlavního nosného sloupu. Řekl jsem si: Vzhůru, Samsone, teď nebo nikdy!

Předstíral jsem slabost a požádal ozbrojence, zda bych se nemohl opřít o sloup. Svolili s posměchem. Věděl jsem, že pokud uspěji, zůstanu pod troskami s nimi, nenáviděnými okupanty, ale nechtěl jsem prodlužovat svou trýzeň života bez očí. O Dalile jsem neměl žádné zprávy. Ostatně se mne bála! Chtěla by slepého chlapa, který ve vězení docela zešedivěl? Přistoupil bych vůbec na manželství ze soucitu? Byly to jen další hříšné myšlenky, ostatně kdo ví, jak je to aktuálně s jejími kdoulemi? Sebral jsem všechnu sílu a vzepřel se představám o tělesném blahu. Cítil jsem, že Hospodin je se mnou, že ve mně stoupá síla, jakou jsem dosud nepoznal, jakou jsem nikdy neměl, už vůbec nemluvě o možnosti ji investovat!

Nevím, máte-li představu, kolik lidí tam tehda bylo, jen na střeše tribun jich stálo tři tisíce! Bylo vyprodáno. Uvnitř se tísnilo určitě 10 tisíc, v každém případě tam byla všechna filišťinská knížata! Řekl jsem svému mládenci: „Utíkej, chlapče, k domu mého otce Manóacha a vypravuj všem, co se stalo!“ Když jsem napočítal do dvaceti, opřel jsem se o hlavní nosný sloup konstrukce. Řvali a padali se střech, těla zabíjela těla a Hospodin se radoval. Až na zemi bylo slyšet, jak Dagón skřípe zuby, nedivte se: přišel rázem o všechno! Kdo mu teď bude obětovat? Čím zažene hlad a žízeň? Protože tihle obětovaní Filišťáni patřili Hospodinu, jejich kosti, tuk, maso i krev! Zabil jsem jich jako slepý a jedním rázem víc než předtím za celý svůj aktivní život, ale v poslední chvíli, přiznávám, jsem myslel na Dalilu. Moc jsem si přál, aby na slavnostech nebyla. Pak jsem společně s okupanty zemřel pod troskami. Bratři vyprostili mé tělo a pochovali je v hrobce mého otce mezi Soreou a Eštaólem. Soudil jsem Izrael dvacet let a konec své kariéry završil parádním kouskem! Myslím, že to byl dobrý život.

Dvacátý třetí mansion: Míkajáš a kradené stříbro

Poslyšte, jakými cestami se ubírá zbožnost! Jak ten, který pojal čistý úmysl, byl potrestán, a ten, kdo loupil, došel dobrého. Pravdou je, že i na počátku mé vlastní zbožnosti stálo něco, k čemu se zrovna nehlásím, neboť stříbro, z něhož jsem nechal ulít své devocionálie, bylo kradené. Jsou tu sice jisté jemné rozdíly mezi krádeží a loupeží, ale to teď ponechme stranou. Danovci oloupili cizího, i když soukmenovce, kdežto já okradl vlastní matku.

Bylo to tisíc a jedno sto šekelů stříbra. Mají jen tak bez užitku ležet ve skrýši? Co kdyby je někdo ukradl. Vzal jsem je tedy k sobě. Když matka zjistila, co se stalo, vyřkla kletbu nad zločincem. Natrápil jsem se kvůli tomu dost. Jednak výčitkami svědomí, jednak proto, že jsem nemohl stříbro použít, abych se nevyzradil. Nakonec jsem se přiznal. Byla ráda. Jednak proto, že měla zpátky to stříbro, jednak proto, že jsem se polepšil. Ale neponechala mi stříbro k volnému užití, nýbrž uložila, abych z něj nechal udělat eřód, litou sochu a domácí bůžky.

To bylo nejen bohulibé, nýbrž i prozíravé. Neměli jsme tehda žádného krále a rovněž lévijci byli nedostatkové zboží; každý dělal, jak uměl, podle svého vědomí a svědomí. Byl jsem teď jediný, kdo měl k dispozici rodinnou svatyni, široko daleko to byla jediná svatyně vůbec, jaký div, že ke mně chodili z celého okolí? Tím jen rostla prestiž i příjmy domu. Provozem svatyně jsem pověřil nejstaršího syna, ale cítil jsem, že to tak nějak není v pořádku. Velmi jsem se proto zaradoval, když k nám na Efrajimské pohoří zavítal potulný lévijec.

Lévijce nenecháš stát u brány města. Pozveš ho do svého domu, protože nemá dědičný podíl uvnitř Izraele. Tak nějak to přece říká Mojžíš? Nabídl jsem mu službu v mé svatyni a on bez dlouhého rozmýšlení souhlasil. Nebyl drahý. Platil jsem mu ročně sto šekelů stříbra, ošacení a stravu. Velmi se mi tím ulevilo. Syn se teď mohl věnovat jiné práci a navíc jsem měl pravého, nefalšovaného kněze! Byl přímým potomkem Mojžíše, nebo to přinejmenším tvrdil. Viděl jsem, že Hospodin žehná mému domu a žil jsem spokojeně.

Ale to nemělo trvat. Jednou přišlo k mému obydlí pět mužů, usoudil jsem, že to jsou Danovci. Abych byl upřímný, moc se mi nelíbili. Byli hladoví, uprášení a sešli a vyptávali se příliš. Slyšel jsem už, že si tenhle kmen dosud hledá svůj dědičný díl, a jak jsem znal naše dřívější způsoby, byli to zvědové. Byl jsem proto velmi opatrný. Pozval jsem je do svého domu a poskytl jim nocleh. Neměl jsem v úmyslu ukazovat jim svatyni, ale Jónatan, můj lévijec, se prořekl. Byl velmi pyšný na svou funkci a nerad viděl, když ho někdo považoval za tuláka a příživníka.

Prořekl se, protože chtěl, a chtěl proto, aby se mohl pochlubit. Byl jsem pyšný na svou svatyni a vlastního kněze, to je pravda. Kdo by nebyl? Široko daleko nebyla podobná a rovněž užitek nesla, syn mohl pracovat a matka byla spokojená. Zasvítily jim oči, když viděli tolik drahého kovu pohromadě, dobře jsem si toho všiml, ale tvářili se, jako by stáli jen o požehnání Hospodina.

„Jděte v pokoji,“ řekl jim můj lévijec, „on bdí nad vaší budoucností!“ To neměl říkat. Když bdí, tak bdí, vysvětlili si to po svém.

Umím si živě představit, co navykládali, když se vrátili do Soreje a Eštaólu, o mém efódu a stříbře, i když jejich hlavním cílem byla Lajiš. To ví každý, kdo jen trochu zná historické prameny. Lajiš se jim velmi zalíbila, teď nemyslím konkrétně zvědy, líbila se všem Danovcům. V tom bylo její neštěstí. Bylo to město na dobré půdě, ale dost odříznuté od světa, nebyla naděje, že by mu někdo přispěchal na pomoc. Bude-li úder na Lajiš dostatečně rychlý a prudký, bude brzy po všem. Nikdo nebude volat o pomoc a už vůbec ne zjednávat spravedlnost mrtvým.

Danovců nebylo příliš, rozhodně ne tolik, co udává Mojžíš při druhém sčítání lidu (viz Numeri, 26/42). Pokud vím, jen nějakých šest set bojovníků to bylo, ale kde zůstali všichni zbývající (a že jich nebylo málo; viz tamtéž), to nevím já ani žádný jiný. Je to Hospodinovo tajemství. Když se ale u brány vašeho města zastaví tolik ozbrojenců, není vám zrovna do řeči, i když vás zrovna neberou šturmem. Těch pět, které jsem už měl čest znát, však vešlo do města a do mého domu.

Nic se nerozpakovali a vešli do svatyně. Než se Jónatan vzpamatoval, měli efód, domácí bůžky i litou sochu v pytlích. Když se jich zaraženě ptal, co to dělají, řekli mu: „Ať tě ani nenapadne křičet!“ Viděl jejich dýky a nekřičel. Pak dodali smířlivě: „Chceš-li však jít s námi, budeš naším otcem a knězem!“ Nechal se zlákat, duše hříšná, protože jeho tajným snem bylo stát se knězem celého kmene! Byl to kariérista a nehněvám se proto na něho. Nebo lépe řečeno hněvám, kdo by se nehněval na mém místě?

Vzbouřil jsem sousedy a běželi jsme společně za nimi. Dostihli jsme je za branou, ale tam jich bylo 600, takže sousedy rychle přešla horlivost. Ani mně nezbyvalo než apelovat na morálku Danovců, ale neměli žádnou. Když jde o Boha, jdou všechny ohledy stranou. Měli možnost získat Boha, a ke všemu stříbrného! Kdyby mi aspoň efód nechali, ale nenechali. Ještě se na mne obořili: „Ať už ani necekneš, jinak se na vás vrhnou rozhořčení muži a budeš smeten i se svým domem!“ Viděl jsem, že nic nezmožu a vrátil jsem se domů. Můj lévijec táhl v jejich čele na město Lajiš.

Pobili ten klidný a bezstarostný lid a město vypálili. Nebylo nikoho, kdo by mu pomohl. Město leželo daleko od Sidónu, ostatně nemělo žádnou smlouvu s nikým. Pak město opět vystavěli a osídlili. U všeho zdatně asistoval Jónatan, můj někdejší kněz, syn Geršóma, syna Mojžíšova. Ale nebylo mu dopráno užívat plodů mé práce do konce svých dnů. Také na Danovce trhlo a byli ze země vysídleni. Nevím, s čím počítal, trouba. Musel přece vědět, že na kradeném zboží spočívá prokletí? Všechno to stříbro patří mně a pevně věřím, že se ke mně vrátí. Zločin nemůže stát na počátku bohulibé cesty, to bys měl vědět, Jonatáne!

Vsuvka dvacátá prvá: Setkání s otcem

Hedvika usnula nad knihou, ale držela ji i pak natolik pevně, že jí nevyklouzla a nezapadla za hotelovou postel. Ze spánku ji vyburcovalo energické zaklepání na dveře, natolik současné (alespoň v odcházejícím spánku se to zdálo) se stisknutím kliky (ostatně jen logickou úvahou odlišitelným od prostého vrazení do dveří), že sotva stačila otevřít oči, nemluvě už vůbec o tom, že by se stačila posadit a upravit si vlasy. Muž, který vzápětí stál v rozražených dveřích, se jako temná silueta rýsoval proti přívalu světla z okna na chodbě. Vitráž, jež zdobila okno naproti jejímu pokoji, tlumila popolední slunce a tříštila je do barevných skvrn, které jako neposedné korálky blyskotaly kolem mužova zátylku. Ale jak šel pomalu blíž, aniž ovšem zavřel dveře za sebou, neptaje se v tuto chvíli, k čemu že slouží dveře a kdo snad zvenku nahlíží do otevřeného pokoje, temná silueta se vybarvovala a nabývala nezaměnitelných rysů, které se Hedvice naráz vtiskly do paměti natolik, až se jí chvílemi zmocňoval dojem, že zná toho člověka od narození.

Muž, který se několika pomalými kroky, tak kontrastujícími s energickým vkročením do pokoje, přiblížil k Hedvice na vztažení paže, byl as padesátiletý, vysoký a mohutného zevnějšku.

Byl oblečený civilně, jen kolárek pod sakem napovídal, že se nejedná o osobu světskou. Břicho, které se dralo z rozepnutého saka, muže nehyzdilo, nýbrž zvyšovalo naopak dojem mohutnosti a majestátu, kterým působil. Polodlouhé vlasy mu splývaly kol uší k ramenům a tvář vroubil vous, nikoli nepodobný vousu Mistra z Husince na Brožíkově obraze. Jeho tvář vyzařovala v danou chvíli stejné, ne-li větší utrpení nežli tvář českého mučedníka, postupně však, jako by ze sebe shazovala škrabošku vrásek, které se do ní snad vryly nárazem o dveře, jež dělily dceru a otce, se projasňovala jako podoba na fotografickém papíře, ponořivšího se do vývojky, až posléze spočinula v ustalovači prozření, které mu dávalo na vědomí, že se nemá čeho obávat. Byl to úsměv vlídný a široký, celý zakulacený vnitřním uvolněním, ale nikoli bezduchý, jaký charakterizuje animálního tvora, nýbrž úsměv, který jí kráčel vstříc, až stanul před mladou ženou, stále ještě sedící na posteli, a promluvil břítkým barytonem, avšak nesměle:

„Jsem otec Rebe. A vy budete...“

Dál se nedostal. Aniž povstala, řekla, jak nejsrdečněji uměla:

„Hedvika Rebová. Vy nejspíš budete...“

Muž se už nedokázal ovládat. Uchopil ji za obě dlaně a pozvedl k sobě. V očích mu hrály slzy.

„Hedviko! Dítě moje!“

Nevěděla, jak ho má oslovit. Otče? To znělo cize. Tatínku? Na to bylo příliš brzy! Ostatně, bude to později jiné? Nakonec mu řekla „táto“. To působilo dojmem natolik bezprostředním a svěžím, že se oba, svírajíce jeden druhého v náručí, upřímně rozeštkali, aniž dbali otevřených dveří. Hedvika zaznamenala koutkem usmleného oka, že do pokoje někdo nahlíží, byla i schopná identifikovat, že to byla žena s výrazně asymetrickým mikádem, které na pozadí barevné vitráže vypadalo zrzavější, než zřejmě bylo, ale nedbala toho. Což něco tají? Tají něco její otec? Všechno, všechno bylo v tuhle chvíli nedůležité! Otcova verva, něha i nedbalost jen zvyšovala mohutný účinek této chvíle. On, osoba duchovní, muž modliteb a celibátu, se veřejně hlásí k svému dítěti, o němž přece nebylo zřejmé, s jakými úmysly přijelo, proč že se tu vlastně ubytovalo a co v příští chvíli vysloví a podnikne. Což to nemohla být třeba i kletba a pomsta opuštěné dcery? I kdyby nebyla přijela s úmysly zrovna přátelskými, tohle uvítání bylo odzbrojující! Milujte své nepřátele, řekl Ježíš. V tu chvíli se byla jista, že otec necítí k matce ani tu nejmenší nenávisť. Ani ona k němu nic podobného necítila. Až se vrátí domů, bude matku nejvíc ze všeho dráždit svým vyrovnaným, vlídným tónem. Nezvratný závěr dcery, že na svatbě bude bývalý manžel, matce naproti tomu tolik nevadila; nepřijde totiž ani na promoce! Nečekali jsme to snad? To jsme čekali. Ale je to stále ještě daleko před námi. Až matka pozná, že dceru nerozhodí svými podrážděnými glosami, odhalujícími nezvratně historickou pravdu a míru otcovy zpronevěry, vzkřikne kysele:

„Tenhle povznesený tón, ten mě na něm vždycky sral nejvíc!“

Jak mohl – on, inženýr ekonomie? Kdyby ji byl opustil pro ženskou, ještě by to pochopila! Ale pro církev? A katolickou k tomu? Což nemohl volit evangelickou církev, a bez celibátu? Nepřipouštěla si, že by i jako husita žádal o rozvod, neměla ani tušení o míře vnitřního odcizení, které nad ranními šálky kávy a včerejšími novinami dosáhlo takových rozměrů, že už se neshodli ani na té kávě! Bývala podrážděná a on povznesený. Ona křičela, manžel mlčel. Až jednou vybuchne, bude pozdě na opravnou zkoušku. Uprchne od ní natolik skandálním způsobem, že to všem vyrazí dech. Přes Jugoslávii do Říma, do semináře! S rozvodem ani s výživným na děti si nedělal starosti; spoléhal na to, že se všechno později nějak dorovná. Dorovnálo, i když to byly směšné peníze. Ale rána v srdci, v jejím srdci, se nedorovnála. Cítila pod každou vzpomínkou na bývalého manžela její hrbolaty okraj, zastrupený, ale nezacelený, z něhož se jí při pouhém slovu „otec“ vyřinula krev do hlavy a hrozila ztrátou vědomí. Ne, to není otec! Nikdy nebyl otec! Což takhle se chová otec? Kdyby na něho vzpomínala, snad by se dostavilo kýžené vyrovnání s minulostí, ale právě to ona nedělala a dělat nechtěla. Celé ty roky se vlastně připravovala na pomstu, a když nadešla ta chvíle, když odplata byla na dosah, stane se tohle?! A kdo může za všechno? Vlastní dítě! Což nebyly její děti, s nimiž se ocitla v chudobě natolik, nakolik jen

chudobu toleroval socialistický režim československého státu, nejvlastnějším důvodem její nenávisti? Bez finanční pomoci rodičů by vůbec neobstála! A ten hajzl se prochází po Římě a chlastá z čutory mešní? Ne! Stokrát a milionkrát ne!! Tohle jsi mi neměla dělat, dceruško. Kde je spravedlnost? Není právě tohle důkaz, že Bůh neexistuje, že nemůže existovat? Protože kdyby existoval, zabil by toho chlapa před oltářem!

Kdyby matka tušila, kolik něhy, léta potlačované, vytrysklo do tohoto vztahu, trpěla by ještě víc. Její verze pravdy říkala, že otec dceru obloučil. Kdyby řekla „okouzlit“, byla by pravdě blíže! Jeho kouzlo bylo totiž nesporné a potvrzovali je všichni, věřící i nevěřící, ženy i mužové. Rekvizitář Karel například se vlivem otce Rebeho ocitne na pokraji náboženské konverze, ale až ji odmítne (ne že by mu páter nabízel pokřtění, sám za sebe a pro sebe ji odmítl), nedojde v danou chvíli ani nikdy v budoucnosti k závěru, že byl obloučen, ačkoli věděl, že osobní Rebeho vliv byl zásadním činitelem, vedle něhož byly ostatní důvody vedlejší. Hedvika zírala zaslzeným levým okem přes otcovo rameno k otevřeným dveřím a slyšela, jak nějaký hlas, patrně vycházející z asymetrického nazrzlého mikáda, říká:

„Pane řediteli, čekají na vás! Dnes má být to oznámení!“

„Ať jsou k čertu i s Filipíncem!“

„Ale ten tam není! Měl tam být?“

Aniž se k mikádu otočil čelem, dál svíraje dceru jako nenadále nabytý poklad, o který se strachuje natolik, že ho nechce ani na okamžik pustit z rukou, odvětil:

„Nevidíte, že teď mám důležitější práci?“

Mikádo pravilo lehce podrážděným tónem:

„To vidím.“

Poté zmizelo, aniž za sebou zavřelo dveře. Otec nepovažoval za důležité cokoli vysvětlovat a dcera se neptala. Kdyby se ostatně kdokoli otázal, co má s tímhle vším společného Filipínek, zíral by naň nejspíš nechápavě. Byl zcela zavalený svým nenadálým štěstím. Že by mu dcera přijela něco vyčítat nebo spočítat konečný účet, ho v danou chvíli ani ve snu nenapadlo. Natolik byl sebevědomý, že si nepřipouštěl špatné zprávy. Teď ani kdykoli předtím. I tu jedinou, která byla zlá, tragicky zlá, viděl optimisticky, protože ho přiblíží až k samému Hospodinu, na Něhož bude patřit v nekonečném jásetu Ducha! Ale dcera mu neporozuměla, když si povzdchl:

„Škoda, že je tak pozdě!“

„Není pozdě, tatínku! Nikdy není pozdě.“

„Máš pravdu. Nikdy není pozdě.“

„Přijela jsem, abych tě pozvala na promoci...“

„Opravdu? Skvěle! Jakou školu jsi vystudovala?“

„A na svatbu.“

„No tohle! Kdybych byl tohle dnes ráno jen tušil...“

„Nevadí ti, že jsem se u tebe ubytovala?“

„Jestli dobře znám tvou matku, máš vysokou ekonomickou.“

„Přesně!“

„A co dál po promociích? Máš už nějakou práci?“

„Zatím ne. S inženýry ekonomie se dneska dláždí ulice.“

„Budeš dělat u mne!“

„Prosím tě! A co bych dělala?“

„Manažerku kláštera, chci říci hotelu.“

To přeřeknutí bylo úmyslné a šlo na vrub dobrému rozmaru. Byla mu za ten odlehčený tón vděčná. Představa, že bude druhou nejvyšší postavenou osobou v tomhle krásném objektu, že se tu bude denně procházet po vší té kráse arkádovaných chodeb a polychromovaných dekorací, ve vznešeném tichu zlacených Kristů, přerušovaném jen tu a tam ztišenými hlasy ubytovaných hostů, byla ovšem lákavá! Kdyby to šlo tak lehce, jak otec říká!

„Auto máš?“

„Mám.“
„Tak v čem je problém?“
„Přece máš – nějakého manažera?“
„Nemám.“
„No tak vidíš!“
„Co vidím? Zřídím to místo!“
„Jenom kvůli mně?!“
„Ale vůbec ne! Je toho na mě moc, Hedviko...“

Ještě se nevzpamatovala z překvapení, že hovoří s otcem, a už má práci? Neuvěřitelné! Dějí se to ale věci. Svět není tak nespravedlivý, jak tvrdí *někteří*... Však víme kteří! Naštěstí z minulosti vlastní rodiny chápala tak málo, že v ní nevznikla žádná hořkost, které naopak nebyl ušetřen bratr. Ach, ten morous! Věčně rozhněvaný, ublížený karatel! Vykonával své domácí řemeslo svědomitě, vykonával je za matku, která zpovzdálí s úsměvem sledovala, že je v myšlenkách na spravedlnost vždy o krok před ní. Kdyby Hedvika znala pravý význam otcovy věty, že je *pozdě*, kdyby jen vzdáleně tušila... Je dobře, že netušila! Je dobře, že nevěděla, jak snadný je postup z funkce manažera na post ředitele. Je dobře, že to neví! Naše Hedvika, naše milá malá Hedvika, která v životě nikomu neublížila.

Dvacátý čtvrtý mansion: Pinchasův turban

Jsem synem Eleazara a vnukem Áronovým. Neříkám to, abych se vychloubal, nýbrž proto, že taková věc zavazuje. Můj turban vyrobil Oholáb, pouštní umělec, podle návodu samotného Mojžíše! Můj náprsník je čtvercový, kol dokola osázený drahými kameny. Kameny jsou ve čtyřech řadách. V první jsou rubín, topas a smaragd, v druhé malachit, safír a jaspis, ve třetí opál, achát a ametyst a ve čtvrté chrysolit, karneol a onyx. Je to náprsník Božích rozhodnutí a nosím v něm posvátné losy urím a tumím.

Můj děd viděl na Sínaji Hospodinovy nohy. Ale i Nádab a Abihú je viděli, a k čemu jim to bylo? Že je někdo Lévijec, neznamená samo o sobě nic! Tehda nás tábořilo před vchodem do svatostánku 22 000 a kdokoli z toho množství měl právo zabít každého nepovolaného, jenž by se chtěl k svatyni přiblížit, ale to neznamená, že byli vyvolení, o jejich potomcích ani nemluvě. Měli úkol střežit svatyni, nic víc! Střežit svatyni znamená totéž jako dbát na předpisy. Lévijec musí dbát na předpisy, jinak mu jeho vznešená krev není k ničemu.

Můj děd Áron prováděl vůbec první oběť Hospodinu. Od Hospodina vyšel oheň a pozřel maso na oltáři. Lid zajásal a padl na tvář, protože s ohněm nejsou žerty. Izraelci tedy měli od první chvíle dost jasnou představu o tom, jaké riziko představuje služba Hospodinu, vždyť když na to přijde, pozře člověka jako jehně! O tom by mohli vyprávět ti nešťastníci Nádab s Abihúem, a nejen oni. Byli usmrceni za to, že přinesli na Hospodinův oltář cizí oheň, což by se mohlo z pohledu dnešního člověka jevit jako brkotina. Ale Eleazar, můj otec, i strýc Ítamar dobře věděli, proč se pečlivě omývají popelem z krávy; hřích spočíval na všech a zbavit se ho mohli jen přesným dodržováním předpisů.

Důvodem, proč dva otcovi bratři museli zemřít, bylo modlářství. Chápete to? Modlářství! Uvědomte si dobře, že vysvěcený Áronovec není žádný Míka nebo potulný Lévi! A kaditelnice byly pomazané, prosím, jen oheň byl jaksi cizí, oheň nebyl, odkud měl být. Já vím, co mi řeknete. Proč oheň nestrávil Míkajáše? To řeknete. Proč nesežehl Danovce i s potulným Lévim a jeho litou sochou? To řeknete, a já nebudu vědět, co bych odpověděl. Na takovou otázku může odpovědět jen Hospodin, a ten si, jak známo, dává načas se svými odpověďmi. Ale jedno vím jistě: to, že Áron viděl Boží nohy, ještě neznamená, že je může kdejaký umělec *napodobovat* v kovu! Předpis výslovně říká: neučiníš si rytiny ničeho, co je na nebi a na zemi! Argument, že nohy, které viděl Áron, nebyly ani na nebi, ani na zemi, neobstojí. Je to jen sofistika.

Proti tomu, co se děje dnes, to byly samé maličkosti. Něco vám povím: když nezasahuje Hospodin, musíme zasáhnout my, lidé! Od čeho by jinak byli na světě soudcové? Od čeho, ptám se vás, všichni ti stateční lidé, jejichž jmen je plná Kniha soudců? Člověk soudí člověka ve jménu Boha. Nesoudí-li ve jménu Boha, jsou jeho soudy k ničemu! Náš lid je tvrdošijný: nelíbí se mu jařmo Hospodinovo, utíká se k Baalům a Aštoretám, Dágonům, Kemóšům. K efódům, sochám a domácím bůžkům! Jeho touha vidět boha, pokud možno celého, je přímo úměrná touze nevidět živý oheň. To bych pochopil. Ani já zrovna netoužím být sežehnutý plamenem, ale že by tomu mohlo odpomoci nedodržování příkazů, je prostě absurdní! Když Bůh nezapálí Sodomu, musí ji zapálit člověk.

Poslechněte, co vám povím. Nebude to podobenství, nýbrž skutečný příběh. Skutečný příběh, jak se opravdu udál, a já v něm hraji jistou roli; to proto, že jsem stál v pravý čas na správném místě! Správné místo je u Schrány smlouvy; tam jsem stál. Schrána je za oponou svatyně a mimo tento prostor, skrytý očím všech, není pravdy! Schrána je z akáciového dřeva, se zlatými kruhy a zlatou obrubou. Rovněž cherubové na víku jsou z čistého zlata, cherubové s křídly vzepjatými k nebi a pohledy sklopenými přesně k tomu místu, odkud se mnou mluví Hospodin! A víte, co řekl Hospodin? Celopal! To řekl Hospodin. Každý ví, co to znamená, i když není zrovna lévijec a nejde o Sodomu.

Byl jednou jeden lévijec. Nevím, jaké bylo jeho jméno, ani prameny je neuvádějí. Byl to lévijec, spokojme se s tím! Žil jako host v odlehlých končinách Efrajimského pohoří a nežil v nadbytku, i když zrovna netřel bídu s nouzí. To, co měl a co si vydělal, mu nestačilo k založení rodiny, a protože nechtěl žít bez ženy, pořídil si ženinu. Lévijec a konkubína! Co z toho mohlo vzejít dobrého? Hřích plodí hřích, a tak nikoho neudivilo, že mu byla nevěrná. Spáchala smilstvo, jak se říká, ale on, místo aby ji nechal ukamenovat, ji vrátil jejímu otci. Nejbližší soud byl hrozně daleko, a potom: koho zajímala nějaká ženina? Takhle to bylo jednodušší.

Po nějakém čase se mu zastesklo po ženě, a protože nesehnal žádnou jinou, vrátil se do Betléma pro svou konkubínu. Dělal si naděje, že se třeba poučila, a sám k ní necítil žádnou zášť, i když ji zrovna nemiloval. Ale život bez ženy je těžký u stolu i na loži a on se rozhodl řešit svou situaci tím nejjednodušším způsobem. Dívčin otec mu šel radostně vstříc a ani dcera nebyla proti obnově soužití, takže spolu strávili v družnosti tři dny, a pak ještě čtvrtý a pátý, protože jim bylo dobře a neměli v ničem nedostatek. Teprve pátého dne k večeru se po všech stránkách nasycený Lévijec zvedl k odchodu.

Dorazili toho dne na svých oslech až do Jebúsu. Naši tomu městu říkají Jeruzalém, ale tehda nám ještě nepatřilo, ostatně ani později nám nebude patřit celé. Ale to nic! Byl čas vyhledat si nocleh, avšak lévijec, který se obával Jebúsejců, pokračoval v cestě až do benjamínské Gibeje. Dělal si naděje, že mezi soukmenovci bude bezpečněji, neměl totiž nejmenší chuť hrát si na Izáka a tvrdit, že jeho konkubína je jeho sestra, v Gibeji ho ale nikdo nechtěl vzít na nocleh. Už to samo o sobě bylo podivné, vždyť byl Žid a Lévi k tomu, pak ale přišel na náměstí nějaký stařec a ten se ho ujal.

Byl patrně ze staré školy. Odmítl Léviho obrok, seno i večeři, neboť to všechno vezli s sebou v cestovních vacích, a uhostil je a uložil ve svém domě. Lévijci však neměl ujít starostlivý tón, s nímž se ho ujímal: hlavně prý ať nestojí na veřejném prostranství (jako by tím mohl přijít k nějaké úhoně) a rozhlížel se ustaraně kolem sebe. Lévijec však sháněl nocleh, a tak jeho přítomnost ve městě nezůstala utajena, ani to, ke komu se uchýlil na noc se svou ženou a svými osly. Starý muž dobře věděl, co je příčinou jeho starostí.

Gibejští muži byli vyhlášení ničemníci, jako by ani Mojžíšovi potomci nebyli, ale o tom se k našemu Lévimu do horských samot nic nedoneslo. Kdyby se doneslo, zůstal by raději mezi Jebúsejci. Ale nedoneslo se a on přenocoval v Gibeji, dřív ale, než se uložili ke spánku, ozvalo se bušení na dveře a opilé hlasy požadovaly, aby majitel domu vyvedl svého hosta ven přede dveře. Ten nevěděl, která bije, myslil si, house důvěřivé, že se s ním chtějí poznat, vždyť říkali: vyved' ho,

ať ho *poznáme*? Kdo ale četl Bibli, ví až příliš dobře, že nejde o duchovní poznání: právě naopak, právě naopak! Tak daleko to došlo s Benjamínci v Gibeji, té Sodomě vyvoleného národa!

Ještě když hostitel spínal ruce a nabízel jim náhradu, nevěděl náš Lévi tomu, co se děje přede dveřmi, počátek ani konec. Ale starý muž řekl: „Bratři moji! Nedopustíte se přece něčeho *tak* ohavného? Tady je má dcerka, ještě panna, a hostova ženina! Hned vám obě vyvedu. Můžete je zneužít a nakládat s nimi, jak se vám zlíbí, ale vůči tomuto muži nesmíte spáchat takovou hanebnost!“ V tu chvíli Lévimu všechno došlo. Popadl svou paničku, bleskem ji vystrčil přede dveře a spustil závoru. Pak stál za dveřmi a naslouchal. Venku propukl jásot, ale ten se pozvolna vzdaloval; košile byla těm rujníkům zřejmě bližší než kabát, kterým měl být náš lévijec.

Ptáte se možná, zda ten lévijec jednal správně. Na to vám odpovím: ano, jednal správně! Předně je žena méně než muž, a tohle ani nebyla žena, nýbrž ženina, konkubína. Byla jeho majetkem a mohl s ní dělat, cokoli se mu zlíbí, vždyť jestli ji nedal ukamenovat, byla to jeho chyba, jeho, majitelova chyba! A potom, uchránil tím dcerku hostitele, která byla ještě pannou. Panna je víc než žena, která poznala muže, o konkubínách nemluvě, chránil tím tedy i svého hostitele a jeho dům! Nevěrná družka nestála za to, aby se kvůli ní obětoval on ani kdo jiný, o nezletilých dívkách tu ani neuvažujeme.

Obcovali s ní celou noc až do rána. Za ranního rozbřesku se žena dovlekla zpět a zhroutila se u dveří domu, kde byl hostem její pán. Zůstala tam ležet až do plného světla. Ráno její pán vstal a otevřel dveře, aby se vydal na cestu, a co nevidí? Jeho žena leží přede dveřmi a rukama svírá práh domu! Řekl jí: „Vstaň a půjdeme!“ Neboť neměl vůči ní hořkost. Žena však neodpovídala. Naložil ji tedy na osla a vydal se k domovu. Řekl si, že tohle těm lidem nedaruje. A protože Hospodin nezasáhl, rozhoupal se sám k činu. Tak to má být, tak to má být.

Byl to čin strašlivý jako sama noc, jako noc sodomská a sám hněv Hospodinův. Hned jak se vrátil, vzal velký nůž, jakým se kuchají ovce, uchopil ženinu a rozsekal ji i s kostmi na dvanáct dílů. Proč zrovna 12, ptáte se. Ale tolik je přece kmenů Izraele! Jednal tedy s rozmyslem, protože chtěl Izraele vyburcovat. Víte, co to znamená? Byl soudce! Byl soudcem svého lidu, i když se jeho jméno nezachovalo. Poslal každému kmeni balík s jedním kusem ženiny i se zpáteční adresou; na Benjamínce vyšlo ohanbí. Kdyby si místo ženiny podali jeho, co by asi poslal do Gibey?

Během krátké doby byl náš lévijec předvolán na sněm do Mispy. Ano, byl jsem tam také, samozřejmě, i se Schránou smlouvy, která se vždy významným způsobem podílela na věcech veřejných! Neúčast se tvrdě trestala, o tom ještě bude řeč. Byla to veliká akce, kterou spustil náš lévijec se svými dvanácti balíčky, o tom, co bylo v tom lévijském, který přišel samozřejmě na mé jméno, se raději nebudu šířit, ale byla to hlava! Strašlivé. Na sněm přišlo 400 tisíc mužů, všichni v plné polní, však cesty nebyly vždy bezpečné. Z Benjamínovců žádný. To, co vypovídal předvolaný lévijec, otráslo všemi do hloubi duše. Představa, že nechybělo příliš a dostali jsme místo kusů mrtvé ženiny naporcované tělo lévijce (sic!), zvedla všechny ze sedadel. Řvali jak pomnutí a měl jsem co dělat, abych je utišil a slyšel vůbec hlas Hospodinův.

Vojenské tažení proti Gibeji bylo odhlasováno jednomyslně. Schylovalo se k občanské válce, ale co dělat? Hospodin nezasahoval a otálet jsme nemohli, aby nepadl trest na nás na všechny, na všech dvanáct kmenů Izraele! Nechtělo se totiž ani věřit, že by našinec byl schopný takových věcí? Ale Hospodin byl náš vzor! Což nezasahoval usilovně proti vlastnímu lidu všude, kde to bylo třeba? Vždyť kolik se nás vrátilo z pouště, kde nás honil z místa na místo 40 let? Bylo to sice víc než čtyřicet, ale to je teď tak nějak jedno. Hospodin zapovídá transvestitismus, což je případ, kdy žena na sebe vezme mužské šaty nebo naopak, tedy muž ženské (viz Pátá Mojžíšova, 22/5), ať už jde o rituál nebo legraci, protože takový rituál a takovou legraci si Hospodin hnuší (viz tamtéž)! Hospodin, abych tak řekl, nemá rád legrácky.

Tady rozhodně nešlo o legrácky. Šlo o praktikovanou sodomii a znásilnění, a na to byl trest smrti. Vytáhli jsme proti Benjamíncům jako jeden muž, všech čtyři sta tisíc. Jak dlouho se už vůbec věnují podobným zábavám? Lze jenom doufat, že mezi zbývajícími kmeny tak nečiní žádný, i když vyloučit v dnešní době nic nemůžete. Pak by ovšem Hospodin našemu tažení těžko poželal, ani

pomyslet na něco takového se nechce! Vyslali jsme posly ke všem benjamínským čeledím, aby vydali ty gibejské ničemy spravedlivému soudu. Kamení bylo všude kolem dost, a kdyby nebyli tvrdohlaví, mohla se věc vyřešit jedním rázem a beze zbytečného krveprolití! Měli však patrně všichni máslo na hlavě, a tak se urychleně stáhli do Gibey k její obraně.

Přišlo 26 000 bojovníků, samotných Gibejců bylo sedm set. $26 \text{ tisíc} + 700 = 26 \text{ 700}$ bojovníků, to byla početní výhoda pro nás, kterých stálo kol Gibey v tom bratrovražedném, avšak nutném konfliktu 400 tisíc. Co nás ale zneklidňovalo, že mezi nimi bylo rovných 700 leváků, teď nemyslím těch zmiňovaných sedm set Gibejců, nýbrž v celém tom množství Benjamínců bylo 700 leváků, kteří vrhali kameny prakem, jen to svištělo, na libovolnou vzdálenost s úctyhodnou přesností, vždycky vyskočili z řady, zatočili prakem a hvízd!, už někdo ležel s rozbitou hlavou a nezvedal se. No, ale vyrovnat se s tím nějak musíme, vždyť Hospodin je na naší straně.

Moje obavy byly opodstatněné. Benjamínovci nejsou žádná mýdla, i když mýdlo dosud neznáme, ale tím spíš. Jsou to tuzí bojovníci a vypadli proti nám v plné síle z městských bran, a vypadnuvše, způsobili nám velké ztráty. Dvaadvacet tisíc mužů nás to stálo, což není zanedbatelný počet, uvážíme-li, kolik jich bylo! Člověk by je byl málem obdivoval, jací jsou mezi námi (nimi) bojovníci, ale oni nejsou mezi námi, jsou proti nám v urputném hříchu, jehož se nehodlají zříci, ohavové. Ptal jsem se Hospodina: „Máme znovu podstoupit boj se syny svého bratra Benjamína?“ Hospodin odpověděl. „Táhněte proti němu!“ Tentokrát zůstalo na poli ležet 18 000, všechno naši, Benjamínek žádný! No, sem tam nějaký přece jen ležel, ale to bylo celkem zanedbatelné množství.

Seběhli se a vyčítali mi: „Což ti Hospodin neřekl, abychom táhli? Proč vydal naše bratry prakům Benjamínců?“ Nezemřeli sice všichni prakem, ale mnozí ano, nechal jsem je při tom a odvětil: „Hospodin řekl: táhněte proti němu! Hospodin neřekl: vydám vám je! Hospodin říká, co chce. Co Hospodin říká, to udělá! Co chce, to uděláte vy! Chce-li vás vydat prakům sodomitů, vydá vás *jim*. Proto skrýváte-li něco, bratři, navěky se toho zřekněte a slibte Hospodinu, že nikdy nebudete hřešit proti předpisům, které diktoval Hospodin Mojžíšovi na Sínaji! Uvědomte si, že zvláště transvestitismus a přečiny z něj plynoucí jsou ohavné, ohavné, ohavné! Nechci vám sahat do svědomí, suď každý sebe sám! Teď se jdu zeptat Hospodina a vy se zatím připravte!“ Hospodin tentokrát výslovně řekl, že nám je vydá.

Zároveň stanovil taktiku. Nebylo to poprvé, co jsme se dali na útěk, abychom nepřítele zmátli a odlákali co nejdál od opevněného města, učinili jsme tak i tentokrát. Benjamínci na to samozřejmě pod dojmem těch dvou dílčích vítězství skočili, na vlastní samolibost vždycky každý naletí! Nepřipadá vám to divné? Mně ne, protože to tak zařizuje Hospodin! Když Hospodin chce, nechají se odlákat, když nechce, nenechají se. Benjamínci se nechali odlákat, důkaz, že Hospodin je s námi! Důkaz, že moje očistná akce zabrala, ale to bych sem teď nerad zatahoval. Našich padlo asi 30, nutná daň stanovené taktice; ne všichni totiž běhali dost rychle. Když už naši byli dost daleko od města a Gibejci se chystali načít čtvrtou desítku, spatřili dým, který stoupal z Gibeye. Vyrázili jásot a postavili se k Benjamíncům čelem.

Padlo jich tam tehda 25 100, což jsou bezmála všichni; naše ztráty se zastavily na těch 30ti. Deset tisíc vybraných bojovníků vpadlo do Gibey, ostatní řádili na polích. Celé město jsme vybili ostřím meče a obrátili je v plamen a dým Hospodinu jako celopal. Takhle to vypadá náramně jednoduše, ale jednoduché to vůbec nebylo. Sledoval jsem celou akci z návrší od Schrány smlouvy a vím, o čem mluvím! Obklíčili jsme Benjamína, ale stačili jsme pobít jen 18 tisíc. Někteří prorazili obklíčení a dali se na útěk, z nich jsme ještě napaběrkovali nějakých 5 tisíc, plus minus. Z nich jsme pobili 2 000. No, ale celkový počet padlých se vyšplhal na zmiňované číslo, totiž dvacet pět tisíc jedno sto bojovníků, protože někteří přece jen zůstali uvnitř města. Hospodin připravil Benjamíncům zdrcující porážku.

Od toho celkového počtu si ale odečtete 600 mužů, které Hospodin nechal uprchnout. Utekli do pouště a opevnili se na Rimónu, což je skalisko, kde zůstali čtyři měsíce, ne snad proto, že bychom je nedokázali sundat, nýbrž proto, že je Izraelci litovali. Ono to není jen tak, přijít naráz o celý kmen, něco takového by si netroufl ani Mojžíš! Ani Jozue a Hospodin sám, i když k tomu

neměl daleko, ale to on vždycky jen tak říkal. Když jsem viděl, že jsou naměkko, už jsem se nedotazoval a nechal je jednat. Nevím, komu by se líbilo, kdyby izraelských kmenů bylo 11, takové světské číslo! Ani Hospodinu by se to nelíbilo, na což se nemusím dotazovat, to ví každý i bez Něho.

Izraelští mužové tenkrát v Mispě přísahali: „Nikdo z nás nedá svou dceru za ženu žádnému Benjamínci!“ I to jim zakrátko připadlo příliš, protože co z toho, že je nedovybili, když vymřou na skále Rimónu bez žen? Dostali tedy amnestii. Samozřejmě museli veřejně odsoudit počínání Gibejců, kterým proti úradku Hospodina napomáhali setrvat v hříchu, což ochotně učinili. Nezbyvalo jim totiž nic jiného. Nastal ale další problém: jak opatřit přeživším Benjamíncům ženy, když žádný z nás jim podle přísahy platné před Hospodinem nesmí dát dceru? Naštěstí se z Jábeše nikdo nedostavil na sněm, což se ukázalo jako řešení, ne sice ideální, ale přece jen řešení. Protože nedostavit se na sněm bylo jen o něco málo lepší než sodomie.

Proti Jábeši, což je město v Gileádu, vytáhlo 12 000 elitních vojáků. Netrvalo dlouho a úkol, totiž aby vyhubili jeho obyvatele jako klaté, byl splněn. Řekli jim: „Jděte pobít obyvatele Jábeše ostřím meče, muže, ženy i děti. Toto je úkol, který máte splnit: vyhubíte jako klaté všechny mužského pohlaví i každou ženu, která poznala muže a obcovala s ním. Dívky, které neobcovaly, necháte žít a přivedete je do tábora v Šílu jako nevěsty pro Benjamína.“ Ale přivedených do Šílu bylo panen jenom 400, které neobcovaly s mužem. Co teď s tím?

Naštěstí i s tím si rokující věděli rady. Řekli totiž Benjamíncům, což bylo obzvlášť chytré: „Hle, rok co rok bývá v Šílu Hospodinova slavnost, při které vycházejí šilóské dcery v průvodu do vinic k tanečním rejům! Skryjte se ve vinicích, a až uvidíte, že šilóské ženy vycházejí v průvodu do vinic k tanečním rejům, vyrazte z vinic a uchvaťte zbývající nutný počet dcer, jež se stanou manželkami zbylých Benjamínců, na které nezbyly ženy z Jábeše!“ Což bylo chytré, protože když jim namítli: „Ale oni nám je nesmějí dát!“ zasmál se sněm jako jeden muž a radostně zavyl: „Však vám je taky nedají!“ Což byla pravda. Tak byl Benjamínův kmen zachován v Izraeli.

Dvacátá druhá vsuvka: Překvapivý závěr školení středověkých divadelníků

Žvanistach stál před promítacím plátnem s NTB v podpaží, když *tu* vstřčila hlavu do dveří misijní pracovnice. Co řekla, nepotěšilo nikoho, ale všichni *byli* rádi. Mysleli totiž (například Karel, sahající do kapsy pro cigarety), že tím dnešní sezení končí. Jak tragicky se mýlili! Misijní pracovnice řekla:

„Pan doktor nemůže přijít! Má nějaké *důležité* jednání.“

Důraz na slovu „*důležité*“ a ironický výraz v koutcích úst, který přitom nedokázala potlačit, *to* obojí naznačovalo dosti zřetelně, že jednání „pana doktora“ („doktor“ mu říkala pouze misijní pracovnice; pro všechny ostatní byl „[pan] ředitel“ nebo prostě „[otec, pan] Rebe“) *vůbec* nepovažuje za „*důležité*“, ba právě naopak! To si většina přítomných, orientovaných až příliš světsky, a tudíž i povrchních a lehkomyšlných, vysvětlila jednoznačně a podle rčení „každý Rom hádá podle vlastní planety“. A opět, jako už *tak* častokrát, jsme se mýlili! Vzrušení zesílilo a účastníci zasedání se v odlehčené náladě začali zvedat k odchodu. Karel už vyklepal vzdorovitou cigaretu z krabičky a hodlal ji zasunout mezi rty, když *tu* Žvanistach po krátké konzultaci s misijní pracovnicí vzkřikl:

„Ještě moment, prosím vás! Neodcházejte, přijde to prohlášení!“

Auditorium, dnes, jak už řečeno, neobvykle početné, zpozornělo. Ruch pozvolna poklesal k hladině bezhlučnosti, alespoň u většiny přítomných, o nichž víme, že přišli právě kvůli prohlášení. Neboť právě na dnešní školení (připomeňme si) bylo ohlášeno „prohlášení“ pátera Rebeho, *mecenáše* středověkého divadla, a to údajně prohlášení *zá-sad-ní!* Jen jeden člověk v auditoriu věděl, čeho se vlastně týká, a tím byl Stach. Ten se právě chystal promluvit. Předdeslali jsme už o něm, že *svou* roli nezvládl, takže došlo k neshodám a v důsledku dokonce k rozkolům.

Otázka, zda by k nim nedošlo i v případě, že by hovořil *doctor theologiae* Rebe, však zůstává otevřená. S časovým odstupem jsem stále pevněji přesvědčený, že i nejlepší teolog by v tomhle případě spadl do černé díry, která si říká „evropská kultura“ a která je postavena na rozporech. Jejich esencí je právě teologie, aspirující na to, aby se (v souladu s požadavkem papeže Benedikta) stala exaktní vědou o neexaktních jevech. Doktor Rebe byl zjevně přesvědčený, že nemyslí mozkiem, leč nehmotnou substancí, které se pro názornost říká svatý Duch. Nic z toho mne nepřekvapuje. Že však budou ateisté podporovat záměr otce Rebeho a věřící se naopak ve své většině postaví proti němu, to bych po pravdě ani dnes, po tolika letech, nečekal! Ostatně ani ateisté nebyli jednotní. Zdá se, že dělicí čára probíhala napříč oběma světonázorovými tábory, přičemž lehce konvergovala ke generačnímu rozhraní. Zjednodušeně řečeno, čím byli účastníci zasedání mladší, tím spíš se vyjadřovali pro, a čím byli starší, tím spíš se vyjadřovali proti. O věci se ovšem nehlasovalo. Držel ji pevně v rukou poslední feudál Čech a Moravy, mecenáš středověkého divadla.

Čtenáře, kteří navštěvovali *Mensa gymnasium* pro děti s IQ > 130 Richterovy stupnice, pravděpodobně už napadlo, že celá věc nějakým způsobem souvisí s tajemným Filipíncem. Museli být ovšem pozorní, aby nepřeslechli, co bylo řečeno v předchozí vsuvce č. 21, totiž že Filipínek na shromáždění není. Tuto novinku nám (či spíše otci Rebemu + něžnému stvoření v jeho náručí) sdělila *misijní* pracovnice. Co by také Filipínek na shromáždění dělal? Česky neuměl ani „kradou“, a že by Stach přednášku v angličtině nezvládl, o tom žádná, a už vůbec ne kvůli nějakému „Filipínci“! Ve vsuvce č. 2 nám *bylo* řečeno, že Filipínek byl běžencem, kterého se ujal otec Rebe; dnes už myslím mohu zodpovědně tvrdit, že neměl povolení k pobytu. Jaký div tedy, že se na veřejnosti příliš neukazoval? Až *se* ovšem ukáže, bude to stát za to! Víme také (z těžce vsuvky č. 2), že Filipínek znamenal pro pátera Rebeho víc než kdokoli jiný; jinak řečeno, Rebe ho neschovával v klášteře pro ty jeho filipínské oči, ale proto, že z něho měl užitek, a *to* docela hmatatelný! Nemám teď na mysli Filipíncovu *psychochirurgii*, prostřednictvím níž se snažil, aniž by provedl na těle pacienta jediný řez, zachránit játra otce Rebeho (odejmuté kousky maligní tkáně odhazoval do kbelíku z umělé hmoty), i když *také* to... Víme přece, že Filipínek byl Rebovým „ohňonošem“ (vsuvka č. 2)? Vysvětluji to jeho, tj. Filipíncovým, duchovním působením, které provizorně spojuje s „aureolou“ otce Rebeho; upozorňoval jsem opakovaně, že jeho tvář vyzařovala nějaké zvláštní duchovno, na termokameře ostatně dobře viditelné! Tomu záření podléhali i ateisté, například Karel. To je ovšem stále ještě spíš průměr (proto jsem napsal slovo „aura“ v uvozovkách), kdežto v následujících *dnech* jistá osoba, s níž se začínám čím dál více sblížovat (už jsme se s *ní* v naší zprávě také setkali; viz vsuvka č. 9) *spatří* skutečnou aureolu (i když ne zrovna *kolem* týlu otce Rebeho)! Co však počít s jeho zvoláním „Ať jdou k čertu i s Filipíncem“? Proč by měl táhnout k čertu právě ohňonoš? Inteligentní čtenář (IQ 130 a vyšší) navíc dobře postfěhl, že „prohlášení“, ať už je obecně sděli kdokoli, souviselo s dramaturgickým záměrem! Kdo to nepostfěhl, je buď úplně blbý (IQ < 130), nebo přeskakuje řádky (což je v jistém smyslu totéž). Nuže, nechme promluvit dramaturga Stacha!

„Vážení, ujímám se toho nerad, ale po krátké zralé úvaze... Musí to ven, vždyť se nám blíží premiéra, tak abyste věděli, co vás čeká.“

Odmíchl se a já přemýšlel, proč neřekl: co *nás* čeká, co nás všechny *společně* čeká, ale nebyl čas na domyšlenou. Všechno nabralo rychlé obrátky a šlo ráz na ráz.

„Ono to je celé čistě starozákonní, myslím naše představení... Náš mecenáš, který na jedné straně zdůrazňuje židovství... Ne snad svoje vlastní, i když možná také... Myslím židovství jako takové, jako fenomén a jeho dějinný význam! Který mělo pro křesťanství a vůbec... Proč začínáme od Adama, co myslíte?“

Nechal nás přemýšlet. Nikdo na nic nepřišel, nebo se přinejmenším nepřihlásil.

„Protože Adam byl žid! Víte, co to znamená? Člověk byl stvořený jako žid a vy všichni pocházíte z žida!“

Odmlčel se a vypjal hrud', jako by očekával protesty, ale nikdo neprotestoval. Čechové mají jednu přednost, že totiž nejsou antisemité. O Moravanech, přinejmenším těch jižních, to neplatí tak docela. V Čechách nikdo neřekne skrblíkovi „ty žide“! Ne tak na Moravě. Při své první návštěvě Olomouce jsem hned po výstupu z vlaku narazil před nádražím na dva přioopilé chlapíky, z nichž jeden (nevím který, neznal jsem ani jednoho) za bujarého smíchu pravil: „Ta svině židovská!“ Tak tolik k tomu problému.

Přihlásil se režisér Zach.

„A ty ne, Stachu?“

„Co já?“

„Ty nepocházíš z praotce Žida?“

„Samozřejmě že ano.“

„Tak proč říkáš vy všichni pocházíte z žida?“

„To jsem řekl? To jsem se přeřekl!“

„Jen jestli ses nepodřekl! Jestli to není tenhle *kryproantisemitismus!*“

Všichni se zasmáli, ne tedy všichni, nepočítal jsem to. Ale ti, co se smáli, budili *dojem*, že se směje shromáždění, proto jsem se takhle vyjádřil. Metonymie je legitimní prostředek Paní Rétoriky. Nebo to je synekdocha? To zasmání však *bylo* poněkud křečovitě a neuvolnilo náladu, která náhle byla napjatá, ano chvílemi stísněná. Všichni už byli unavení po pracovním dnu a pak ještě školení, k tomu všemu ze Stacha vycházela nezvyklá nejistota, nepamatuju se, že by někdy takhle zadržával... Sypal to na nás jako z popelnice. Ani Zachova replika nebudila *dojem* nezávazného žertování. Všechno to bylo nějak příliš vážné na můj vkus rekvizitáře.

„Chtěl jsem říct, že naše představení je od začátku až do konce starozákonní, až *příliš* starozákonní, řekl bych... Ale smysl Starého zákona je v tom, že předpovídá příchod mesiáše, a tím bude kdo? Tím bude Ježíš Kristus, takže smysl Starého zákona je v Novém zákoně!“

Zach se tentokrát nepřihlásil ani nepovstal. Houkl jako nějaký uličník (což nevěstilo nic dobrého):

„To říkají židé?“

„To říkají křesťané.“

„A ty jsi křesťan?“

„No, vlastně ano!“

„Ty nejsi žádný křesťan! Jsi sodomita, a na to je v Bibli trest smrti!“

V jistém smyslu celý ten mazec vyvolal Zach! Ano, Zach musel něco vědět, nebo přinejmenším tušil, že se tu schyluje k nějaké kulišárně! Vždyť *co* to může být, že nic neřeknou *jemu*, režisérovi? To bylo samo o sobě *kulisárna*! Je snad on, Zach, povinen režirovat všechno, co mu tihle dva předloží? On, Zach, s tím taky může seknout, a to teprv bude *mazanec*!

„Děkuji panu režisérovi za starozákonní expozé a budeme pokračovat. Starý zákon je plný aluzí na příchod Krista, my to samozřejmě nemůžeme publiku sdělovat formou nějakých poznámek pod čarou nebo postavou rezonéra, to by bylo anachronické... Otec Rebe proto chce – po zralé teologické úvaze – ten starozákonní kontext vylehčit ukřížováním!“

Shromáždění povzdechlo. Proč se tak stalo, nevím. Vždyť „ukřížování“ mohlo v tomto kontextu znamenat cokoli: symbol, metaforu, metonymii, parabolu, hyperbolu i hyperbaton... To hledíte na rekvizitáře, co? On *není* jen tak nějaký „Karel“! Ale ani tohle shromáždění nebylo leccjaké „shromáždění“: bylo to shromáždění *proškolené*, jako byl ostatně i Karel proškolený! Shromáždění uvažuje kolektivně *a* v souvislostech. Shromáždění neuvažuje: nýbrž tuší *a* vycitíuje! Souvislosti dnešní rozpravy byly od začátku podivné, a shromáždění to vycítilo... Proto *povzdechlo*.

„Co myslíš tím ukřížováním, Stachu?“

„Já ne, to teolog otec Rebe!“

„To jako přijede Ježíš na motorce?“

Z auditoria si někdo přisadil.

„S křížem v přívěsu!“
Publikum se nervózně zasmálo. Ostatně slabě, jako by tušilo, že to, co tady vypustil „pan Vtipálek“ (nebyl to „Karel?“), není tak příliš vzdáleno od pravdy!

„Ne, pánové... Celá věc bude vážná, bez příměsí komediálních prvků.“

„No tak už vypusť ten svůj *dramaturgický záměr!*“

„Bude to skutečné ukřižování.“

„Cože?!“

„Skutečné ukřižování.“

„Jak skutečné? Co skutečné?“

„Filipínek se nechá ukřižovat.“

Krve by ses nedořezal. Bylo ticho jako v jeskyni. Z kohoutku za barem kapala voda. Někdo polkl sliny, jiný zapískal nosními dírkami. Nepromluvil nikdo. První se vzpamatovala d'ábelská *Rebeka*:

„Počkejte... To je nějaká sranda, ne?“

„To není sranda.“

„Ale to nemůžete myslet vážně?“

„A proč ne?“

„Vy to myslíte vážně?“

„Smrtelně vážně!“

Auditorium přešla vlna nehlasného ševelení a utichla. Stach byl na koni.

„To je pořád samé »vykoupení« a »spása«, ale natáhnout se na žebřík by se kvůli tomu žádný z vás nenechal, co?“

Zach zamával před obličejem oběma pažemi.

„Počkej, Stachu! Na to přece existují zákony?“

„To tedy nevím jaké?“

„To je vražda!“

„Však on to přežije.“

„Přinejmenším pokus o zabití!“

„Právně je to nenapadnutelné. Filipínek jedná dobrovolně.“

„A kdo ho bude přibíjet? Ty snad?“

„Jeho bratr.“

Dívka s d'áblem vyskočila.

„Ale to je hnus!“

Stach kontroval.

„Jste tady jeden vedle druhého samý estét!“

„A vy jste sadista!“

„Pak je sadista každý křesťan!“

„Ale to je přece jen *jako*... Symbol!“

„Ukřižování je *jen jako*?“

„Kristovo ukřižování ne! Ale když *mluvíme* o ukřižování...“

„Pak je celé křesťanství mluvení o spáse a *jen jako!*“

Zach opět zamával pažemi.

„Počkej, Stachu! Když Filipínek na kříži neumře, jak tvrdíš, bude to »jen jako«? Bude to »jenom symbol«?“

„Bude to divadelní performance.“

„Ale teď si protiřečíš!“

„Ne, vy si protiřečíte! Symbol jako symbol.“

„Ale tenhle bude živý!“

„Ano. A o to právě jde.“

„Já myslím, že jde především o diváky!“

„Diváci přijdou, neboj se!“

„O tom nepochybuji, že přijdou! Ale je to v intencích evropského divadla?“

„Římského divadla – určitě!“

Mohl bych takhle ještě hodně dlouho pokračovat, ale nepamatuji si všechno. Ne že bych si nepamatoval, ale v jednu chvíli jsem se zamyslel, zadumal, a když jsem se opět probral, začínali první účastníci ze zasedání odcházet. Mezi nimi d'ábelská Rebeka, krásnější než kdykoli jindy, krásná svým hněvem a rozhořčením. Přestal jsem se vpravovat do kontextu, který mi unikl, a pospíšil za ní. Na chodbě jsem ji oslovil.

„Dobře jste to řekla, ano... Je to hnusné!“

„Nechápu, jak někdo... Jak *otec Rebe*... Ostatně, čemu se dívím!“

„Čemu jako?“

„Ale nic. Nedal byste mi cigaretu?“

Dal jsem jí cigaretu, večer u kávy a vína pak další. Po čtvrté cigaretě ji začala bolet hlava. Motala se a já ji doprovodil. Začali jsme se *povážlivě* sblížovat.

Dvacátý pátý mansion: Obédův rodokmen

Peres zplodil Chesróna. Víte, kdo je Peres? Dovolte, abych vám to ve vši stručnosti připomněl! Já vím, že vás třeba v tuhle chvíli víc zajímá, kdo jsem já, ale ono to spolu tak nějak souvisí. Tedy já s Peresem, jak ještě uvidíte, říká se tomu rodokmen.

Peres znamená Trhlina. To byl ten, kterému, když se narodil, porodní bába řekla: „Jakou trhlinou ses to prodral na svět?“ Neměl totiž na zápěstí karmínovou nitku. Už jsme doma? Zerach vystrčil ručku z matčina lůna, ale pak ji zase stáhl a narodil se jako ten druhý, což je podivné.

Zerach znamená Rozbřesk a matkou těch dvojčat nebyl nikdo jiný než Tamar! Tamar byla vdova po Ónanovi a jeho bratru Erovi, která tak vtípně políčila v timenské bráně na Judu, jenž se neměl k tomu, aby ji provdal za svého nejmladšího syna, vždyť přišel už o dva. A otěhotněla, předstírajíc pod svým závojem, že je nevěstka, což nebyla.

Můj rodokmen se tedy odvozuje od samotného Judy, na což jsem patřičně pyšný. Chesrón pak zplodil Ráma, Rám zplodil Amínadaba, Amínadab zplodil Nachšóna, Nachšón zplodil Salmu, Salmón zplodil Bóaza, Bóaz zplodil Obéda. Už jsme doma? Koho zplodil Obéd, vám v tuhle chvíli neřeknu, protože to sám nevím. Vlastně ještě ani nejsem na světě, jak bych to tedy mohl říci?

Mým otcem, jak postřehl každý, kdo čte s porozuměním, je Bóaz. To je dost známé jméno, „Bóazovo humno“ se například říká... Možná vám přijde divné, že se v našem rodokmenu nemluví o matkách. Ale to je taková tradice u nás, protože žena je v podstatě jenom nádoba pro mužovo semeno. Prvním člověkem na světě byl muž, který se nenarodil z matky. To ví každý, kdo přečetl první kapitolu Bible.

Vždy jsem si velmi liboval v genealogii. Každého jsem se vyptával na jeho předky, až jsem tím byl protivný, ale nakonec má bádání leckomu přišla vhod, protože rodokmeny se všelijak křížily. On se každý tváří, jako že na tom nesejde, ale když pak čte své jméno v almanachu, zazpívá jinou! Najednou se k vám hlásí, najednou i on je Judovým potomkem! Třeba je, třeba není. To přijde na věc.

Redukce rodokmenu na otce velmi zjednodušuje práci. Kdybych se měl pít i po matkách, nikdy bych neskončil, ale pokud byste tvrdili, že všichni pocházíme z praotce Noema, těžko byste pochodili! To jsou povídačky nehodné kritické vědy. To bych zrovna tak mohl tvrdit, že jsou Noemovými potomky Filištínci, což je evidentní nesmysl.

Kdo zná jen trochu rodokmeny, ví dobře, že kmenů Izraelových je všehovšudy s bídou 12. Ale odkud se pak vzali Filištínci? Odkud se vzaly všechny ty pronárody? Vždyť při potopě zahynuli všichni, kromě Noemovy posádky ovšem! Já neříkám tak ani tak. Rozdíl mezi povídačkami a historickou vědou je v tom, že věda nedá na povídačky, to je přece jasné.

Redukci na mužského předka se říká metoda. Víte, co je metoda? Například když redukuji rodokmen na nejstarší syny, tak to je metoda. Když neredukuji rodokmen na nejstarší syny, tak je to taky metoda, ale o něco složitější. Samozřejmě jsou výjimky, jako třeba Jákob a Ezau, ale to je něco jiného.

Ne že by Bible neznala výjimky z pravidla! V našich pramenech najdete nejedno ženské jméno, zmíněná Tamar například... Ale kdybyste řekli: žena Ónanova nebo Erova, vyjde to nastejno, protože ženské nezkoumáme. Uvedeme jméno a šlus, ono je taky jednodušší říci „Tamar“ než „Erova, Ónanova a Judova žena“. Ženské jsou z hlediska zvolené metody arbitrární.

Celkem vzato je naše metoda rozumná. A protože výjimka potvrzuje pravidlo, udělám i já výjimku a řeknu něco o mamince, kterou jsem měl velmi rád, protože kdo by neměl rád matku? Kdo nemá rád matku, zaslouží smrt, jak to stojí u Mojžíše. Některé matky jsou zlostné, ale ta moje nikoli, byla to ta nejněžnější a nejoddanější maminka.

Otec Bóaz by mohl vyprávět! Když se ráno probudil na humně a v jeho nohách spala schoulená žena... Ale nepředbíhejme! Krásná mladá vdova. Nebyla Hebrejka, ale rezervy v původu zcela nahradila oddaností k Hospodinovi a jeho služebnici Noemi vulgo Maře, což byla má babička.

Má matka byla Moábka. Provдалa se za Elímelekova syna Machlóna, když vypukl v Izraeli hlad a Elímelek se vydal s celou rodinu na Moábská pole, kde byla jakás takás naděje na přežití. Rovněž druhý syn si vzal Moábku, ale pak Elímelek i oba synové zemřeli a Orpa, ta druhá Moábka, se vrátila k rodičům do Moábska. Jen Rút zůstala s Noemi a vrátila se s ní do Betléma.

Proč se nevrátila do Moábska jako Orpa, nikdo neví. Někteří tvrdí, že neměla tak hodnou maminku, jiní zas, že v Judsku měla větší naději na nový sňatek. Nevím, vyloučeno to není. Můj názor je takový, že to chtěl Hospodin, protože jsem se měl narodit já. Ne že bych se nějak přečeňoval, to v žádném případě... Ale až uslyšíte, jak pokračoval můj rodokmen, sami si utvoříte názor.

Rút byla oddaná své tchýni a něžně se o ni starala. Žily však ze dne na den, z milodarů a paběrek, ano, paběrkování na Bóazových polích bylo na počátku všeho! Ne že bych byl zrovna té noci počat, ale nebýt té noci, nebyl bych počat vůbec. Že ale Noemi poslala Rút zrovna na Bóazova pole, nebyla žádná náhoda. Bóaz byl totiž z Elímelekovy čeledi a tedy její *zastánce*, jak se tomu říká, i když to bylo dost vzdálené příbuzenstvo.

Mojžíš přikazuje: „Nesklidíš všechno obilí ze svého pole! Klasy, které rostou při okrajích a to, co upadne na zem, necháš bezdomovcům, vdovám a sirotkům; nebudeš se pro to vracet.“ Dnes se tomu říká sociální síť, tenkrát levirátní právo. Ale kdyby byl nechtěl, nemusel si můj tatínek brát mou maminku, k tomu ho nikdo nenutil.

Že si nakonec vzal Rút za ženu, mělo dvě příčiny. Ta první spočívala v mém otci, kdežto ta druhá v matce, ale obě byly ve své podstatě příčinou jedinou. Tatínek byl totiž dobrý a citlivý člověk, a totéž se dalo říci o mamince, mimo to, že byla krásná, samozřejmě. Když si citlivý vezme bezcitného, jsou nešťastní oba. Zlý má pocit, že mu dobrý škodí, a dobrý, že ho zlý nemá rád. Podobných případů znal Bóaz ze svého okolí fůru.

Můj otec Bóaz velmi stál o mou maminku Rút, i když to nedával najevo; vždyť druhou takovou by těžko našel, to věděl až moc dobře! A nespíš to chtěl i sám Hospodin, takže způsobil, aby otci nevadilo, co tak vadilo Ónanovi, totiž že zplodí potomky pro Machlóna, jako měl Ónan zplodit potomky Erovy, kteří ponесou jeho jméno, což evidentně nechtěl. Je to taková čestná povinnost vůči mrtvému muži. To všechno tatínkovi nevadilo do té míry, že se o splnění své povinnosti hlásil, tak moc ho maminka Rút okouzila.

Jak říká jeden náš významný filosof: v rozkoši se ten druhý – totiž žena – utíká do své záhadnosti... Nevím, jak vám, ale mně je ta věc jasná! V otcovství se (totiž) *já* vyprošťuje ze sebe, aniž by přestalo být *já*, protože jest svým *synem*. Synem jsem v tomto případě *já*. Pojem mateřství zavádíme jen k vysvětlení návratu do minulosti (s níž se ovšem syn rozešel svou ipseitou). Co byste ještě chtěli? Věc je jasná jako facka.

Otec Bóaz byl tedy mužem výjimečných kvalit. Když spatřil Rút, paběrkující na poli, ptal se: „Kdo je ta dívka?“ Velmi se mu totiž líbila a považoval ji za pannu, proto byl velmi překvapený, když odpověděli: „To je vdova po Elímelekově Machlónovi, která se vrátila s Marou z Moábských polí.“ Noemi, což znamená Rozkošná, si totiž začala říkat Mara, což je Trpká. Rút ještě nerodila a měla panenskou postavu, takže ji mnozí měli za Noeminu otrokyni.

„Poslyš, má dceró!“ řekl jí Bóaz, aby bylo hned každému jasné, že on ji za otrokyni nepovažuje, „Nechod' sbírat na jiná pole a přidrž se mých děveček! Poručil jsem služebníkům, aby tě neobtěžovali. Budeš-li mít žízeň, jdi a napij se vody, kterou služebníci načerpají.“ Rút před ním padla na tvář, ale on jí řekl: „Vstaň! Jsem dobře zpraven o všem, cos po smrti svého muže učinila pro svou tchýni Noemi. Odešla jsi od svých rodičů k lidu, který jsi neznala, to by neudělal každý na tvém místě. Ať tě bohatě odmění Hospodin, Bůh Izraele, pod jehož křídla ses přišla ukrýt!“

Když byl čas k jídlu, vyzval ji Bóaz: „Přístup blíží a pojez chleba! Jednotlivá sousta si namáčeš ve víně, ať jsi silná a svěží po celý den.“ Přisedla k žencům a Bóaz jí nabídl pražené zrní. Najedla se dosyta a ještě jí zbylo. Když vstala, aby paběrkovala dál, přikázal svým služebníkům: „Bude-li sbírat i mezi snopy, nevyčítejte jí to. Naopak, upouštějte pro ni klasy z hrstí a nechávejte je ležet. Ať sbírá a nikdo jí neokřikuje.“ Mysleli si, že jejich pán je příliš ušlechtilý, nebo že se zamiloval, ale obojí byla pravda, i když Bóaz by tvrdil, že je jen dbalý předpisů, což koneckonců byla pravda také.

Večer Rút vymlátila, co nasbírala, a bylo toho celá éfa! To je 36 litrů ječmene, což je nezvyklé při paběrkování, jak jistě každý uzná. Když to Noemi spatřila, užasla, a ještě víc, když Rút vybalila i to, co jí zbylo od oběda. Matka pojedla a ptala se jí: „Kde jsi sbírala? Zda tam, kam jsem tě poslala, či někde jinde?“ Rút přisvědčila, že zvolila pole dle doporučení matky, což někteří popírají, ale to je celkem jedno, protože to i tak chtěl Hospodin. V každém případě se Mara rozhodla kout železo, dokud je žhavé.

„Poslyš, dceró,“ oslovila svou snachu, „neměla bych ti vyhledat zastání? Jsi mladá a bezdětná, o takové má být v Izraeli postaráno! Poslouchej mne dobře. Dnes v noci bude Bóaz na humně přesívat ječmen. Umyj se, potří se masťou, přehod' si plášť a sejdi na humno. Až si lehne a usne, odkryješ mu plášť v nohách a lehneš si tam. Je to tvůj zastánce, pamatuj si to! Všechno další se dozvíš od něho.“

Rút si pomyslela, že matka Mara je podivuhodná žena. Jak může vědět, že Bóaz bude v noci na humně přesívat ječmen? A že tam bude ausgerechnet spát? Vždyť obilí mohou hlídat služebníci? Je to zvláštní národ, pomyslela si. I ty jejich zvyky, kdo to kdy viděl, lehat si k chlapovi na humně? Ty jejich předpisy, vyryté prý na jakýchsi deskách, a že prý hned Bohem! Kdo jí zaručí, že se jich vždy přidrží? Protože však měla naději, že Bóaz je bohobojný, v ničem své dobré tchýni neodporovala a udělala všechno podle její rady.

Bóaz se najedl, napil a byl dobré mysli. Pak si šel lehnout na okraj hromady obilí. Rút se přikradla, odkryla plášť v jeho nohách a lehla si tam. O půlnoci sebou Bóaz trhl, protože se vyděsil ze snu, a narazil do něčeho nohama. Vyděsil se ještě víc. Otázal se: „Kdo jsi?“ Odpověděla ze tmy: „Jsem tvá služebnice Rút. Rozprostři nade mnou křídlo svého pláště, vždyť jsi náš zastánce!“ Oddechl si a do jeho srdce se vkradl zvláštní pocit, jaký dosud neznal. Byla to něha smíšená s neklidem, jako by teď hned musel něco udělat, ale ovládl neurčitou touhu a řekl:

„Bud' požehnána od Hospodina, má dceró! Projevila jsi teď větší oddanost než dříve, že nechodíš za mládenci, ani nuznými, ani bohatými. Ničeho se neboj, udělám pro tebe všechno, oč žádáš. Všechnen můj lid potvrdí, že jsi žena znamenitá! Ano, jsem váš zastánce. Je tu však ještě jiný, bližší příbuzný než já. Zůstaň tu přes noc a ráno, bude-li chtít, dobrá, ať se tě zastane. Nebude-li chtít, zastanu se tě sám, jako že je Hospodin nade mnou!“

V Rút byla malá dušička. Měla obavy, že se Bóaz vymlouvá na dbalost předpisů jen proto, aby se jí elegantně zbavil, a nespala až do rána. Bóaz byl mladý a šlechetný muž, líbil se jí velice, ale ten druhý, ten neznámý, může být ohava, kterého žádá nechce, ach jo... Ale co zmůže na tomhle světě žena? Je to svět mužů, svět bez ženských bohyň, kde Jehova plodí, jak se mu zlíbí, a

ženě nezbyvá než podřídít se tomu! Pomyslela si, že by jí možná bylo lépe u matky Mary a hleděla do prvního úsvitu, který se kradl nad horizont.

Když jí ráno Bóaz odměřil do loktuše šest měr ječmene, myslela si, že tím je její osud zpečetěn. Chce se mne zbavit, jelo jí hlavou a ještě více srdcem a útroby, sbohem, můj krásný sne, můj pane! Zároveň věděla, že nemůže zůstat Noemi na krku a žít sebe a stárnoucí ženu paběrkami; vždyť na jak dlouho jim oběma vydrží šest měr pšenice? Když se provdá, postará se o Noemi, byla to její povinnost a Noemi na to spoléhala... A tak byla odhodlaná a zároveň smutná, když čekala, s jakou se Bóaz vrátí od příbuzných.

V tom však Bóaze podceňovala. Nebo možná podceňovala svou krásu, nevím, ale můj otec v žádném případě neměl v úmyslu se vykrotit ze svého závazku... Naopak, dral se o něj, jenže musel předstírat, že mu jde o formální právo, však celé sezení probíhalo před deseti vybranými staršími obce! Spoléhala ale na to, že ten muž, bližší příbuzný, jak mu říkal, nebude chtít drobit své dědictví dalšími potomky mladé ženy, jejíž postava svými širokými boky vábila i děsila zároveň.

„Noemi, která se vrátila z Moábských polí,“ řekl Bóaz před deseti staršími tomu bližšímu příbuznému, „chce prodat díl pole, který patřil našemu bratru Elímelekově. Považoval jsem za svou povinnost ti to oznámit. Chceš-li použít svého práva, řekni mi to, nechceš-li, oznam mi to na tomto místě. Tys její nejbližší zastánce, já pak hned po tobě.“ Kdo by nechtěl rozšířit svá pole? Každý by to chtěl, a tak nikoho nepřekvapilo, že ten muž přitakal na Noeminu nabídku.

Na to byl Bóaz připravený a nenechal se vyvést z klidu. „V den, kdy koupíš od Noemi pole,“ odvětil bližšímu příbuznému, „kupuješ je také od moábské Rút, ženy po zemřelém synu Elímelekově, se závazkem zachovat jméno zemřelého v jeho dědictví.“ To už bylo horší. Bližší příbuzný se zachmuřil a po chvíli řekl: „Použij pro sebe mého výkupního práva, já to pole koupit nemohu!“ A vyzul střevíc a podal jej Bóazovi.

Bóaz vzal střevíc (byly to takové podivné zvyky tehda, vyzouvat se při soudním jednání. Však se také Rút podívala, když k ní přikvačil rozesmátý Bóaz a mával nad hlavou botou!) a řekl: „Jste svědky toho, že jsem koupil celé Elímelekově dědictví! Touto koupí jsem získal za manželku moábskou Rút, vdovu po Machlónovi.“ Starší řekli: „Kéž dá Hospodin, aby žena, která přichází do tvého domu, byla jako Ráchel a Lea, které zbudovaly izraelský dům! Počínej si zdatně v Efratě a zachovej jméno v Betlémě! Nechť je tvůj dům jako dům Peresa, jehož Tamar porodila Judovi!“

Tak vidíte, k čemu jsou rodokmeny! I vzal si Bóaz Rút a stala se jeho ženou. Vešel k ní a Hospodin mu dopřál, že otěhotněla. Peres zplodil Chesróna. Chesrón zplodil Ráma. Rám zplodil Amínadaba. Amínadab zplodil Nachšóna. Nachšón zplodil Salmu. Salmón zplodil Bóaza, Bóaz zplodil Obéda. Už jsme doma? Koho zplodil Obéd, vám v tuhle chvíli neřeknu, protože to sám nevím. Vlastně ještě ani nejsem na světě, ale budete mrkat, za to vám ručím!

Dvacátá třetí vsuvka: Díra v hlavě se zaceluje

Už žádnou díru v hlavě! Za žádnou cenu žádnou. Musíme vědět! Musíme tomu přizpůsobit všechno. Slyšení na dálku, skrze zdi i naslouchání za dveřmi! Vyslýchání svědků a podplácení informátorů! Protože nejvyšší hodnotou je poznání. Nejvyšší hodnotou je prozření. Pravda za každou cenu, i kdybych se měl stát katolíkem! Nebo pro mě za mě evangelíkem, to už je jedno. Židem, jak známo, se stát nemohu, i kdybych se nechal obřezat. Páter Rebe je žid, i když není obřezaný, alespoň my, co se hemžíme kolem něho, si myslíme, že není. Nevěděl jsem, jak je věc složitá! Kdybyste neměli rodokmen, byla by vám obřízka k ničemu. Ale kvůli pravdě bych si klidně nasadil jarmulku, to mi můžete věřit! Začal jsem se *povážlivě* sbližovat s judaismem. Vždyť přece všichni pocházíme z Noema, toho předpotopního Žida!

Židovství, to jsou chassidé a smysl pro humor. Češi musejí být potomky židů, při jejich lásce k mystice a humoru to jinak ani není možné! Židovské anekdoty, znáte tuhle? „Padesátiletý si chce vzít dvacetiletou. Přítel mu to rozmlouvá. Človče, vezmi rozum do hrsti (říká přítel), vždyť

za deset let ti bude šedesát a jí třicet! Ale můj otec, kontruje nastávající manžel, byl v šedesáti jura a já jsem ve všem všudy po něm! Přítel se k němu nakloní a ztiší hlas: Nojo, ale uvědom si, že za dalších deset let budeš v nejlepším, ale z tvé manželky bude stará bába!“ Ale to sem nepatří. Židovské předky nemám, naproti tomu je evidentní, že mám nacistické předky, což by sem asi patřilo, ale taky to sem nepatří. Zřejmě budu muset udělat průvan v rodokmenech. Průvan v celé mé rodině, aby bylo jasno, od matky přes tchyni až do pravěku! O manželce nemluví, ta je jasná. Respektive nejasná (což vyjde nastejno)! Nejasné to může být jen slepému. Domů moc nejezdím. Ale co bych se rozčiloval? Rebeka je naproti tomu čitelná a jasná. Dábel je d'ábel a galantní básně jsou vždy erotické.

Stála za pultem recepce a přemýšlela. Výstižnější by bylo říct, že se zmítala v představách, ale to je nakonec lhostejné: kdo to od sebe odliší? Výsledkem bude *akce*, jak u ní bylo a je zvykem, ne nějaký jakože pocit, do kterého by se uzavřela jako do ulity... Tyto představy, tyto myšlenky (do kterých se mísily vzpomínky staré a nejasné i ty nejčerstvější) se zmítaly mezi dvěma osobami: tou první byl otec Rebe, tou druhou ona sama. Odlišit jedno od druhého bylo těžké. Ne snad proto, že by nešlo odlišit osoby, jak by se mohl domnívat čtenář, který poněkud přecnil její živou fantazii, vždyť sen je sen a ona to dobře věděla, i když pocity z *d'ábelského* zjevu ze sebe ještě dlouho po probuzení nemohla setřást. Odlišit od sebe dvě osoby bylo to nejlehčí! Ale obojí se prolínalo a mísilo, střídalo v rychlém sledu a zanechávalo ji před věšákem s klíči hotelu zmatenou a v tísnivé náladě. Pod zvýšeným okrajem recepčního pultu stydla její dopolední káva a host, k němuž stála poněkud bokem, k ní marně natahoval ruku s klíči. Neprobrala se ani na první lehké zakašláni.

Nuže, zakašlejme hlasitěji, abychom ji probrali k myšlenkám natolik zřetelným, že se nebudou vzpírat převedení do srozumitelných vět! Označme za tím účelem, byť je to rozlišení umělé a neumělé, obě osoby jako subjekt a objekt. Subjektem bude vždy ona, Rebeka, objektem *on*, ať už půjde o entitu skutečnou nebo o fantasma; taková buď naše úmluva! Základním znakem subjektu je *neodlučitelnost*: subjekt se nemůže odloučit sám od sebe, i když otec Rebe tvrdí, že ano, za specifických podmínek ovšem. To teď ponechme stranou. Subjekt, ať už je to člověk nebo zvíře, nikdy neuvidí svá vlastní záda, ergo je neodlučitelný. Tvrdí-li otec Rebe, že subjekt ve chvíli, kdy umírá, nazře své vlastní tělo jako odloučenou entitu, je to *objekt*. Rozumíme si? Otec Rebe je z pohledu subjektu Rebeka objekt. Dábel je z pohledu subjektu Rebeka objekt. Rozumíme si?

Objekt je odlučitelný, to je v tuhle chvíli jasné. Od čeho, ptáte se? Od čeho je objekt odlučitelný? Přece od subjektu, sakra! Objekt je odlučitelný od subjektu. Objekt d'ábel se ve snu odloučil od subjektu Rebeka a zjevil se jí jako objekt. Co to znamená, že se odloučil od subjektu, zeptá se možná ten, kdo raději *přemýšlí*, než aby vymýšlel transcendentní eseje... To znamená, přátelé, že představu d'ábla vyprodukoval subjekt, v našem případě Rebeka; je to její představa, kterou animuje jako loutku! Nikdy vás nenapadlo, že všechna ta strašidla, o kterých se vám zdá... A buďtež třeba andělé a vize rajsky libé: že to všechno, černé i bílé, vyšlo z vás? Milánkové! Pokud ve vašem snu někdo ohrožuje vaši matku nožem, to vy jste najali vraha! Kdo jiný taky? Proto říkám, že objekt je odlučitelný.

S d'áblem neměla problém. Tedy ne že by neměla: vylekal ji a ona byla dlouhé hodiny po probuzení vystrašená, to však byl problém emoční; snové pocity jsou skutečné. Také fiktivní pocity jsou skutečné. Pokud nějak prožíváte tenhle román, tuhle novelu, tuhle zprávu, řekněme: pokud se ve sporu o Filipínce přikláníte na jednu či druhou stranu, jste-li zhnuseni představou, že bude za naše hříchy ukřižován, nebo vás to naopak láká a těší, jsou vaše pocity skutečné, byť postava byla neskutečná a románová. V tom spočívá síla umění. Tak. Rebeka tedy byla vystrašena svým snem *jakožto* snem, podobně jako jste vy vystrašení četbou hororu. I když je Rebeka postava románová, její emoce jsou skutečné! Jak je to možné? Protože jsou vaše emoce skutečné! Tak. Rebeka tedy byla vystrašená z těchto (můžeme říci: subjektivních) důvodů. Že šlo v jejím případě o sen, o tom ani na chvíli nezapochovovala. Kdyby o tom zapochovovala, nevracela by se do chrámu s markýzem de Sade! Je to jasné? Koupila ho v Levných knihách.

Jsou ale chvíle, kdy zapochybujete. Zapochybujete, zda se vám něco zdálo či zda to bylo skutečné, a právě to se stalo Rebece v těchto dnech, tak vzrušených představou, že otec Rebe nechá svého Filipínce přitlouci na kříž... O ďábla nešlo, ďábel byl v pohodě. Šlo o tkaničky! Ano, o tkaničky, nepřeslechli jste se. Hned to vysvětlím! Neboť chvíle, kdy zapochybujete, se týká maličkostí. Nikdo nezapochybuje o tom, zda je normální, když se mu ve snu zjeví strašidlo. Celá věc je příliš absurdní, než abychom nad ní nemávlí rukou. Řekneme si: takový nesmysl, a mávneme nad tím rukou. Ale maličkosti? Tkaničky například? Naše životy se skládají z maličkostí! Hledáte-li tkaničky do bot, o nichž jste do nejhlubší duše přesvědčeni, že jste je včera koupili a dali do botníku mezi bílý a černý krém, aby byly pěkně na ráně a mohli po nich sáhnout, kdykoli to bude nutné, a ony tam nejsou, pak je situace jiná!

Vaše krize se přiostrí, pokud je tu *svědek*, který přísahá, že jste žádné tkaničky do bot nekoupili. Pak tu jsou (za předpokladu, že ani jeden ze zúčastněných subjektů nepodvádí) dvě možnosti: buď jste cvok vy (subjekt), nebo svědek (objekt). Buď jste tkaničky do bot koupili ve snu, nebo je svědek snědl a neví o tom, obojí je v krajní míře nepříjemné. Otázky „kdo jsem“ a „s kým to žiji“ se stávají tak naléhavými, že nás to zbaví bazální jistoty, totiž jistoty, že to, co víme, je jisté! Existenciální otázky se dostávají vzápětí: kdo jsem? Kam kráčím? Má to nějaký smysl? A pokud ano, jaký? Otázka normality se pohybuje jako tenisák mezi subjektem a objektem a vnáší do hry života bytostný pocit provizoria, který hrozí pohltit všechny dosavadní jistoty, jako například vaše přesvědčení, že jste koupili tkaničky do bot. A teď za tkaničky dosadíte otázku: kde jsem? To už je horší, vidíte?

Protože teď už nejde o tkaničky! Přesně to se stalo Rebece a vůbec přitom nešlo o tkaničky... Když předevčírem seděla v alkovně s kamarádkou (známe ji z rozhovoru o Rebečině snu; je to tedy dobrá kamarádka, Alena), řekla jí tato zničehonic: „Ty, neměla bys to říct doktorce?“ Když hleděla nechápavě, připomněla Alena: „No, o těch tkaničkách, jak jsi usnula, když sis zavazovala boty!“ „Já že usnula?“ žasla Rebece, „odkud to máš?“ A Alena udiveně: „No, vyprávěla jsi mi to přece... Žes na pár vteřin usnula, když sis zavazovala boty!“ Nevzpomínala si, ba popírala kategoricky, že by něco takového říkala, nemluvě už vůbec o tom, že by usnula při šněrování bot! Bylo to natolik absurdní, že by nad věcí mávla rukou, jenže to právě nešlo... Alena byla totiž tak vyvedená z míry a její snaha celou věc zamluvit tak nehraná a nemotorná, že to Rebece postavilo před problém, kdo je a kam kráčí.

Když Stach hovořil o dramaturgickém záměru s Filipíncem, zmocnil se jí opět na chvíli pocit, že spí a všechno se jí zdá. Štípala se do tváří, ale zjevně nespala. Ne že by ve snu nebylo možné zakusit skutečnou bolest z fiktivního štípnutí, ale kdo z vás se někdy štípal ve snu do tváře? To se ve snech nedělá! Proto také byla její reakce tak prudká a jednoznačná. Hnus byl natolik reálný, že byla opět postavena před naléhavou otázkou: kdo je tady vlastně cvok? Pokud jde o Stacha, dokázala by všechno pochopit: Stach byl extravagantní katolický intelektuál a homosexuál, kterému vřady šlo o divadelní efekty, a když je někdo ochotný nechat se ukřižovat, proč toho nevyužít? Otec Rebe ale byl jiný případ! Což nechápe, že to je *rouhání*? Při tom slově se zachvěla. Jaké rouhání, pro pána krále? Co je zas tohle za blbost? Odkud se vzalo tohle slovo v jejím slovníku?

Nevěř na žádné „rouhání“ a podobné věci, ale s markýzem de Sade by toho večera do chrámu nevstoupila. Už jednou se přesvědčila, že nevěřící může mít podivné představy; neříká se nadarmo, že odříkaného chleba největší krajíc! Protože ale neměla dost sil k tomu, aby se zabývala sebou, odehrála pomyslný tenisák přes síť k otci Rebece a věnovala se objektivním problémům, např. tomu, zda se rouhá nebo nerouhá, když chce přitlouct Filipínce, a co udělá s dcerou (pokud to byla dcera: neměla by se jmenovat *Rebeová*?), která se mu tak bezostyšně usalašila v klášteře, chtěla říct v *hotelu*... A tady teprve nastaly skutečné potíže, které se týkaly nejen jí, tkaniček, Aleny a pátera Rebece, ale všech, kteří přebývali v klášteře a společně s nimi celého světa! Otázka teď zněla: jsem cvok, nebo mám *uvěřit*? Už se nešlo ptát, zda cvok není někdo jiný.

Vyběhla z recepcy, aniž se starala o klíče a příruční pokladnu, ostatně tam bylo nemnoho peněz... Proběhla křížovou chodbou tak rychle, že ze všech svatých viděla jen zlatou šmouhu, a vyběhla po schodech. Volnějším tempem prošla hotelový trakt a zastavila se před pracovním ředitelem Rebeho. Zaklepala nějakým zvláštním znamením a okamžitě vstoupila. To, běda, neměla dělat! Nebo snad ano? Byly snad její kroky řízeny nějakou vyšší vůlí? Tak se později ptala sama sebe. Je to roztomilá děvče a vždy upřímné k sobě. Co bych na jejím místě dělal já? Zařval bych překvapením? Utekl bych? Nebo bych otce Rebeho nakopal do zadku? Po klidné úvaze musím přiznat, že bych neudělal nic z toho, a víte proč? Protože neklepám „jako otec Rebe“, a k tomu na jeho vlastní dveře! Rebeka klepala stejně „jako otec Rebe“, což nás může na první pohled překvapit: byla to přece jemná a citlivá dívka? Že šlo o dveře pátera Rebeho, jen zvyšovalo dynamiku její *akce*!

Rebeka byla jemná, citlivá a akční dívka; to se mi na ní právě líbí! Zaklepala, rozrazila dveře a zůstala stát na místě jako přimražená. Obraz, který se naskytl jejím očím, aby pak prostřednictvím dostředivých nervových drah udeřil do jejího mozku, který svou představu opařil emočním pozadím a promítl do objektivního, na subjektu nezávislého prostoru, vypadal následovně. Scéna je osvětlena zleva šikmým podvečerním sluncem, které se dere pod napůl spuštěnou žaluzii a dopadá do jejího středu, pravý skvost umění mistra světla! Odkud Rebeka ví, že žaluzie je napůl spuštěná, a ne napůl vytažená? To pochopíte, až popíšeme podrobněji, co spatřila uprostřed nasvícené scény, ačkoli v případě otce Rebeho, který opomněl zamknout dveře v tak choulostivé situaci, si jisti být nemůžeme. Hermeneutika posvátného zde vychází naprázdno.

Nuže! Uprostřed nasvícené scény stál otec Rebe s kalhotami spuštěnými na kotníky a hobloval cedrové dřevo, které, opřeno oběma lokty o jeho pracovní stůl, zjevovalo oblíny své zadní paluby poněkud nestydatě, posuzováno očima objektu, v našem případě Rebeky, kdežto z hlediska subjektu, tedy cedrového dřeva, šlo o projev naprosté oddanosti duchovní osobě. Rebeka stála přimražená prací svého mozku, který patřičným způsobem zpracoval tuto *informaci*, přiznejme, že způsobem, který odpovídal cudnosti, která u této dívky byla vskutku nehraná. Díky tomu cedrové dřevo, vydávající pod duchovním hoblíkem drobné kviky, ani truhlář sám, který námahou funěl, nezpozorovali, že se z nich proti jejich vůli stali dva *pornoherci*. To však nebylo všechno: kdyby to bylo všechno, Rebeka by byla tiše zavřela dveře a poslala kamarádce sms... Ono to však vše nebylo.

Otec Rebe, který konal vestoje a v poloze kolmé k podložce, na níž spočíval oběma chodidly, byl viditelný jen způli; byla to jeho dolní nasvícená polovina. Ostatně, na té právě záleží, takže nám nevádí, že druhá polovina od pasu nahoru je přikrytá stínem polospuštěné (?) žaluzie. Všechno, co nám z celkového obrazu uprostřed scény zbývá, je rozčleněno dvěma souřadnicemi, a to vertikálně a horizontálně. Vertikála je delší a je tvořena štěrbinou mezi hýžděmi, stehny a lýtky otce Rebeho, přimknutými k sobě. Horizontála, kolmá k této, je kratší a tvoří ji rýha mezi otcovými pokleslými hýžděmi a jeho stehny. Inteligentní čtenář, který navštěvoval Platónovu akademii, hravě rozpoznal, že výsledným tvarem je kříž. Uprostřed kříže (tedy v místech, kde by byl pozornější divák mohl chvílemi ve štěrbině mezi oběma kolmicemi spatřit komíhající varle) spatřila Rebeka svítící bod. Než si však stačila položit otázku, co to vlastně svítí, začal se bod rozšiřovat v kruh, zvolna a uvážlivě, jako by šlo o řízený pochod, a byl větší a větší, stále větší, až vytvořil kolem otcovy zadnice svatozář.

Rebeka si nevěřicně protřela oči a štípala se do tváře tak silně, až si způsobila drobnou modřinu. Měla dlouhé nehty, což jsme v předchozím textu opomněli připomenout, ti, kteří ji znali, to ale dobře vědí. Už se chystala ke zmatenému ústupu, když tu zpozorovala, že stranou scény stojí ve stínu ještě někdo; byl to mimo veškerou pochybnost Ten, pro kterého oba *pornoherci* připravili toto představení, zřejmě nikoli poprvé. Rebeka se k němu obrátila s němou výčitkou: A ty se na to díváš, Bože? Pak s mrazením v kříži, které se šířilo vertikálně i horizontálně, spatřila, že Dotyčný pozvedá pravici a žehnaje cedrovému dřevu i hoblíku truhláře, praví: „To je v pořádku, to je v pořádku!“ Zda si však přeje, aby šla a šířila tuto blahou zvěst, nesdělil. Rebeka se ani neptala.

Rebeka uvěřila! Od té chvíle ani na chvílku nepochybovala, že Filipínek musí být ukřižován.

Dvacátý osmý mansion: Samuel na křižovatce dějin

Krále! Oni by chtěli krále! Blázni blázniví. Vědí vůbec, co to obnáší? Studovali právní řád těch státních útvarů, s nimiž sousedíme? Mnohé z nich jsou královstvími jen podle jména, spíš královstvíčka, ano. Nota bene nevědí, čím se odlišuje král od knížete, a přijdou ke mně s takovou? Nemohu uvěřit tomu, že by se Jóel a Abijáš dopouštěli tak špatných věcí, jak oni tvrdí, jistě je to jen záminka! Ale proč najednou takový radikalismus, je mi záhadou. Což věc nešla řešit jinak? Což se i královský rod nemůže zvrhnout, jako se zvrhli Chofní s Pinchasem? Budu se muset poradit s Hospodinem.

Řekl jsem starším Izraele: umíte si vůbec představit, co taková věc obnáší? Víte, kdo je král? Král je velký otrokář a vy všichni budete jeho otroky! Vaše syny vřadí do svého vojska a vaše dcery vyžene na svá pole. Mužové mu budou vyrábět válečné vozy a ženy pak pro něj budou vařit, péct a mastičkařit! Vezme vám to nejlepší z vašich polí, vinic a olivových hájů, bude vybírat desátky a rozdělovat je svým dvořanům, aby se v hojnosti dobře bavili! Pak vám vezme i vaše otrokyně a otroky a nejlepší jinochy a osly, slyšte! Budete úpět, ale Hospodin vám neodpoví.

Ale Hospodin mi řekl: „Uposlechni ve všem, co od tebe žádají, i když se ti to nelíbí! Vždyť nejde o tebe, nýbrž jde o mne. Koho zavrhl, mne či tebe? Co je soudce proti králi? Zavrhl skutečného krále, aby nad nimi nekraloval, a zvolili krále falešného! Zavrhl mne, abych nad nimi nekraloval. Od chvíle, kdy jsem je vyvedl z Egypta, se proti mně komplotují a snují zrady! Opustili mne a slouží jiným bohům, jako opustili tebe a žádají jiného soudce. Jejich král bude jejich bohem, jejich král bude jejich soudcem! Já jsem Král! Já jsem Bůh! Proto je uposlechni ve všem, ale důrazně je varuj před královským právem!“ Což mne nijak zvlášť neuklidnilo, protože tohle není jen tak.

A oni mi přivedou takového jelimana! Protože Saul není nic jiného než jeliman, a to je ještě slabé slovo. Byl jeliman, dokud byl mladý a bez pravomocí, ale sotva ucítil v ruce žezlo, zvrhl se, ani potomky k tomu nepotřeboval! Co jindy a jinde trvalo jednu nebo dvě generace, stihl sám během krátké doby, což ovšem byla Hospodinova vůle, takže bych přece jen mohl být klidnější. Ale nejsem. Protože Saul je sveřepec, který je schopen nechat odpravit třeba samotného Davida! Kdo je David, ptáte se? Nepředbíhejte, všechno pěkně po pořádku! Už způsob, jakým Saul přišel k svému pomazání, je pochybný, a kdyby mi Hospodin výslovně neřekl: To je on, nikdy bych takového neřáda nepomazal.

Byl to krásný jinoch, tenhle Saul, to zas ano. Od ramen vzhůru převyšoval všechnen lid, takže se jevil jako skutečný bohatýr, ale nebyl, to zas vím já! Taková věc se pozná. Nevím, proč nám Hospodin nedá pořádného krále, když už má začít ta doba královská, což nás i beztoho Filištiní vydatně netrestají? Trestají nás, abych tak řekl, periodicky, a já zas věřil pověstné biblické turbulence. Já vím, co mi namítnete! Řeknete, že nám Hospodin dal špatného krále jen proto, aby nám pak dal dobrého, kus za kus. Máte pravdu a snad je to tak i lepší, poučné, řekl bych, ale nepředbíhejte.

Saul byl synem Abíela, syna Seróra, syna Bekórata, syna Afiacha, kdyby vás to případně zajímalo, a pro ty, kteří si sestavují rodokmeny, ještě dodám, že byl z domu Kíš v Benjamínově pokolení, které se po trestné výpravě Izraelců přece jen zvolna pozvedalo, i když bychom v žádném případě neměli zapomínat na to, čeho se dopouštěli a jaký to byl rod. Do poslední chvíle si totiž stáli za svými praktikami až k trpkému konci. Ale budiž, snad je to tak i dobře, když Hospodin chce, já jen aby nezapadla symbolika celé věci, totiž že nám Bůh dal Saula za trest, ne jako požehnání! A teď k tomu pomazání.

Abíelovi se jednoho dne ztratily oslice, a protože byl člověk šetrivý, neodradilo ho, že se mohly zatoulat nebo dokonce že je zloději mohli odvést někam hodně daleko, a vyslal svého syna,

aby oslice hledal. Saul vzal s sebou jednoho z mládenců a vydal se na cestu. Prošli Efrajimské pohoří, zemi Šališu, zemi Saalím a pak i celou zemi Súfu, ale nenašli nic a pomalu začali pomýšlet na návrat. Uplynula už totiž značná doba od jejich odchodu a nechtěli otce vystavovat zbytečnému strachu, že totiž přijde nejen o oslice, ale také o syna, který nota bene nešel se svým mláďencem pěšky.

Už už se chtěli vrátit, když si ten mládenec vzpomněl na mne. Řekl totiž Saulovi: „V tomhle městě dlí Boží muž, pojďme k němu! On nám jistě řekne, kde jsou Kíšovy oslice.“ Saulovi se to nezdálo nechytřé, a tak šli k vidoucímu (tedy ke mně); tak se tenkrát říkalo prorokům. Ale to každý ví, že byl Samuel prorokem. Když stoupali do svahu k městu, potkali dívky, které šly čerpat vodu. Otázali se jich: „Je zde vidoucí?“ A ony odpověděly: „Máš ho před sebou! Právě dnes má lid na posvátném návrší obětní hod!“ Samuel totiž nebyl na tom místě náhodou, protože mé kroky řídil Hospodin. Končila doba soudců a začínala doba královská.

Saul se svým mláďencem tedy stoupali k městu a vešli branou, jež byla pohostinsky otevřena dokořán, a bez nesnází se dostali na náměstí. Když tam dorazili, hle, kdo proti nim nevychází? Samuel! Právě se chystal vystoupit na posvátné návrší a byl už netrpělivý, kdy se objeví zvěstovaný králevic, i když by se nijak nezlobil, kdyby Hospodin tentokrát nepromluvil. Vím, co říkám, znám ho totiž dost dobře. Jen ty dva zmerčil, věděl, kolik uhodilo, protože souhlasila doba a také místo, které Hospodin označil dost dlouho předem, a odhadoval celkem správně, že půjde o toho většího z obou; koneckonců ten druhý byl sluha.

Byl však prozíravý a počkal si. Ne, dokud Hospodin nepromluví, nebude žádný král, i kdyby ho všecken lid přinesl na ramenou! Ale lid nikoho nenesl a netušil ani v nejmenším, k čemu se tu schyluje; to lid nikdy neví. Přišli až ke mně a ptali se na vidoucího. Řekl jsem jim, že to jsem já, a že oslice, které hledají, se už našly. Byli z toho dost vyjevení, ono se řekne: vidoucí! Ale když vám pak líčí, co se právě děje v odlehlých krajinách, jste vždycky vyjevení, protože to je naživo! A řekl jsem Saulovi: „Koho si Izrael žádá: tebe, či oslice tvého otce? Proto vystup přede mnou na posvátné návrší, dnes budeš jíst se mnou!“

Byl zaskočený mými slovy; vždyť kdo jsem byl já, a kdo on? Namítl mi: „Což nejsem Benjamínek?“ Věděl totiž moc dobře, jakou pověst má tenhle rod, vždyť všichni dnešní Benjamínci se narodili z ukořistěných a uloupených matek! Ale o to nic. Dodal ještě, že jeho čeleď je ze všech Benjamínových čeledí ta nejmenší, ale byl si přitom dobře vědom toho, jak široká má ramena, a kráčel přede mnou dlouhým krokem do návrší, jako by se už nemohl dočkat, což je možné, protože začínal tušit, že se děje něco mimořádného, ale v podstatě měl jen tak dlouhý krok. Nebo se těšil na pečení? V každém případě jsem ho musel požádat, aby zvolnil.

V hodovní síni jsem ho usadil do čela stolu, bylo tam třicet mužů. Podivil se, ale podřídil se, rovněž tak, když jsem ho vybídl, aby jedl: „To vše bylo připraveno pro tenhle slavnostní okamžik!“ řekl jsem, byla to totiž kýta, ale on byl stále na vážkách, zda si ho s někým nepletu, ale jak bych si ho mohl plést? Jsem přece vidoucí! Takže jsem dobře viděl i všechny jeho pochyby a naděje. „Kvůli tobě jsem svolal lid na tohle místo!“ řekl Samuel a Saul usoudil, že to vypadá nadějně, ale konců mých záměrů ještě nedohlédl. Jak také? O králích dosud jen slyšel od vzdálených příbuzných! Bůh totiž hovoří jen k Samuelovi.

Po Božím hodů jsme sestoupili zpátky do města, kde jsem mluvil se Saulem na střeše. Za časného jitra jsem ho probudil a řekl mu: „Vstaň, propustím tě!“ Ubírali jsme se k okraji města a Samuel řekl: „Ať jde tvůj mládenec před námi! Ohlásím ti slovo boží.“ Pak jsem vzal nádobku s olejem, který jsem nesl s sebou, a vylil mu jej na hlavu. Byl vyjevenější než kdykoli předtím a v duchu si říkal: tropí si ze mne šašky? A tyhle jeho pochybnosti ještě zesílily, když jsem dodal: „Hospodin tě mým prostřednictvím pomazává za vévodu nad svým dědictvím!“ Pomyslel si: „Dobrá, ale kde jsou mé oslice?“ To bude král!

Nechtěl jsem ho dál natahovat na skřípec a řekl mu: „Kde jsou tvé oslice, dozvíš se u Ráchelina hrobu, to už budeš na benjamínském území. Ale to hlavní nejsou oslice, Saule, pamatuj na to! Až půjdeš od Ráchelina hrobu, dorazíš k božíšti, které se jmenuje Tábor. Tam potkáš tři

muže, putující k Bohu do Bét-elu. Jeden z nich ponese tři kůzlata, druhý tři bochníky a třetí měch s vínem. Popřejí ti pokoj, dají ti dva chleby. Potom vystoupíš na pahorek, kde jsou výsostná filištínská znamení. V městě pod pahorkem potkáš hlouček proroků, sestupujících z posvátného návrší, a připojíš se k nim. Budou mít harfu, buben, píšťalu a citaru a ty se změníš v jiného muže.“

Díval se nechápavě a Samuel dodal: „Zmocní se tě duch Hospodinův a upadneš do prorockého vytržení, chápeš? Až se ten stav dostaví, nebraň se ničemu a dělej všechno, co se ti zrovna chce dělat, i kdybys měl bořit filištínská znamení! Rozumíš? Neboť Bůh bude s tebou. Potom sestoupíš do Gilgálu a já tam za sedm dní přijdu za tebou, abychom obětovali zápalné oběti Hospodinu. Tam ti řeknu, co bude dál, ale ať se mi odtamtud ani nehneš, rozumíš?“ Nerozuměl, protože už mu oči začínaly plavat v medu. Sotva se ode mne odvrátil, aby šel, kam jsem mu řekl, změnil Bůh jeho srdce v jiné. Ale to byl jen začátek.

Když přišel na onen pahorek, stalo se všechno tak, jak jsem předpověděl. Jiná možnost tu nebyla, protože jsem vidoucí. Všichni, kdo ho znali z dřívějšíka, si říkali: „Co se to děje s Kíšovým synem? Je snad i Saul mezi proroky?“ Vůbec jim to k němu totiž nepasovalo, ani mně ne, mám-li být upřímný. Takový hromotluk by nejspíš měl být v posilovně, ale cesty Páně jsou nevyzpytatelné! Tak si to říkali mezi sebou pořád a dokolečka, až se z toho stalo přísloví: „Což je Saul mezi proroky?“ Saul si ale jen zběžně pamatoval, co všechno se s ním dělo, a na otázku: „Kde jste chodili tak dlouho?“ odpovídal: „Hledali jsme otcovy oslice.“ Ale to byl teprve začátek.

Poté Samuel svolal všechnen lid do Mispy a řekl jim: „Toto vám vzkazuje Hospodin, Bůh Izraele: Já jsem přivedl Izraele z Egypta i z moci všech království, která jej utlačovala! Vy však dnes zavrhuje svého Boha, říkáte: Ustanov nad námi krále! Postavte se tedy před Hospodina podle svých kmenů a rodů, bude losování!“ Předstoupili a byl označen kmen Benjamín. Už to vzbudilo nelibost. Dal předvést kmen Benjamín a byla označena čeleď Matrí, v ní pak Saul, syn Kíšův. Ale Saul mezi nimi nebyl. Hledali ho a našli ve zbrojnici, kde se skrýval; Samuel to však věděl, protože byl vidoucí. Proč zrovna ve zbrojnici, ví sám Bůh, patrně se chtěl v případě nutnosti bránit všemi zbraněmi.

Když předstoupil před svůj lid, řekl jsem: „Tu je ten muž, kterého si Hospodin vyvolil, protože převyšuje všechny!“ Někteří se pochechtávali, ale starší Izraele začali provolávat „Sláva“ a „Ať žije král“ a lid, náchylný k pokřikům, se ukázněně přidal. Všichni tedy křičeli „Ať žije král“ a Saul byl celý zmatený, pořád jako by čekal nějaký úskok nebo co se z celého toho mumraje vyklube, ale nic se nedělo, zapsal jsem ho do Samuelovy knihy a lid se rozešel, každý po svém. Seznámil jsem ho s jeho právy krále a řekl, že i on může jít po svém. Vysvětlil si to po svém a vrátil se do Gibeje.

Doprovázela ho družina bojovníků, jejichž srdci se dotkl Bůh, nebo spíš: které mu Samuel přidělil! Nebylo jich moc, jen co by ochránili krále, a celé to vypadalo jako představení, o němž nikdo nevěděl, zda je míněno vážně, ale bylo míněno vážně. Ti, kteří to pochopili, říkali nahlas: „Tehle nás teda vytrhne!“ A uplivovali si a nepřinesli mu žádné dary, jako by ho neuznávali za krále, i když jsem ho pomazal. A Saul to viděl a slyšel, ale neřekl nic a nezakročil proti těm ničemům, kteří snižovali majestát židovského krále, ale tak to u nás chodí. Napřed si někoho zvolí, a pak po něm plivají, ale to byl pořád teprve začátek.

Neříkám, že je špatné všechno, co Saul udělal. Je to muž obří postavy a udatné mysli, například porazil Amálekovce a stabilizoval hranice země, což není zrovna maličkost. Ale to jsou vlastnosti vojevůdce, kdežto ty královské jako ušlechtilost, rozhled, vkus a podobně, ty nemá a nikdy mít nebude! Jak také, když si ho Hospodin vyhlédl jako odstrašující příklad? Všude, kam se tehle Saul vrtne, dopouští se svévolností, myslí si zřejmě, že když je král, může všechno, ale tak to na světě nefunguje. Je netrpělivý a popudlivý. Když se před bitvou opozdím, jako třeba tenkrát u Mikmásu, začne s oběťmi beze mne! Což nechápe, že tím popuzuje Hospodina? Pak musím jeho chyby zapravovat, což je někdy komplikované, jindy zhola nemožné.

Čert nám byl dlužen takového krále! Co je čert, ptáte se. Nevím v tuhle chvíli, prostě mne to tak napadlo. Nejspíš nějaké citoslovce. Šel jsem se poradit s Hospodinem, co s tím jako uděláme,

tenhle Saul nás přece nemůže natahovat do nekonečna? Myslím sebe a Hospodina. Co je nekonečno? Tak mne to zrovna napadlo, nejspíš zahrada Eden. Ten jeho Jónatan je taky pěkné kvítko! Kdo je Jónatan? Přece Saulův syn! Vedle nejstaršího Jónatana má ještě Jišvího a Malkišúu, ale ti nejsou tak nebezpeční. Stateční, ano, jsou všichni tři, skuteční synové svého otce! Ale to je taky všechno. Jónatan je potřeštěnec, který naši vratké říši několikrát zavařil, jako třeba když porazil sloupy na filistínských hranicích... Něco do něj vjede a začne řídit, vůbec nezvažuje politické následky.

Neříkám, že je ve všem všudy špatný, tenhle Jónatan. Tak například uzavřel s Davidem přátelství na život a na smrt, ale to víte: až půjde o trůn, půdou ohledy stranou! Ne, Jónatan musí z cesty jako všichni jeho bratři, mohli by škodit! Komu, ptáte se? No, přece Davidovi! Kdo je David. Ale vždyť o tom právě hovořím! Šel jsem se poradit s Hospodinem, co jako se Saulem a nástupnictvím a tak vůbec, a on mi poradil, ať zajdu k Jišajovi Betlémskému, tam že mi řekne další. Šel jsem. Neříkám, že beze strachu, protože jestli se to doslechne Saul, zabije mne na místě. Rovněž starší města Betléma byli vyděšení, co prý se jako děje, musel jsem je uklidňovat, že nic, že jdu jen obětovat, ale když jsem pak k Božímu hořdu přizval Jišaje a jeho syny, padl zas na ně neklid.

Hádal bych na Elíaba, to byl obr mezi nimi, takový by se mohl Hospodinovi líbit... Mně tedy se líbil! Ale v tom slyším u levého ucha: „Nehleď na krásu a výšku postavy, neboť já jsem ho zamítl!“ Ulekl jsem se a ohlédl, ale za mnou nestál nikdo. Nebylo nejmenších pochyb o tom, že Hospodin je tady, mezi námi: v tomhle stánku, na tomhle nádvoří! Obrátil jsem se k Jišajovým synům a On jako by nic pokračoval u mého ucha: „Nejde o to, nač se člověk dívá! Člověk se dívá na to, co má před očima, avšak Hospodin hledí na srdce!“ Po Elíabovi nastoupil Abínádab, po Abínádabovi Šama. Tak to šlo jedno za druhým, až prošlo všech 7 Jišajových synů, ale žádného z nich si Hospodin nevyvolil. „Jsou to skutečně *všichni* tví synové?“ zeptal jsem se, bylo to prozíravé ode mne. Protože, co byste řekli? Samozřejmě že nebyli! Chyběl nejmladší, ale ten byl zrovna u stáda.

Čekali jsme. Nevím, jestli máte představu o tom, jaké to je, když vám Hospodin mluví do ucha. Nemáte. Jak byste mohli? Je to příšerné! Kdybych nebyl soudce, což je něco jako kněz (a já bych řekl, že i víc), vyděsil bych se stejně jako vy a hledal pomoc u psychoterapeuta, což jsme ostatně byli tehda my, soudcové a kněží. Není to obyčejné hučení v uších, to byste byli vedle. Není to ani žádný šepot, nýbrž hlas jak zvon, až to vámi škubne, ale nikdo ho neslyší krom vás, pak si zvyknete. Jsou jedinci mezi vámi, kteří si nezvyknou a běhají po všem lidu a sdělují každému, co jim říká, ale to jsou jurodiví. Lid jim říká prorokové, protože nejčastěji předpovídají nejrůznější neštěstí, jako třeba invaze Filištinů nebo kobylek nebo neúrodu nebo mor, což nebylo tak těžké tehda, protože to byly celkem běžné věci. Ale znáte lid! Lid je náchylný k pověrám stejně jako vy a bere to vážně, kdežto my, kteří zastáváme úřad, musíme všechno důkladně zvážit, abychom mezi vás nevnášeli paniku.

David byl krásný mládenec, ryšavý a modrých očí jako pravý Benjamínek, urostlé postavy a vůbec sympatický; zůstal jsem stát a civěl na něho, ne proto, že by se mi tak líbil, i když to také... Což nemáme my, starci, právo na krásu? Krása kvete očím v každém věku. Ba, mám-li být upřímný, v pozdním věku ještě víc než zmlada, protože nám už zbývají jen oči, ale to sem nepatří. I když taky, protože mne uhranul, a nevím, čím víc? Zda svou tělesnou krásou a tou nebesky modrou bránou do duše, nebo tím, že to byl poslední Jišajův syn? Protože jestli je skutečně poslední z těch 8mi, pak to musí být on! Chápete? Není jiná možnost! Už už jsem se na něj sápal, ale zarazil mne Hospodinův hlas: „Kam hledíš? Jdi a pomaz ho, přitroublíku!“ Vzal jsem roh s olejem a pomazal Davida uprostřed jeho bratrů.

Byli z toho všichni vyjevení. I já bych byl na jejich místě, rovněž Jišaj, Davidův otec. Zavázal jsem je mlčením. Zatím ať nikomu nic neříkají, vždyť Hospodin má svůj vlastní harmonogram! Bude se to navenek jevit, řekl jsem jim, a může to trvat dlouho, že David je obyčejný člověk, řekl jsem jim, ale až bude povolán na Saulův dvůr, berte to jako znamení a ještě větší závazek mlčenlivosti! Chápete? Řekli, že chápou, ale nechápali. Taky byste byli vedle, kdyby

k vám z ničeho nic narukoval nejvyšší soudce a pomazal, nota bene za života panujícího krále, vašeho syna za krále, a to tu, prosím, byli ještě Jónatan, Jišví a Malkíšúa! Tedy celkem žádná legrace, vyrovnali se s tím po svém. Tím myslím, že si z bratra tropili žerty a vůbec brali celou věc z té veselejší stránky, což nebylo zas tak špatné, protože to odvracelo podezření. Že Saul byl velmi, velmi podezřívavý a že měl všude své špióny, to věděli všichni. Davida se však zmocňoval Boží duch i nadále a já se urychleně vrátil do Rámy. Tak to bychom měli, pro tuhle chvíli.